elia group
Elia | 50Hertz | EGI

Ready to accelerate

Duurzaamheidsverslag 2019

Inhoud

Over dit verslag 2

1. Elia Group 4

1.1. Inleiding 6
1.2. Bedrijven binnen Elia groep 7
1.3. Beleidslijnen 9

2. Elia in België 14

2.1. Net 16
2.2. Duurzaamheidsbeheer 18
2.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energiebronnen 23
2.4. Betrouwbaarheid van het net 26
2.5. Human Resources 27
2.6. Veiligheid 31
2.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde 33
2.8. Stakeholderengagement 35
2.9. Milieuaspecten 38

3. 50Hertz in Duitsland 44

3.1. Net 46
3.2. Duurzaamheidsbeheer 48
3.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energiebronnen 53
3.4. Betrouwbaarheid van het net 55
3.5. Human Resources 56
3.6. Veiligheid 60
3.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde 61
3.8. Stakeholderengagement 63
3.9. Milieuaspecten 66

Over dit verslag

Het jaarverslag van Elia groep voor 2019 bestaat uit drie delen: het activiteitenverslag, het duurzaamheidsverslag en het financieel verslag, waarin we onze stakeholders informeren over onze onderneming, maatschappelijk verantwoord ondernemen en ons financieel resultaat. Momenteel hebt u het duurzaamheidsverslag in handen.

Ga naar

www.eliagroup.eu/publications

om deel 1 en deel 3 te raadplegen.

Duurzaamheidsverslag 2019

In dit verslag geeft Elia groep informatie over de economische, ecologische en sociale impacts van haar dagelijkse activiteiten. We bieden ook inzicht in onze waarden en ons governancemodel, en tonen het verband aan tussen onze strategie en ons engagement voor een duurzame wereldeconomie.

Het duurzaamheidsverslag bevat gereguleerde informatie die werd gepubliceerd op dinsdag 14 april 2020, na sluiting van de beurs.

GRI-normen: 'core'-optie

Dit verslag werd opgesteld in overeenstemming met de GRI-normen, de wereldwijde 'best practices' voor verslaggeving over economische, milieu- en sociale impacts.

De prestatie-indicatoren van de GRI-normen die van toepassing zijn, worden ook naar voren gehaald waar Elia groep rapporteert over economische, ecologische of sociale impacts. Raadpleeg de GRI-index op pagina 73 voor een volledig overzicht.

Via de hyperlinks in dit verslag vindt u meer gedetailleerde informatie over een bepaald thema aan de hand van een video, brochure of webpagina.

1. Elia Groep

1.1. INLEIDING 6
1.2. BEDRIJVEN BINNEN ELIA GROEP 7
1.3. GEDRAGSLIJNEN 9

1.1. Inleiding

Elia groep bestaat onder andere uit transmissienetbeheerders (TNB's) Elia (België), 50Hertz (noordelijk en oostelijk Duitsland) en het gezamenlijke consultancybedrijf Elia Grid International (wereldwijd).

Samen beheren Elia en 50Hertz 19.271 km aan hoogspanningsverbindingen die elektriciteit leveren aan 30 miljoen eindgebruikers. Onze groep behoort als dusdanig tot de Europese top 5 van TNB's. Met een betrouwbaarheidsgraad van 99,99 % bieden we de maatschappij een robuust stroomnet aan.

Elia Grid International (EGI) biedt internationale klanten consultancydiensten aan in de domeinen assetmanagement, beheer en veiligheid van het elektriciteitssysteem, systeem- en marktoperaties, owner's engineering en investeringsadvies.

Meer informatie over Elia groep vindt u op pagina's 12-13 in het activiteitenverslag voor 2019.

Dit duurzaamheidsverslag biedt transparantie over de prestaties van Elia groep op het vlak van duurzaamheid, en beschrijft de integratie van duurzaamheid in onze groepsstrategie.

Als TNB's zijn Elia en 50Hertz voortrekkers in de energietransitie. Wij spelen een cruciale rol in de decarbonisering van de energiesector en de maatschappij in het algemeen door de toenemende hoeveelheden hernieuwbare energie in het elektriciteitssysteem te integreren.

Dit verslag voegt de informatie van zowel Elia als 50Hertz samen en biedt waar mogelijk geïntegreerde data en feiten aan. Zo zetten we verdere stappen naar meer professionalisme en betere afstemming in onze duurzaamheidsverslaggeving.

50Hertz startte in 2016 met de Deutscher Nachhaltigkeitskodex (DNK, Duitse duurzaamheidscodex), die gebaseerd is op GRI-normen.

In 2017 volgde Elia, dat zich baseerde op onderstaande internationale duurzaamheidsnormen om enkele relevante thema's te selecteren voor de uitbouw van een robuust duurzaamheidsprogramma:

- Global Reporting Initiative (GRI) – Sector Supplement Electric Utilities
- Sustainability Accounting Standards Board (SASB) – Infrastructure Standards – Electric Utilities
- ISO 26000-normen

Sinds 2018 werden de rapporteringsmethodes die Elia met 50Hertz verbinden, beter op elkaar afgestemd. Het Global Reporting Initiative (GRI) voorziet het kader en beide ondernemingen brengen verslag uit in overeenstemming met de 'core'-norm van het GRI. We blijven ons inspannen om een gezamenlijk duurzaamheidsverslag te blijven voorleggen. Vanaf dit jaar mogen we met trots zeggen dat zowel de structuren als de GRI-informatie voor beide entiteiten vergelijkbaar zijn. Dit gaat uiteraard gepaard met een voortdurende verbetering van de prestaties op het vlak van duurzaamheid.

Daarnaast werken we er ook aan om meer gezamenlijke initiatieven tussen de twee TNB's op te zetten.

In 2019 verbeterden Elia en 50Hertz opnieuw hun duurzaamheidsrating. In de meest recente uitgave van het ratingrapport van Sustainalytics over milieu, maatschappij en governance scoorden ze respectievelijk 74 punten (Elia) en 79 punten (50Hertz) op 100, waarmee ze de status 'outperformer' verdienden.

GRI 102-14

"Onze belangrijkste prioriteit is het realiseren van de energietransitie. Wij ondersteunen ten volle de ambities van de Green Deal om van Europa tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent te maken. De uitvoering van ons uitgebreide meerjarenprogramma trachten we te versnellen; maar steeds binnen het budget en de vooropgestelde kwaliteit. We analyseren ook onze eigen activiteiten. Waar de veiligheid van onze mensen en het net gegarandeerd is, verduurzamen we onze processen. Zo willen we tegen 2040 volledig klimaatneutraal zijn. Als onderneming die werkt in dienst van de samenleving hebben we hierin een voorbeeldrol.

Chris Peeters, CEO Elia Group

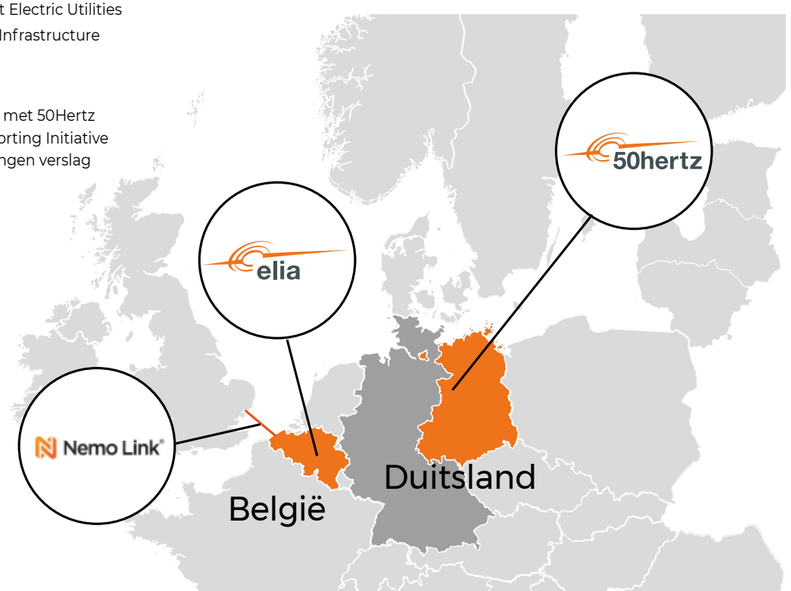

1.2. Bedrijven binnen Elia groep

GRI 102-5

Elia groep treedt op als holding voor Elia Transmission Belgium (Belgian TSO), Eurogrid International (dat de activiteiten van 50Hertz, de Duitse TNB, omhelst) en Elia Grid International (het internationale consultancyfiliaal van de groep). De hoofdaandeelhouder is de gemeentelijke holding Publi-T. Elia groep (voorheen Elia System Operator SA/NV) staat sinds juni 2005 genoteerd op de gereglementeerde markt van Euronext Brussels.

Meer informatie vindt u op pagina 148 van het activiteitenverslag voor 2019.

Elke verwijzing hieronder naar **Elia** omvat de volgende bedrijven: Elia Assets (EA), Elia Transmission Belgium (ETB, voorheen Elia System Operator – ESO) en Elia Engineering (EE).

Elke verwijzing hieronder naar **50Hertz** omvat de volgende bedrijven: 50Hertz Transmission en 50Hertz Offshore.

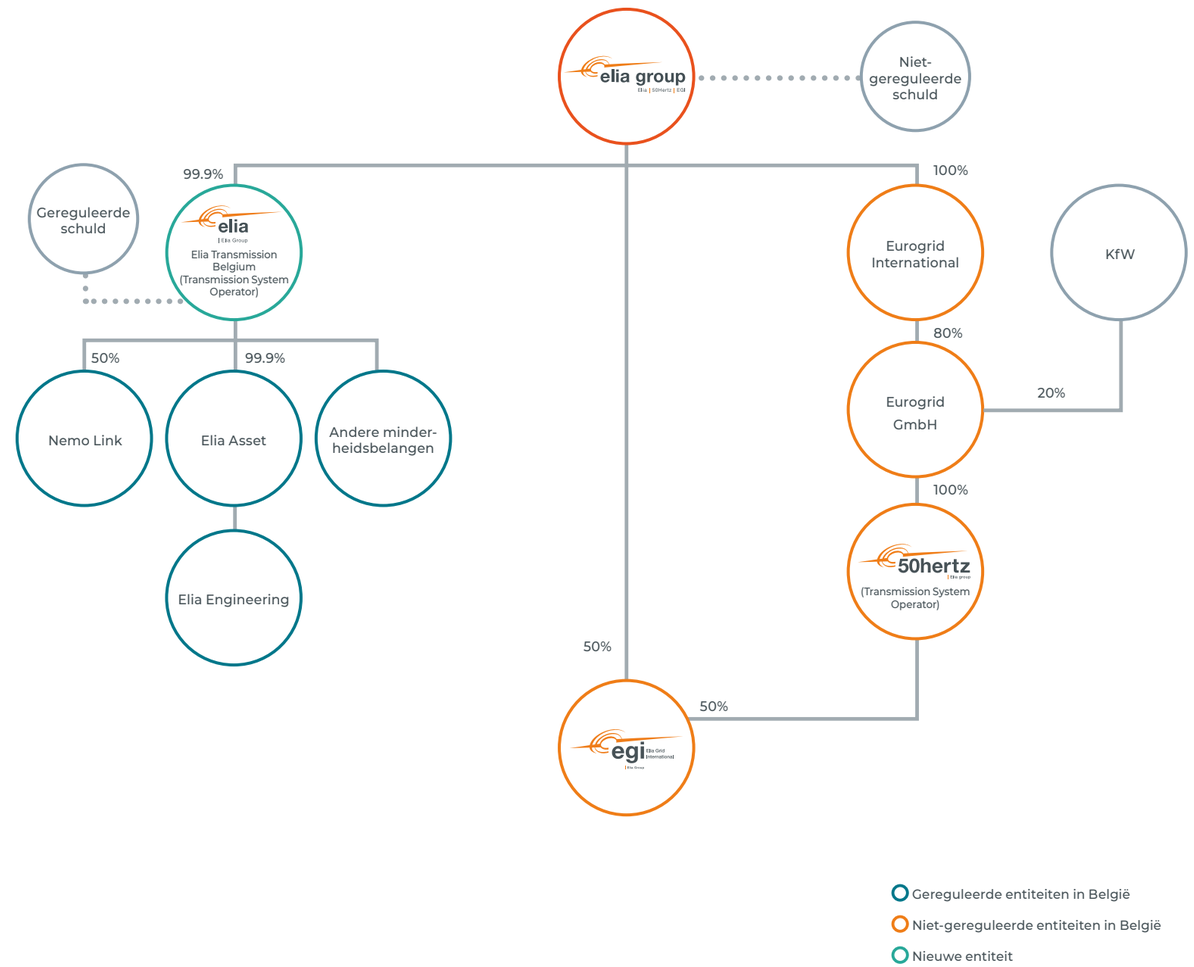

1.2.1. Opdeling per bedrijf en aantal werknemers

GRI 102-1

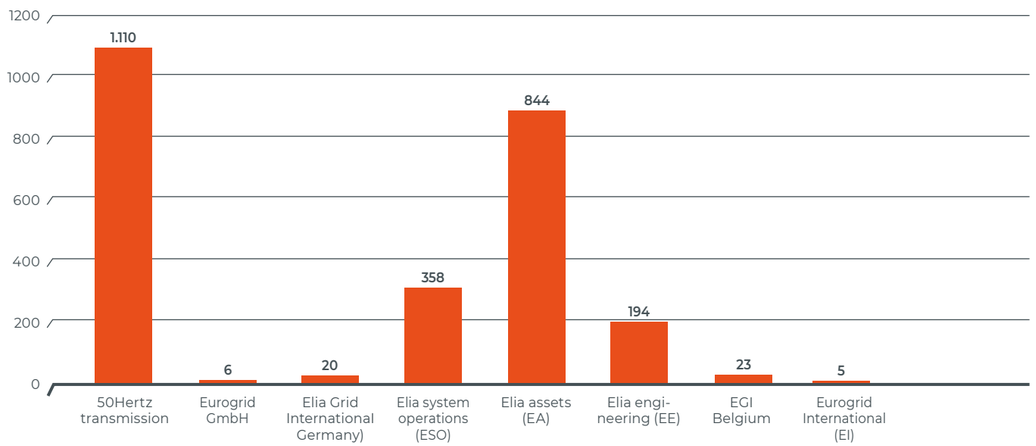

1.2.2. Samenstelling van het personeel

GRI 102-8 – GRI 102-41 – GRI 405-1, GRI 102-7

		2017	2018	2019
Belgium	**Totaal aantal werknemers Elia groep**	2.385	2.441	**2.560**
	Totaal aantal werknemers Elia	1.350	1.366	**1.424**
	volgens geslacht			
	– mannen	1.094	1.105	1.150
	– vrouwen	256	261	274
	Verantwoordelijkheidsgraad			
	Directeur	8	8	8
	Senior Manager	33	29	33
	Directe leidinggevenden	510	540	577
	Bedienden	799	789	806
	Arbeiders	0	0	0
Germany	**Totaal aantal werknemers 50Hertz**	1.035	1.075	**1.136**
	volgens geslacht			
	– mannen	817	833	869
	– vrouwen	218	242	267
	Verantwoordelijkheidsgraad			
	Directeur	6	6	4
	Senior Manager	40	40	43
	Directe leidinggevenden	93	80	81
	Bedienden	896	949	1,012
	Arbeiders	0	0	0

België vertegenwoordigt 56 % van het personeel van Elia groep terwijl Duitsland 44 % vertegenwoordigt.

In totaal zijn 21 % van de werknemers van Elia groep vrouwen. Voor directe leidinggevenden en hoger is 21 % van de leidinggevenden van Elia groep vrouwelijk.

In 2019 vielen alle Duitse en Belgische werknemers onder collectieve arbeidsovereenkomsten.

N.B. Alle technici van de groep worden beschouwd als bedienden, er zijn geen arbeiders.

1.3. Gedragslijnen

1.3.1. Waarden, principes, normen en gedragscode

GRI 102-16, GRI 102-17, GRI 102-19, GRI 102-20, GRI 102-26, GRI 102-32GRI 102-33, GRI 205-1

De 6 bouwstenen en de 6 nagestreefde waarden van Elia groep worden beschreven op pagina's 92-93 van het activiteitenverslag voor 2019. Deze weerspiegelen fundamentele principes die met Elia groep verweven zijn.

Deze waarden vormen ook de basis van onze **Ethische Code** en onze richtlijnen en beleidslijnen die ten grondslag liggen aan alle activiteiten van Elia groep.

De integriteit en ethiek van Elia groep zijn van essentieel belang in haar interne auditomgeving. Het directiecomité en het management communiceren regelmatig over deze principes om de wederzijdse rechten en plichten van de onderneming en van haar medewerkers toe te lichten. Deze regels worden aan alle nieuwe medewerkers meegedeeld en de naleving ervan is formeel opgenomen in de arbeidsovereenkomsten. De Ethische Code en de richtlijnen moeten bovendien voorkomen dat werknemers de wetgeving inzake het gebruik van voorkennis of marktmanipulatie en verdachte activiteiten overtreden. Het management ziet er continu op toe dat de medewerkers de interne waarden en procedures naleven en neemt, indien nodig, de vereiste maatregelen, zoals beschreven in het bedrijfsreglement en in de arbeidsovereenkomsten.

De Ethische Code, de richtlijnen en beleidslijnen definiëren wat Elia groep als correct ethisch ondernemen beschouwt, en stipuleert een aantal principes met betrekking tot het vermijden van belangenconflicten. Integer en onafhankelijk handelen met alle stakeholders is een essentieel uitgangspunt in het handelen van onze medewerkers. De Ethische Code van Elia stelt uitdrukkelijk dat de groep omkoping in welke vorm dan ook, misbruik van voorkennis en marktmanipulatie verbiedt. Elia groep en haar werknemers gebruiken geen geschenken of entertainment om een competitief voordeel te behalen. Steekpenningen worden niet toegestaan door Elia groep. Geschenken of entertainment vermommen als liefdadige schenkingen is ook een schending van de ethische code. De Ethische Code benadrukt eveneens het verbod op elke vorm van racisme en discriminatie, de gelijke kansen voor alle werknemers en de beveiliging en vertrouwelijkheid van IT-systemen.

Alle partijen die betrokken zijn bij de aankoop moeten zich houden aan de **Gedragscode voor leveranciers** van Elia groep en alle daarmee verband houdende voorschriften. De Gedragscode voor leveranciers van Elia groep is intern en extern gepubliceerd en steunt op vier pijlers: vertrouwelijkheid, niet-discriminerende behandeling van leveranciers, transparantie en het vermijden van belangenconflicten. Het management van de medewerkers die betrokken zijn bij de aankoop- en betaalprocessen zorgt op regelmatige basis voor voldoende training en bewustwording over deze onderwerpen.

Op grond van haar wettelijk statuut van transmissienetbeheerder zijn Elia en 50Hertz onderworpen aan een groot aantal wettelijke en regulatoire richtlijnen die drie fundamentele principes vastleggen: niet-discriminerend gedrag, vertrouwelijke behandeling van informatie en transparantie met betrekking tot niet-confidentiële marktinformatie tegenover alle spelers op de elektriciteitsmarkt. Om aan deze specifieke verplichtingen te voldoen heeft Elia een 'Engagement Program' opgesteld dat door het Corporate Governance Committee is goedgekeurd. De Compliance Officer rapporteert hierover jaarlijks aan de regulerende instanties en bedrijfsorganen.

Eventuele inbreuken met betrekking tot deze codes kunnen gemeld worden aan de Compliance Officer, die ze objectief en vertrouwelijk behandelt. De Compliance Officers van Elia en 50Hertz verklaren dat ze in 2019 geen meldingen met betrekking tot inbreuken in deze materie hebben ontvangen, noch van interne medewerkers, noch van externe stakeholders. Het departement Interne Audit integreert in zijn jaarprogramma een aantal acties en controle-audits om een specifieke preventie tegen fraude te ontwikkelen. Eventuele vaststellingen worden systematisch gerapporteerd aan het auditcomité. In 2019 werden geen relevante vaststellingen gedaan met betrekking tot fraude in de specifieke audits van de frauderisico's in de financiële en aankoopprocessen.

Bovendien kreeg de groep tijdens het rapporteringsjaar geen aanzienlijke boetes of niet-geldelijke sancties opgelegd voor het niet naleven van wetten en/of regelgevingen op sociaal en economisch vlak.

GRI 419-1

Bovendien kreeg de onderneming tijdens het rapporteringsjaar geen aanzienlijke boetes of niet-geldelijke sancties opgelegd voor het niet naleven van wetten en/of regelgevingen op sociaal en economisch vlak.

1.3.2. Gezamenlijke projecten

We zijn ervan overtuigd dat een hechtere samenwerking tussen onze beide TNB's alle entiteiten beter zal voorbereiden op de toekomst, extra potentieel zal vrijmaken, waarde zal creëren, duurzaamheid op lange termijn zal vrijwaren en de groepscultuur zal verrijken. Om deze gezamenlijke ambitie te verwezenlijken, versterken we de samenwerking op verschillende niveaus en voor verschillende activiteiten door groepsfuncties in het leven te roepen, net als een nieuw Elia Group Committee.

Elia groep heeft het Elia Group Committee (EGC) opgericht. De rol hiervan is om de ontwikkeling van Elia groep effectief en efficiënt aan te sturen door aanbevelingen te doen aan de directiecomités van beide TNB's binnen de domeinen die onder de groepsfuncties vallen, zoals IT, Procurement, Asset Management en Corporate Communication and Reputation.

1.3.3. Duurzaamheidsambities op groepsniveau

GRI 102-15, 102-29

In 2019 lanceerden we intern het **duurzaamheidsinitiatief** met als doel om duurzaamheid beter in onze strategie en processen te verankeren.

Duurzaamheidsinitiatief (ambities)

De strijd tegen klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen voor de mensheid in de 21ste eeuw. Elia groep draagt bij tot de decarbonisering van de maatschappij door de energietransitie te bevorderen. In lijn met onze visie 'een succesvolle energietransitie voor een duurzame wereld', bouwt Elia groep actief het net, de systemen en markten uit die de **decarbonisering van onze maatschappij** mogelijk zullen maken. We geloven dat dit onze hoogste prioriteit moet zijn, aangezien dit niet alleen onze maatschappij helpt, maar ook onze organische groei nu en in de toekomst zal aandrijven.

We moeten onze acties kiezen en prioriteit geven aan de toewijzing van onze middelen, zodat we onze impact op de bevordering en **versnelling van de energietransitie** kunnen maximaliseren. Waar kan onze expertise het grote verschil maken voor de verwezenlijking van de energietransitie? Door infrastructuurprojecten te realiseren die hernieuwbare energie definitief integreren maar ook door op te treden als katalysator voor verdere elektrificatie (bv. sectorkoppeling) or door de klant rechtstreekse toegang te verlenen tot de voordelen van de energietransitie (bv. Internet of Energy). Ook de **digitalisering van onze business** door de integratie van blockchain, artificiële intelligentie, enz. helpt ons om vooruit te lopen op de context van de energietransitie en om het niveau van dienstverlening aan de klant op peil te houden en zelfs te verbeteren.

Om onze impact op de energietransitie (vermindering van CO_2) duidelijker te laten doorschijnen in de keuzes die we maken en de prioriteiten die we stellen, ontwikkelen we een methodologie om de impact op onze projectportfolio te evalueren (op CAPEX- en bedrijfsniveau).

Daarnaast leveren we onze diensten op een verantwoordelijke manier. Het eigen duurzaamheidsprofiel van de onderneming moet overeenstemmen met bovenstaande ambitie. Daarom wil de groep tot de top van **Europese TNB's** behoren op het gebied van duurzaam ondernemen. Als een TNB ten dienste van de samenleving is ons engagement voor duurzaamheid en onze prestatiegerichtheid cruciaal om geloofwaardig en veerkrachtig te kunnen zijn. Voor Elia groep maakt milieubescherming en het behoud van natuurlijke hulpbronnen een integraal deel uit van onze cultuur en strategie.

Daarom definieerde Elia groep **5 lighthouse-projecte**n die in haar strategie werden geïntegreerd en die gelinkt zijn aan de meest impactvolle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals, SDG's).

KLIMAATVERANDERING

- De intensiteit van de CO_2-uitstoot (tCO_2e/GWh getransporteerd) met 42 % verminderen (doel van 2 °C)
- Onze eigen activiteiten koolstofneutraal maken
- Een leiderspositie behouden qua lekkage van het isolatiegas SF_6
- Streven naar een net zonder SF_6

CIRCULAIRE ECONOMIE

- Milieubewust ontwerpen en recyclagevereisten voor onze assets verder integreren dan verplicht (masten, transformatoren)
- De biodiversiteit verbeteren langs al onze lijnen in bossen
- De vegetatie rond hoogspanningsstations en onder masten herstellen
- Nultolerantie voor herbiciden in hoogspanningsstations

GEZONDHEID EN VEILIGHEID

- Veiligheidscultuur (nul ongevallen)

HUMAN RESOURCES

- Erkend worden als een onderneming die diversiteit en inclusie op prijs stelt en promoot

GEDRAGSCODE

- Nultolerantie voor inbreuken op de gedragscode

Tegelijkertijd zijn we gestart met een analyse om onze impact op het gebied van Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) beter te begrijpen. De resultaten worden hieronder beschreven.

Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen

Zoals al het geval was in 2018, besloot Elia groep om haar blik op duurzaam bedrijfsbeheer te verwijden en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) in een duurzaamheidskader te integreren. Als eerste stap werden 11 van de 17 internationaal geldende Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen geïdentificeerd en gegroepeerd volgens hoogste, hoge en middelhoge prioriteit.

Om de risico's en opportuniteiten van de SDG's voor hun eigen bedrijfsactiviteiten beter te begrijpen, lanceerden 50Hertz en Elia in rapporteringsjaar 2019 een kwantitatieve evaluatie langs de waardeketen. Dit maakte een fundamentele uitbreiding mogelijk van het gezichtspunt in 2018, dat enkel rekening hield met hun eigen activiteiten. Het adviesbureau Trucost, een dochteronderneming van S&P Global, werd belast met de analyse aan de hand van zijn wetenschappelijke aanpak. De analyse bevestigde de internationale prioriteitsstelling over de hele lijn (voor de hoogste prioriteit) en ook grotendeels voor de hoge prioriteit.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Wat zijn de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen?

In 2015 legde de internationale statengemeenschap, vertegenwoordigd door de Verenigde Naties, 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen vast.

Deze globale doelstellingen die in de Agenda 2030 zijn opgenomen, gelden voor alle staten. Zij bevorderen de gelijke kansen en stimuleren een duurzame economische groei.

Zowel regeringen als bedrijven worden opgeroepen om deze uitdaging aan te gaan, om te focussen op de kansen en risico's en om de mogelijkheden voor duurzaamheid te benutten.

Opportuniteiten

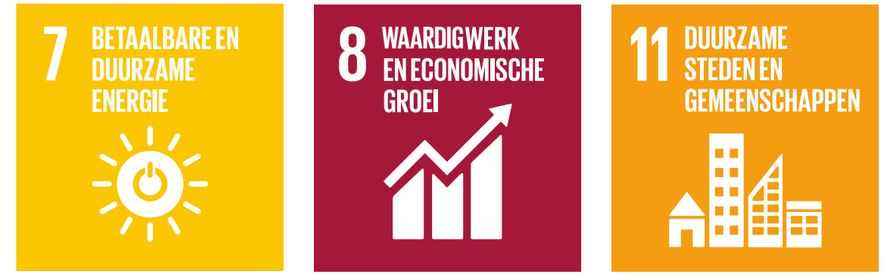

Risico's

Elia groep heeft een sterke en positieve invloed op SDG 7 'Betaalbare en duurzame energie' dankzij haar businessmodel, waarin hernieuwbare vormen van energie in toenemende mate in de netten worden geïntegreerd. Tegelijkertijd creëert dit ook positieve invloeden die leiden tot duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11). De groep draagt bij tot een goede tewerkstellingssituatie en de stabiele groei in de verschillende regio's van haar netzones, waardoor ze SDG 8 'Eerlijk werk en economische groei' versterkt. Algemeen gesproken leveren de bedrijfsactiviteiten en inkomsten van Elia groep een 100 % positieve bijdrage aan de SDG's.

Deze positieve invloed wordt verrekend met zowel opportuniteiten en risico's. De afstemming hiervan op de bedrijfsstrategie wordt zorgvuldig onderzocht. Deze omvatten bijvoorbeeld een meer diepgaand onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering en andere verwante risico's op de eigen bedrijfsactiviteiten van de groep en die van de toeleveringsketen.

Materialiteitsmatrix

GRI 102-15, GRI 102-46, GRI 102-47, GRI 103-1

Eind 2019, begin 2020 werd er binnen 50Hertz en Elia een enquête gelanceerd om thema's te bepalen die wezenlijk zijn voor Elia groep. De materialiteitsmatrix bepaalt de relevante duurzaamheidsthema's voor het management en de stakeholders van Elia. Hij werd opgesteld in samenwerking met de departementshoofden van Elia groep.

In een volgende fase zal deze materialiteitsmatrix worden gebruikt als basis voor de benadering van externe stakeholders.

Door middel van een allesomvattende benadering werden de respectievelijke stakeholdergroepen, hun belangen en relevante/belangrijke onderwerpen geïdentificeerd en samengebracht in een matrix. De zogenaamde materialiteitsmatrix bepaalt de relevante onderwerpen waarop Elia economische, ecologische en sociale impacts heeft, en hun invloed op onze stakeholders.

Binnen Elia groep werd een enquête gehouden die alle senior managers en directeurs moesten beantwoorden.

Een tweede enquête voor onze externe stakeholders zal in 2022 op touw worden gezet.

Zakelijke en economische kwesties

- Kosten- en procesefficiëntie
- Netbeschikbaarheid en -betrouwbaarheid
- Systeem- en marktintegratie van hernieuwbare energie
- Vraaggedreven netontwikkeling
- Duurzame/groene financiering
- Internationalisering en diversifiëring

Corporate governance / werkmethoden

- Corruptie en omkoping
- Bedrijfsethiek
- Klantgerichtheid en klanttevredenheid
- Wettelijk en regelgevend kader
- Transparantie en openheid
- Risicobeoordeling

Arbeidsomstandigheden / werknemers

- Persoonlijke ontwikkeling en opleiding op de werkplek
- Werkomstandigheden en sociale bescherming
- Sociale dialoog en werknemersrelaties
- Gezondheid, veiligheid en welzijn op het werk
- Diversiteit en gelijke kansen
- Rekruteringsstrategie en talentwerving

Omgeving

- Milieubeheersysteem
- Beheer van afval en gevaarlijke stoffen
- Uitstoot van broeikasgassen en aanpassing
- Energieverbruik en -efficiëntie
- Impact op biodiversiteit
- Emissies

Sociale betrokkenheid / stakeholdersengagement

- Banencreatie en competentieontwikkeling
- Duurzaamheid in de waardeketen/toeleveringsketen
- Sociale betrokkenheid (incl. onderwijs en cultuur)
- Open dialoog
- Ontwikkeling en toegang tot technologie
- Partnerschappen met stakeholdergroepen

* Gezamenlijke matrix

IIn 2019 werd de duurzaamheidsrapportering op het niveau van Elia groep geharmoniseerd. Daarbij werden de belangrijkste economische, ecologische en sociale thema's van 50Hertz en Elia gebundeld en werd een interne enquête uitgevoerd. Het doel is om de verschillende materialiteitsanalyses op een vergelijkbare manier te harmoniseren.

Als gevolg hiervan werden 19 materiële onderwerpen van groot en zeer groot belang geïdentificeerd, die de richtlijnen voor de rapportering en de stakeholderdialogen van Elia groep bepalen. Voor 11 van deze 19 thema's werd een brede overeenstemming tussen 50Hertz en Elia Transmission geïdentificeerd. Ze worden weergegeven in de materialiteitsmatrix hieronder.

Voor 8 van de 19 onderwerpen van groot en zeer groot belang leggen Elia Transmission en 50Hertz een andere focus op het belang voor de stakeholders en de eigen onderneming. Dit verschil is te wijten aan zowel externe als interne factoren. De verschillende randvoorwaarden op het gebied van infrastructuur, regelgeving en bedrijfscultuur in België en Duitsland leiden tot een andere beoordeling. Dit is het geval voor de onderwerpen vraaggestuurde netontwikkeling, bedrijfsethiek, menselijke ontwikkeling en opleiding op de werkplek, arbeidsomstandigheden en sociale bescherming, sociale dialoog en werknemersrelaties, gezondheid, veiligheid en welzijn van werknemers op het werk, rekruteringsstrategie en talentwerving en allianties met stakeholdergroepen.

Deze acht thema's zullen in 2020 aan een gedetailleerd onderzoek worden onderworpen. De toewijzing ervan aan de materialiteitsmatrix zal worden herzien en zo nodig worden aangepast. Het is de bedoeling om de nieuwe materialiteitsmatrix in overeenstemming te brengen met de belangen van de relevante stakeholders. Deze groep omvat onze aandeelhouders, het grote publiek, niet-gouvernementele organisaties (ngo's), politici, regelgevende instanties, investeerders, media, klanten, leveranciers en vertegenwoordigers van Elia groep. Deze afstemming is eveneens gepland voor 2022.

De hierboven beschreven benaderingen toonden een convergentie van resultaten aan, wat de focus van Elia groep op de gemeenschappelijk geïdentificeerde prioriteiten bevestigt.

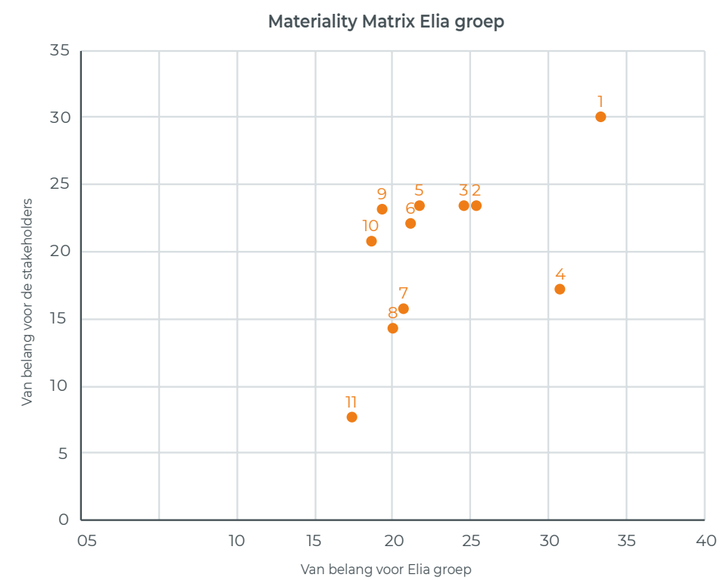

1. Beschikbaarheid en betrouwbaarheid van het net
2. Systeem- en marktintegratie van RE
3. Corruptie en omkoping
4. Wettelijk en regelgevend kader
5. Transparante dialoog
6. Klantgerichtheid en tevredenheid
7. Risicobeheer
8. Technologieontwikkeling en toegang
9. Transparantie en openheid
10. Kosten- en procesefficiëntie
11. Werkgelegenheid en ontwikkeling van vaardigheden

2. Elia in België

2.1. NET 16

2.2. DUURZAAMHEIDSBEHEER 18

2.3. ENERGIE: MARKT EN INTEGRATIE VAN HERNIEUWBARE ENERGIE 23

2.4. BETROUWBAARHEID VAN HET NET 26

2. 5. HUMAN RESOURCES 27

2. 6. VEILIGHEID 31

2. 7. LEVERANCIERS, MENSENRECHTEN EN LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE 33

2. 8. STAKEHOLDERENGAGEMENT 35

2.9. MILIEUASPECTEN 38

2.1. Net

2.1.1. Kaart van het net

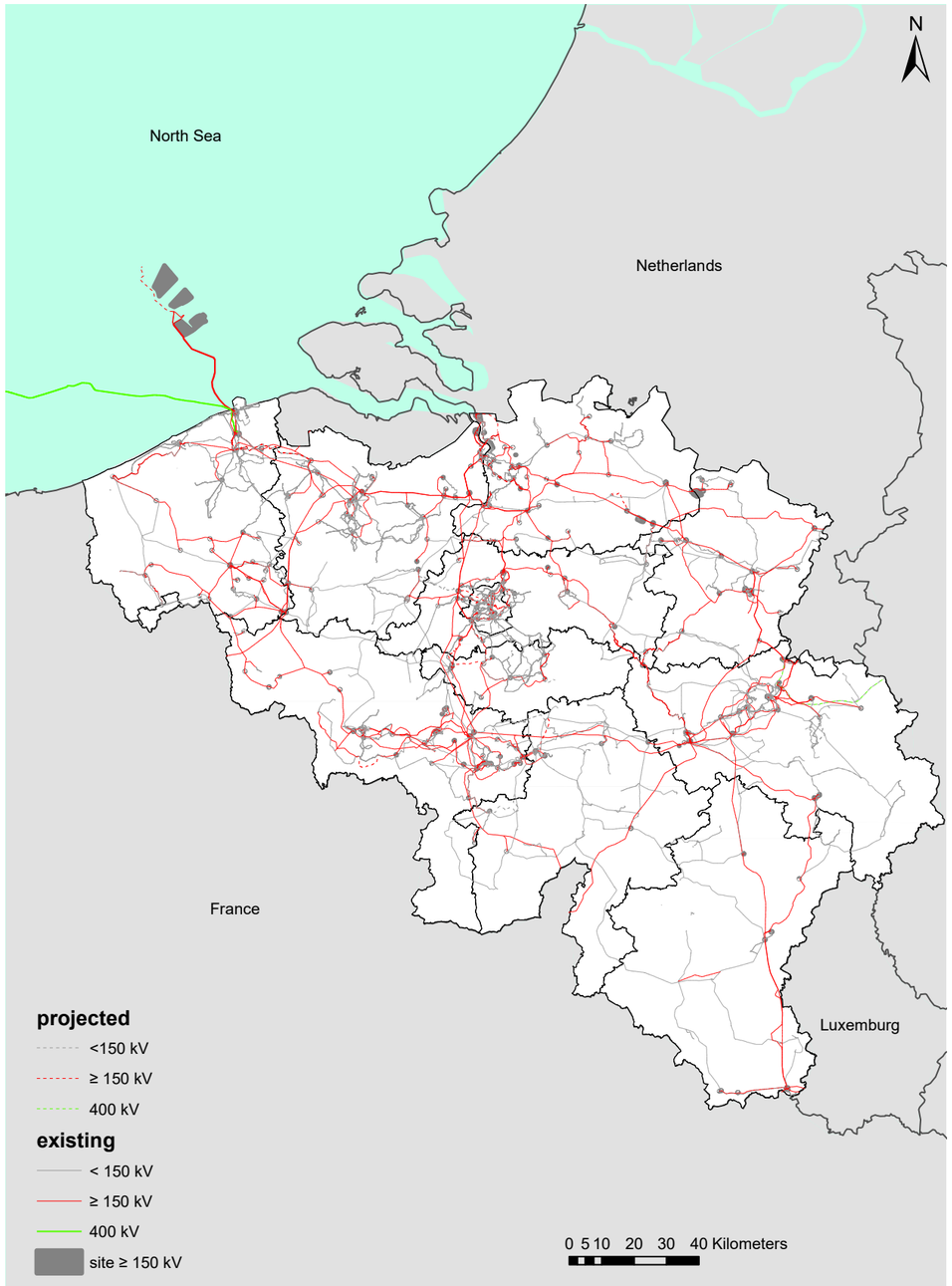

2.1.2. Hoogspanningslijnen (in km)

G4-EUS-EU4

	2017		2018		2019	
Spanningsniveau	Ondergrondse kabels	Luchtlijnen	Ondergrondse/ **onderzeese** kabels	Luchtlijnen	Ondergrondse/ **onderzeese** kabels	Luchtlijnen
400 kV (DC)	-	-	9	-	70*	-
380 kV	20	919	40	919	40	918
220 kV	5	301	47	301	135	300
150 kV	514	1.975	573	1.973	628	1.939
110 kV	-	8	-	8	-	8
70 kV	302	2.311	293	2.290	317	2.404
36 kV	1.968	8	1.938	8	1.917	8
30 kV	108	22	84	22	75	22
TOTAAL	**2.917**	**5.544**	**2.984**	**5.521**	**3.182**	**5.599**

Toename van ondergrondse kabels en verschuiving naar lijnen met een hogere spanning.

*De Nemo Link interconnector (totale lengte: 140 km) is een (50/50) joint venture tussen Elia en National Grid Interconnector Holdings Limited, een dochteronderneming van National Grid Plc in het VK.

2.1.3. Hoogspanningsstations en convertors

	2017	2018	2019
# hoogspanningsstations >= 150 kV	298	297	300
# hoogspanningsstations < 150 kV	516	516	507
HVDC-conversiestations	0	1	1
TOTAAL	**814**	**814**	**808**

Om de energietransitie te kunnen realiseren, is het van cruciaal belang dat de nodige netinfrastructuur aanwezig is. We integreren steeds meer variabele hernieuwbare energie en er is een toenemende uitwisseling van elektriciteit op Europees niveau. Om ook in de toekomst een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam energiesysteem te garanderen, is ons investeringsprogramma van cruciaal belang. Er is een algemene toename van de lengte van de geïnstalleerde ondergrondse kabels en een verschuiving naar een hogere spanning.

Grote netontwikkelingen in 2019

- Het **Modular Offshore Grid** (MOG), dat de offshore productie-eenheden, 4 windturbineparken in de Noordzee, met het vasteland verbindt, werd in september 2019 ingehuldigd.
- **Nemo Link**, de eerste onderzeese interconnector tussen België en het VK , is sinds eind januari 2019 in commercieel gebruik. De 140 km lange onderzeese en ondergrondse kabels verbinden de stroomnetten van België en het VK, zodat beide landen over een hogere netbetrouwbaarheid en toegang tot meer hernieuwbare energie beschikken.

2.2. Duurzaamheidsbeheer

2.2.1. Businessmodel

GRI 102-1, GRI 102-2, GRI 102-6, GRI 102-7,.GRI 102-9, SDG9

Elia is de hoogspanningstransmissienetbeheerder (30 kV tot 400 kV) in België en beheert 8781 km lijnen en ondergrondse kabels doorheen het land, waarmee ze 11 miljoen mensen van stroom voorziet, 24 uur per dag, 365 dagen per jaar. Elia heeft ook verschillende rechtstreeks op het net aangesloten klanten (voornamelijk grote industriële bedrijven).

De belangrijkste verantwoordelijkheden van Elia zijn het ontwikkelen en onderhouden van het net, het beheer van het evenwicht tussen de consumptie en productie van energie, en de facilitering van toegang tot de markt. Elia ontwikkelt ook innovatieve oplossingen voor het beter integreren van hernieuwbare energie in het systeem, om het netwerk in evenwicht te houden en de consument centraal te stellen in het toekomstige elektriciteitssysteem.

Als enige beheerder van het Belgische hoogspanningsnet (inclusief het offshore net) heeft Elia een 'natuurlijk monopolie' op het net, waardoor het onderworpen is aan toezicht door de regulator. Haar openbare opdracht en verantwoordelijkheden vormen een integraal onderdeel van de wetgeving die van kracht is op de Belgische elektriciteitsmarkt. Bovendien wordt Elia met betrekking tot haar zeer-hogespanningsnet (110 kV-400 kV) en tarieven gecontroleerd door de CREG1, de federale regulator voor de elektriciteitsmarkt, en gewestelijk met betrekking tot haar hoogspanningsnet (30 kV – 70 kV) door de VREG2, CWAPE3 en BRUGEL4, de regionale regulatoren voor de elektriciteitsmarkt. Het regelgevende systeem heeft een aanzienlijke impact op het businessmodel.

Alle producten en diensten worden gedetailleerd beschreven in productfiches, die online kunnen worden geraadpleegd of op papier kunnen worden aangevraagd via de pagina 'Productfiches'5.

2.2.2. Locaties

GRI 102-3, GRI 102-4

Voor het uitvoeren van haar activiteiten in het hele land beschikt Elia in België over verschillende administratieve centra6 (controlecentra) en dienstencentra7. Alle hoofdkantoren van Elia zijn gevestigd in Brussel.

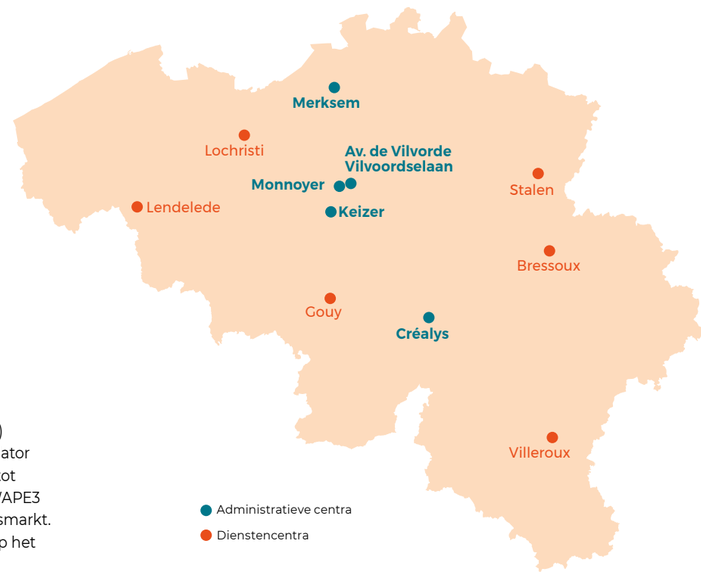

1. CREG: Commissie voor de Regulering van Elektriciteit en Gas.
2. VREG: Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt.
3. CWAPE: Commission Wallonne pour l'Energie.
4. BRUGEL : Brusselse reguleringscommissie voor de gas- en elektriciteitsmarkt
5. www.elia.be/en/products-and-services/product-sheets.
6. Administratieve centra: ondersteunende diensten en nationale/regionale controlecentra.
7. Dienstencentra: filiaal / satellietkantoor.

2.2.3. Lidmaatschappen

GRI 102-12, GRI 102-13, SDG17

Elia ondersteunt diverse verenigingen, organisaties en initiatieven op het vlak van hernieuwbare energie, klimaat en milieubescherming, mensenrechten en harmonisatie van de Europese elektriciteitsmarkt.

	Energie	Klimaat	Milieu	Mensenrechten
WERELD ENERGIE RAAD	✓			
CIGRE - Conference Internationale des Grands Réseaux Electriques	✓			
Go15 - Reliable and Sustainable Power Grids	✓			
Centre on Regulation in Europe	✓			
ENTSO-E - European Network of Transmission System Operators for Electricity	✓		✓	
Coordination of Electrical System Operators	✓			
RGI - Renewables Grids Initiative	✓	✓	✓	
Energy Web Foundation	✓	✓		
The Shift	✓	✓	✓	✓
UNGC - United Nations Global Compact	✓			
Synergrid	✓			
Osiris	✓			
Raad van de Netwerkbeheerders in Brussel	✓			
Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders	✓			
Powalco	✓			
BECI - Brussels Enterprises Commerce and Industry	✓			
VBO - Verbond van Belgische Ondernemingen	✓			
UWE - Union Wallonne des Entreprises	✓			
VOKA - Vlaams Netwerk van Ondernemingen	✓			
AGORIA	✓			
Brusselse Havengemeenschap	✓			
COGEN Vlaanderen	✓	✓		

2.2.4. Waarden, principes, normen en ethische code

GRI 102-16, GRI 102-17, GRI 102-19, GRI 102-20, GRI 102-26, GRI 102-32, GRI 102-33

De 6 waarden gelden nu algemeen binnen Elia groep (zie 1.3.1.).

De ethische code ziet erop toe dat discriminatie binnen de organisatie niet getolereerd wordt. Dit is van toepassing ongeacht ras, huidskleur, geslacht, religie, politieke overtuiging, etnische afkomst, maatschappelijke afkomst, seksuele oriëntatie of fysieke mogelijkheden.

Daarnaast is het doel van de ethische code om te verzekeren dat alle werknemers gelijke kansen krijgen door middel van een eerlijke beoordeling. Het interne beleid van Elia inzake discriminatie en gelijke kansen is gestoeld op conventie C111 van de Internationale Arbeidsorganisatie aangaande discriminatie.

Elia is van mening dat zakelijke activiteiten op lange termijn alleen succesvol kunnen zijn wanneer er zowel in het belang van het bedrijf als in het belang van de maatschappij wordt gehandeld. Dit vindt zijn weerslag in de bedrijfsvisie 'een succesvolle energietransitie voor een duurzame wereld'.

Elia heeft haar engagement voor verantwoord bedrijfsmanagement geuit door het United Nations Global Compact (UNGC) te ondertekenen. Dit is een toonaangevend initiatief van de VN voor bedrijven om de SDG's tegen 2030 te ontwikkelen. Elia is ook geëngageerd en werkt actief aan onderwerpen uit de 10 principes van het UNGC.

Het departement Environment & CSR heeft onder leiding van de Chief Community Relations Officer een duurzaamheidsconcept en een stappenplan uitgewerkt om de duurzaamheidsrapportering voortdurend uit te breiden. Het departement Community Relations coördineert de rapportering rond milieugerelateerde onderwerpen en de communicatie over duurzaamheid naar externe stakeholders toe.

Daarnaast wordt er binnen de kerndomeinen van duurzaamheid ook gebruikgemaakt van interne beheersystemen gebaseerd op erkende standaarden, zoals milieubeheer (overeenkomstig ISO 14001) en vroege publieke acceptatie (overeenkomstig VDI 7000).

Ten slotte werd er een netwerk van ambassadeurs opgezet op initiatief van enthousiaste collega's. De groep deelt ideeën, tips en tricks, successen en evenementen, en werkt samen om binnen het bedrijf workshops te organiseren. Ideeën worden ook via het intranet gedeeld, zodat andere geïnteresseerde collega's eveneens kunnen deelnemen.

2.2.5. Relevant wettelijk kader

Elia leeft de toepasselijke wetgeving na. De zakelijke activiteiten van de onderneming zijn onderhevig aan heel wat regionale, nationale en Europese wettelijke regelgevingen.

Meer informatie over de wetten en regelgevingen die relevant zijn voor onze zakelijke activiteiten is beschikbaar op onze website
https://www.elia.been/company/legal-framework

2.2.6. Anticorruptie

GRI 205-1, GRI 205-2

Als deel van de ethische code werd er een beleidslijn geformuleerd over omkoperij en corruptie. De ethische code beschrijft wat beschouwd wordt als omkoperij en corruptie. Naast een verbod op enige betrokkenheid bij een handeling waarbij er sprake is van omkoperij of corruptie (hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks via onze leveranciers), focust Elia ook op de ontwikkeling van de nodige vaardigheden bij haar personeel. Aan de hand van opleidingen leren onze werknemers gedrag of voorvallen te herkennen waarbij omkoperij of corruptie zou kunnen meespelen en krijgen ze ook een veilig, anoniem meldpunt aangewezen voor dergelijke kwesties.

Sinds 2018 is er binnen Elia een beleid van kracht dat het extern meldpunt voor zakelijke integriteitsinbreuken reguleert. Bij een anonieme melding door een Elia-medewerker, komt er onmiddellijk een intern comité samen om de kwestie af te handelen en indien nodig verdere interne maatregelen te treffen. Het comité brengt jaarlijks – en indien nodig ad hoc – verslag uit aan het management van Elia.

In 2019 ontving het extern meldpunt geen meldingen over corruptie. In 2019 ontving Internal Audit een anonieme brief met een klacht. Na intern onderzoek en gesprekken met de werknemer, werd er besloten geen verder gevolg te geven aan deze klacht. Elia organiseert ook regelmatig opleidingen voor het aanleren van basiskennis over aankoop, anticorruptie en correct gedrag aan alle werknemers die betrokken zijn bij het aankoop- en financiële proces.

2.2.7. Risicobeoordeling

GRI 102-30 – GRI 102-11 – GRI 201-2

Als onderdeel van haar systematisch risicobeoordelingsproces monitort en evalueert Elia regelmatig de volgende risicogebieden:

- Winst en verlies
- Gezondheid en veiligheid
- Cash
- Bevoorradingszekerheid
- Reputatie

Elia wil risico's voor het voortbestaan van het bedrijf vermijden, risicoposities indien mogelijk maximaal voorkomen en het opportuniteit-risicoprofiel optimaliseren. We hebben risicorichtlijnen opgesteld waarin beschreven staat hoe risico's elk financieel kwartaal systematisch worden geïdentificeerd, geregistreerd, geëvalueerd en gemonitord.

We organiseren samen met de risico-eigenaars (veelal de departementshoofden) regelmatig risicoworkshops. De Corporate Risk Manager bespreekt geregeld de grootste risico's en risicogerelateerde kwesties met het management. Op het vlak van duurzaamheid betreft dit bijvoorbeeld veiligheid op het werk en nieuwe vereisten van milieuwetgevingen. Daarnaast zullen de geëvalueerde en gemonitorde risico's worden uitgebreid met risico's die voortvloeien uit de klimaatverandering.

2.2.8. Veiligheid

Kritieke infrastructuur

In 2019 startte het Elia-departement Security met de uitrol van de nieuwe beveiligingspolitiek voor hoogspanningsstations. Omwille van het belang hiervan werd de nadruk gelegd op de invoering van een streng beveiligingsconcept (o.a. invoering van een redundant detectiesysteem) voor kritieke infrastructuur van diverse aard.

Om de inhoud van het veiligheidsplan voor kritieke infrastructuur van Elia ('Elia Security Plan for Critical Infrastructures') te controleren, voerde de FOD Economie meerdere inspecties uit in kritieke hoogspanningsstations. De eerste feedback van de federale overheidsdienst is positief. Gedetailleerde rapporten worden in de loop van 2020 verwacht.

In lijn met de beveiligingspolitiek ondergingen de eerste strategische hoogspanningsstations een volledige upgrade met betrekking tot fysieke en elektronische beveiligingsmaatregelen. Daarnaast werd in 2019 gestart met de invoering van het online toegangscontrolesysteem (voor een realtime toezicht op de toegang tot de hoogspanningsstations).

In 2019 werd een nieuwe risicobeoordeling van de beveiliging uitgewerkt (inventaris, analyse, evaluatie). De voornaamste beveiligingsrisico's werden geïntegreerd in het risicokader ('risk framework') van de onderneming en de beveiligingsmaturiteit ('security maturity') van Elia kon worden gedefinieerd. De bedoeling is om alle geïdentificeerde risico's terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau.

De bijzondere focus op innovatie dient Elia in staat te stellen om een antwoord te bieden op nieuwe (toekomstige) security-uitdagingen en de gewijzigde modus operandi van daders van strafbare feiten. Dankzij de nauwe samenwerking tussen het departement TDI (Transformation, Data & Information) en Security kon Elia een eerste derogatie bekomen voor vluchten met drones, die kunnen patrouilleren langs hoogspanningslijnen buiten het gezichtsveld. Zowel in Wallonië als in Vlaanderen werd er over twee aparte hoogspanningslijnen gevlogen. Dit geeft Elia de kans om te bepalen of het gebruik van drones efficiënt is voor het toezicht op het net. De resultaten van de eerste vluchten wordt verwacht in 2020.

Noodtoestand en herstel

G4-EUS-DMA Disaster/ Emergency Planning and Response

Ingeval zich een elektriciteitscrisis voordoet ten gevolge van natuurrampen zoals extreme weersomstandigheden, kwaadwillige aanvallen of een brandstoftekort, heeft Elia crisisbeheer georganiseerd, bestaande uit 3 hoofdplannen:

- Het **noodplan**, dat de interne crisisorganisatie en de daarmee gepaard gaande procedures omschrijft aan de hand van de methodologie van het Standardized Emergency Preparedness Plan (SEPP), die ontwikkeld werd door het Crisis & Emergency Management Centre (CEMAC)[8]
- Het **systeembeschermingsplan**: automatische en manuele maatregelen voor het tot elke prijs vermijden van een black-out, het beperken van de verspreiding van storingen en de stabilisering van het elektriciteitssysteem in geval van een noodtoestand, om zo snel mogelijk en met minimale gevolgen voor de netgebruikers een normale toestand of alarmtoestand te herstellen
  Elia heeft in overeenstemming met het systeembeschermingsplan een afschakelplan vastgelegd. Daarin wordt de vraag handmatig of automatisch afgeschakeld als dat nodig is om te voorkomen dat een elektriciteitscrisis zich verder verspreidt of verergert.
- Het **herstelplan**: een reeks maatregelen die na een storing met grootschalige gevolgen (bv. black-out) kunnen worden toegepast om het systeem opnieuw in zijn normale toestand te brengen.

Elia traint regelmatig haar crisisteams door middel van simulatieoefeningen, waarbij de systeembeheerders bijvoorbeeld op crisissituaties worden voorbereid door theoretische en praktische oefeningen met een realtime-oefensimulator.

IT

Een belangrijk terugkerend onderdeel in het handhaven van de confidentialiteit van kritieke data, is het verder uitbouwen van de robuustheid en de beveiliging en bescherming van onze IT- en netwerksystemen.

Zowel op nationaal niveau in de energiesector (Synergrid) als op Europees niveau (ENTSO-E) worden *best practices* en informatie uitgewisseld. We evalueren het bedreigingslandschap en de ontwikkelingen om de juiste risicobestrijdingsmaatregelen te kunnen doorvoeren.

Een aantal concrete maatregelen uit 2019 in dit domein:

- Maandelijkse externe scan van Elia's externe perimeter (Elia's publieke IP-adressen) teneinde de eventuele kwetsbaarheden van de internetapplicaties m.b.t. mogelijke cyber-risico's te evalueren.
- In 2019 werd er een externe maturiteitsinschatting gemaakt met betrekking tot IT-risico's en de maturiteit van de organisatie met betrekking tot IT-veiligheid.

Vanaf 2020 wordt dit onderwerp op groepsniveau behandeld en zullen er tegelijkertijd bij Elia België en 50Hertz gezamenlijke acties worden gelanceerd.

8. CEMAC is een Belgisch expertisecentrum dat actief is in noodplanning, crisisbeheer, de aanpak van noodsituaties en crisiscommunicatie. Het beschrijft ook de interacties met de externe stakeholders die bij een elektriciteitscrisis betrokken zijn.

2.2.9. Politieke invloed

GRI 102-16 – GRI 415-1

Dit is de verantwoordelijkheid van het departement Public & Regulatory Affairs and External Relations.

De verschillende regeringen op federaal en gewestelijk niveau verlenen ons onze exploitatievergunning. Daarnaast zijn de gewestelijke overheden bevoegd om vergunningen toe te kennen voor de bouw van infrastructuur. Met dit gereguleerd monopolie hebben we de plicht om onze taken in het belang van de samenleving te vervullen, in naleving van alle regelgevingen met betrekking tot het beheer van ons transmissienet. Daarnaast zijn we dankzij onze brede activiteitenportfolio de enige speler op nationaal niveau met een globaal zicht op het elektriciteitssysteem. Tegelijk passen we ook een regionale en lokale benadering toe. Dit plaatst ons in een unieke positie om overheidsinstanties analyses, advies en aanbevelingen te geven zodat er geïnformeerde beslissingen kunnen worden genomen.

Elia groep wil politieke stakeholders en regulatoren zo vroeg mogelijk betrekken. Dit geeft alle partijen de kans om hun gezichtspunt uiteen te zetten, verbetert de informatiestroom en zorgt voor vertrouwen.

Elia garandeert op die manier dat werknemers die actief zijn op het vlak van ons sociaal en energiebeleid zich laten leiden door duidelijk gedefinieerde principes in hun mededelingen en handelingen. Daarom werd een Corporate Reputation Committee opgericht om de verschillende contacten met (politieke) stakeholders te coördineren. Bovendien staat Elia in het transparantieregister van de EU en leeft de onderneming de bijbehorende gedragscode na.

2.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energie[9]

2.3.1. Geïnstalleerde capaciteit

GRI 302-2, SDG7

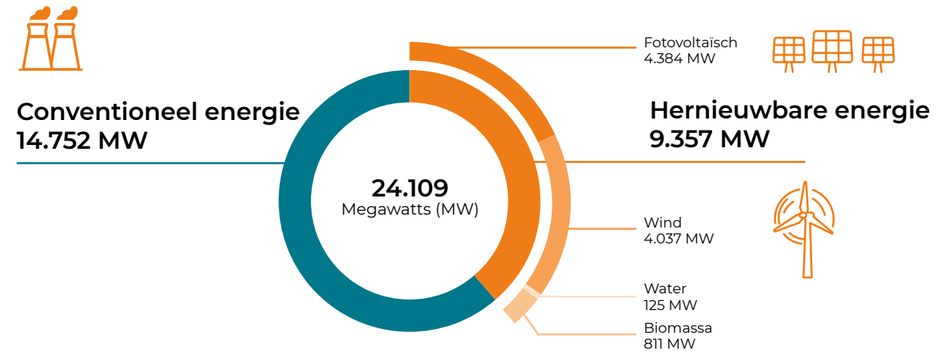

De in België geïnstalleerde capaciteit betreft voornamelijk aardgas en kernenergie, maar het aandeel hernieuwbare energiebronnen groeit gestaag.

2.3.2. Evolutie

AANDEEL HERNIEUWBARE ENERGIE

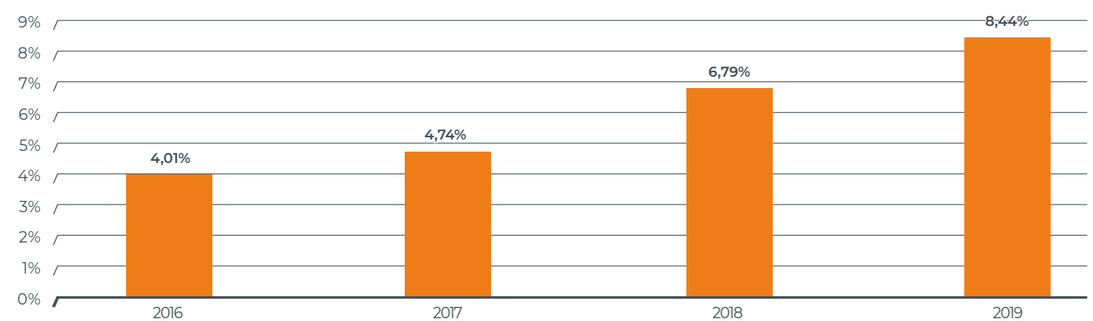

Het Modular Offshore Grid (MOG), dat in september 2019 werd ingehuldigd, verbindt de offshore productie-eenheden, 4 windturbineparken in de Noordzee, met het vasteland.

9. Bronnen: statbel, febeg

2.3.3. Import en export van energie

GRI 102-6, GRI 302-2

Sinds 2019 is er via de Nemo Link interconnector een nieuwe verbinding tussen België en het VK.

De eerste interconnector met Duitsland (het ALEGrO-project) is momenteel in aanbouw.

In 2019 exporteerde België meer elektriciteit dan het importeerde. Dit in tegenstelling met 2018, dat werd gekenmerkt door een uitzonderlijk hoge elektriciteitsimport ten gevolge van de niet-beschikbaarheid van enkele kernreactoren. Dit exportniveau moet globaal en in de context van de toenemend Europese marktlogica worden gezien. Het kan voornamelijk worden verklaard door de goede beschikbaarheid van de elektrische productie-eenheden in België (voornamelijk de nucleaire productie-eenheden). De ontwikkeling van interconnecties (m.a.w. verbindingen met buurlanden) speelt ook een rol in de verspreiding van deze elektriciteitsstromen.

2.3.4. Energiebalans

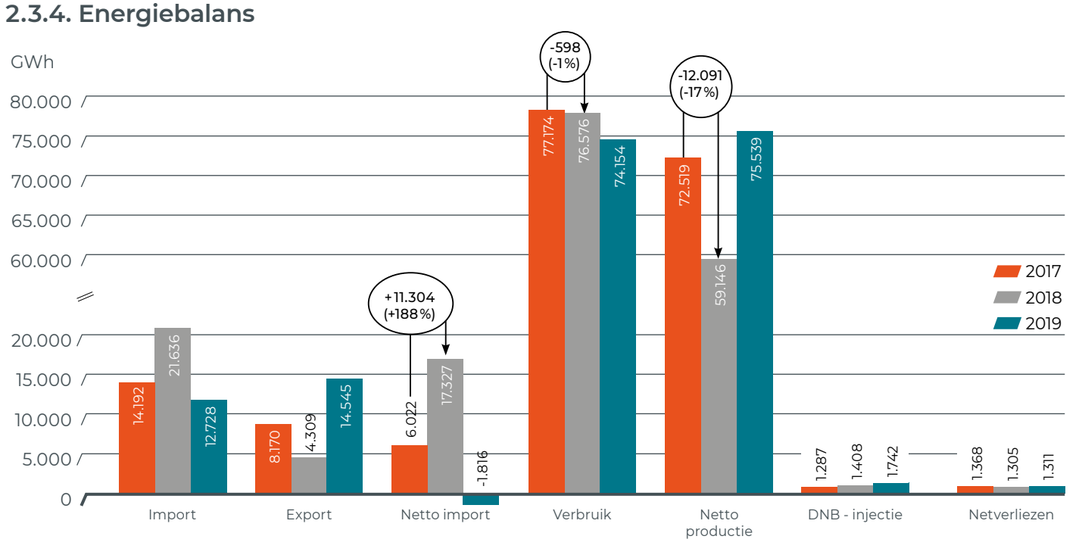

Het verbruik in België neemt toe tijdens de wintermaanden. Dit benadrukt het belang van internationale interconnecties en betrouwbare en voldoende binnenlandse productie.

Vermogen van productiebronnen (stroommix)

ENERGY MIX 2019 [TWh]

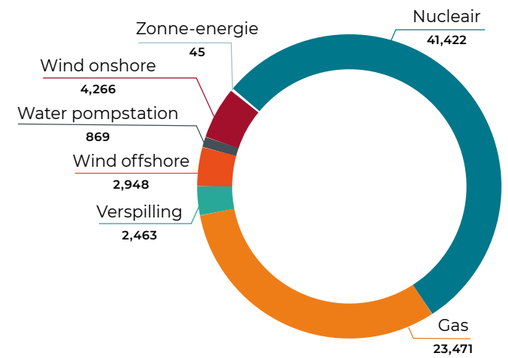

In 2019 was 54,9 % van de in België geproduceerde energie afkomstig van nucleaire productie-eenheden. De productiewaarden voor kernenergie zijn veel hoger dan die in 2018 (46 %), dat gekenmerkt werd door de aanzienlijke niet-beschikbaarheid van verschillende reactoren, vooral tijdens de laatste maanden van het jaar. Dit getal ligt in lijn van de getallen voor 2017 (50 %).

De hernieuwbare energieproductie (offshore/onshore wind- en zonne-energie) nam in absolute cijfers met 38 % toe in vergelijking met 2018 (5,46 TWh in 2019 vergeleken met 3,95 TWh in 2018). (De relatief hoge zonneproductie in de zomermaanden en hogere windproductie in de wintermaanden vormt het grootste deel van de hernieuwbare productie.)

2.3.5. Netverliezen

Netverliezen zijn het verschil tussen de hoeveelheid elektriciteit die aan het Elia-net wordt geleverd en de hoeveelheid geleverde elektriciteit. Deze zijn onvermijdelijk wanneer elektriciteit wordt getransporteerd en zijn o.a. afhankelijk van het spanningsniveau en de afstand. Deze verliezen treden op in de vorm van warmteverliezen op transmissielijnen, in transformators en andere systeemelementen, zowel als in de vorm van lekkages en coronaverliezen.

In België is er een verschil tussen twee categorieën van netverliezen:

- Verliezen op het net waargenomen op het federale niveau (> 150 kV), gecompenseerd volgens de federale wetgeving;
- Verliezen op het net waargenomen op het gewestelijke niveau (< 150 kV), gecompenseerd volgens een specifieke gewestelijke benadering

NETVERLIEZEN (TWh)

G4-EUS-EU12

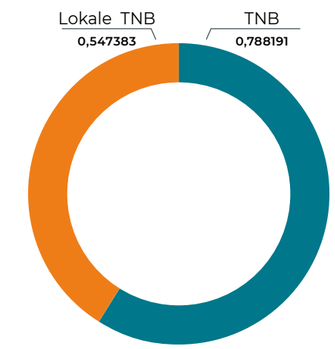

- Netverliezen op federaal niveau (vanaf 150 kV): TNB, MWh
- Netverliezen op regionaal niveau (minder dan 150 kV): Lokale TNB, MWh

De HVDC-technologie (High Voltage Direct Current) is geschikter dan conventionele driefasige AC-technologie om grote hoeveelheden elektriciteit over te brengen, met minder netverliezen en een optimale beheersbaarheid over grote afstanden.

Nemo Link, de interconnector met het VK, maakt gebruik van deze technologie, net als ons ALEGrO-project, dat de eerste interconnectie tussen de netten van Elia en Duitsland zal leveren. Daarnaast overwegen Elia en 50Hertz om samen een evaluatieproject uit te voeren, met als doel om netverliezen met hernieuwbare energie te compenseren en zo de koolstofvoetafdruk in Scope 2 te verminderen (zie 2.9.5.).

2.4. Betrouwbaarheid van het net

G4 EUS Security of Supply

Om op elk moment aan de vraag naar elektriciteit te kunnen voldoen, moet Elia te allen tijde haar klanten[10] verzekeren dat haar net betrouwbaar is. Als transmissienetbeheerder (TNB) voorziet Elia in een infrastructuur met toereikende elektriciteitsinterconnecties voor goed werkende markten en systemen, die de beste garantie vormt voor bevoorradingszekerheid. Maar ook waar de markten en systemen goed functioneren en geïnterconnecteerd zijn, kan het risico op een elektriciteitscrisis nooit worden uitgesloten.

De reeks maatregelen om met een grootschalige elektriciteitscrisis om te gaan ten gevolge van een uitzonderlijke gebeurtenis[11] wordt beschreven in hoofdstuk 2.2.8. Veiligheid: noodtoestand en herstel.

Het volgende hoofdstuk gaat over de netonderbrekingen ten gevolge van minder ernstige gebeurtenissen.

2.4.1. Beschikbaarheid van het net en onderbrekingen

Netonderbrekingen

Om de beschikbaarheid van het net over 1 jaar te beoordelen, registreren we het aantal incidenten die leiden tot een onderbreking voor minstens één klant van meer dan drie minuten (internationale standaard) en waarvoor Elia verantwoordelijk is. Onderbrekingen door fouten van klanten, onweersbuien, derden, vogels enz. worden hier buiten beschouwing gelaten.

NETONDERBREKINGEN

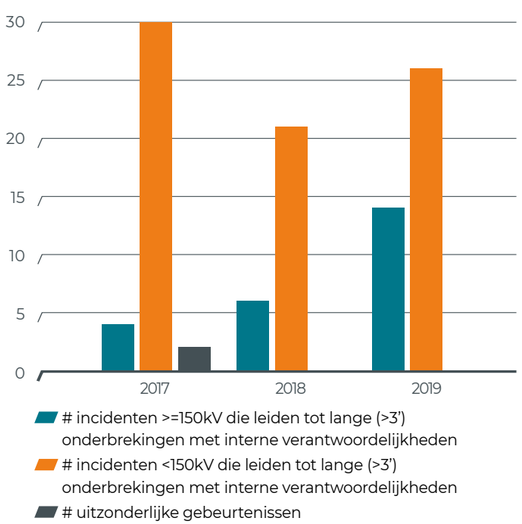

In 2019 waren er geen uitzonderlijke gebeurtenissen.

De meeste onderbrekingen doen zich voor op het lokale transmissienet (< 150 kV), aangezien de klanten in de meeste gevallen aangesloten zijn op het lokale (regionale) transmissienet en niet op het federale transmissienet.

Wanneer men netonderbrekingen bespreekt, wordt er ook rekening gehouden met de **gemiddelde onderbrekingstijd** (Average Interruption Time - AIT)[12]. Deze onderbrekingstijd zou gelijk zijn voor alle aan het net verbonden klanten indien hun stroombevoorrading op dezelfde manier zou onderbroken zijn tijdens de geobserveerde periode en wordt berekend als het quotiënt van de niet-geleverde energie en de gemiddelde elektriciteit per jaar.

De **maximale onderbrekingstijd** is de referentiewaarde die de CREG, de Belgische federale regulator, gebruikt om de gemiddelde onderbrekingstijd (Average Interruption Time – AIT)[13] incentive te berekenen met betrekking tot de continuïteit van de bevoorrading. Voor de periode 2016-2019 was deze waarde 2,55 minuten.

GEMIDDELDE ONDERBREKINGSTIJD (MINUTEN)

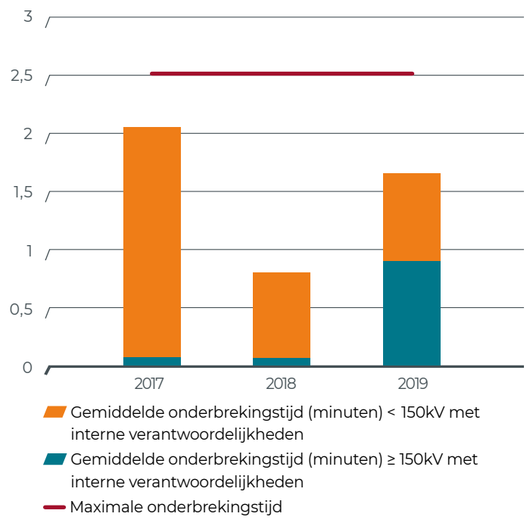

De gemiddelde onderbrekingstijd op het Belgische net (d.i. de som van de AIT op de regionale en federale netten) is de laatste drie jaar onder die referentiewaarde gebleven.

Niet-geleverde energie betreft alle energie die niet aan onze klanten werd geleverd tijdens onderbrekingen die door interne problemen bij Elia veroorzaakt werden en die langer dan drie minuten hebben geduurd. Er wordt echter geen rekening gehouden met de impact van belangrijke gebeurtenissen.

10. Rechtstreekse klanten, distributienetbeheerders, netbeheerders en iedereen met een toegangscontract.
11. Uitzonderlijke gebeurtenissen zijn het aantal natuurrampen, stormen of andere weersomstandigheden, nucleaire of chemische ongevallen, ontploffingen enz. die een onderbreking van meer dan drie minuten hebben veroorzaakt. In 2019 waren er geen uitzonderlijke gebeurtenissen.
12. De AIT wordt vooral berekend en gecommuniceerd omdat dit een genormaliseerde en vaak gebruikte indicatie is die heel nuttig is voor benchmarking, omdat hiermee de prestatie van het net kan worden beoordeeld, ongeacht de omvang van het net, het aantal aangesloten klanten, enz.
13. Deze waarde, die gebaseerd is op een gemiddelde over zeven jaar, werd geïntroduceerd in 2015 en werd voor vier jaar gevalideerd door de CREG. Deze referentiewaarde werd in de loop van 2019 herzien. De nieuwe referentie (2,1 minuten) zal vanaf 2020 gebruikt worden.

NIET-GELEVERDE ENERGIE (MWH)

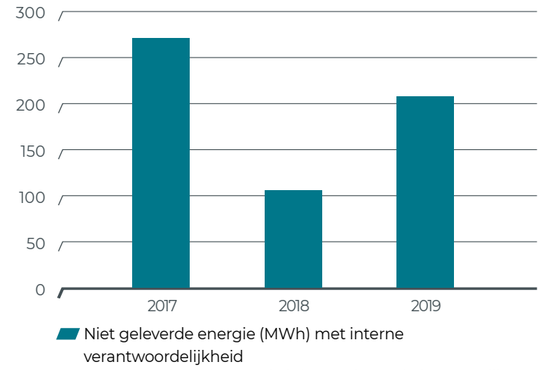

De score voor niet-geleverde energie is hoger dan vorig jaar omwille van één belangrijke gebeurtenis en technische storingen als gevolg van de hittegolven en hun impact op onze installaties.

Beschikbaarheid van het net

Onshore beschikbaarheid staat voor de beschikbaarheid van de interfacepunten tussen het net van Elia en het net van de klanten. Daarbij wordt rekening gehouden met **alle onderbrekingen** veroorzaakt door intrinsieke risico's (weer, derden, dier buiten het gebouw enz.) of door interne problemen bij Elia (defect materiaal, menselijke fout enz.) van meer dan drie minuten. Rechtstreeks door klanten van Elia veroorzaakte onderbrekingen zijn uitgesloten.

BEREKENINGSMETHODE:

$$\text{Onshore beschikbaarheid} = 1 - \frac{\text{AIT (intern Elia + intrinsiek risic)}}{\text{(\# minuten per jaar)}}$$

	2017	2018	2019
Onshore beschikbaarheid op aansluitingspunten	0,99999580	0,99999039	0,99999671

In 2019 is de onshore beschikbaarheid in België op een zeer hoog niveau gebleven (boven 0,99999).

2.5. Human Resources

GRI 102-7 – GRI 102-8 – GRI 401-2 – GRI 401-3 – GRI 405-1

2.5.1. Managementbenadering

GRI 102-41

Elia heeft haar succes volledig te danken aan het succes van haar werknemers. Het is de verantwoordelijkheid van de onderneming om hen te helpen hun vaardigheden te ontwikkelen, hun gezondheid en inzet te bevorderen, hen te betrekken bij beslissingen en gelijke kansen voor iedereen te garanderen.

Elia voldoet aan internationale richtlijnen die verder gaan dan de collectieve arbeidsovereenkomsten en bedrijfsakkoorden, zoals de fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO: C87, C98 en C135) en werknemersrechten in de UN Global Compact.

Er waren geen gevallen van discriminatie in 2019.

In 2019 kreeg Elia voor de tweede keer op rij de certificering **Top Employer**[14].

2.5.2. Personeelsbezetting

GRI 405-1

De samenstelling van het personeel wordt gedetailleerd weergegeven in hoofdstuk 1.2.2. op pagina 8.

		2017	2018	2019
België	**Totaal aantal werknemers Elia**	**1.350**	**1.366**	**1.424**
	volgens type tewerkstelling			
	- voltijds	1.220	1.237	1.295
	- deeltijds	130	129	129
	volgens geslacht			
	- mannen	1.094	1.105	1.150
	- vrouwen	256	261	274
	volgens leeftijd			128
	- jonger dan 30 jaar	208	196	211
	- tussen 30-50 jaar	786	809	828
	- ouder dan 50 jaar	356	361	385

14. De certificering Top Employer wordt in meer dan 115 landen toegekend aan bedrijven die een uitstekende werkomgeving bieden en dit als een topprioriteit beschouwen. Het afgelopen jaar heeft Elia veel geïnvesteerd in internationalisering en opleiding. Het label Top Employer is een belangrijke onderscheiding en een extra voordeel als het gaat om het aantrekken van nieuw talent in een steeds competitievere arbeidsmarkt.

OPDELING PER VERANTWOORDELIJKHEIDSGRAAD EN GESLACHT

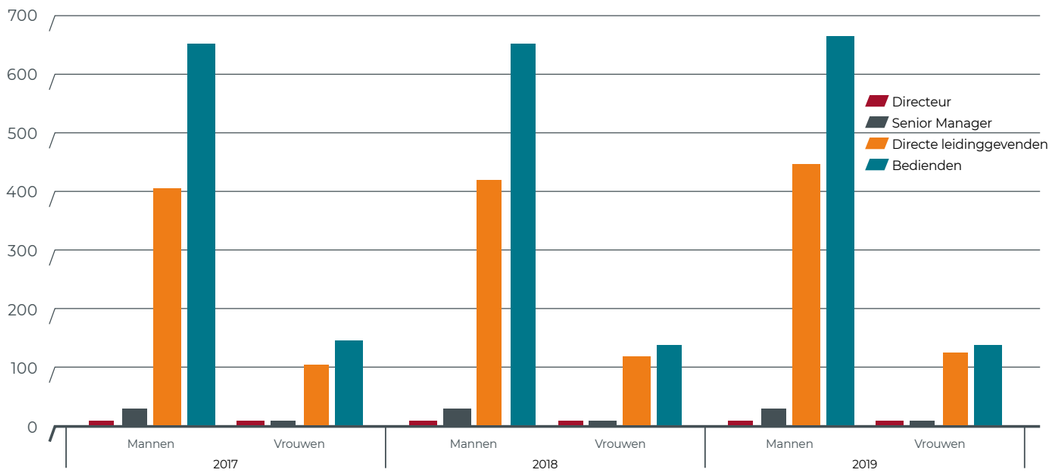

	2017		2018		2019	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Directeur	5	3	5	3	5	3
Senior Manager	28	5	25	4	28	5
Directe leidinggevenden	405	105	423	117	449	128
Bedienden	656	143	652	137	668	138

N.B. Alle technici van de groep worden beschouwd als bedienden, er zijn geen arbeiders.

Er is een goede vertegenwoordiging van vrouwen op het niveau van de directie en directe leidinggevenden. Om de ondervertegenwoordiging van vrouwen in hogere managementfuncties tegen te gaan, zijn er in hoofdzaak twee acties ondernomen:

- aan de selectiecriteria zijn naast technische vaardigheden ook criteria met betrekking tot leiderschap en zachte vaardigheden (zogenaamde 'soft skills') toegevoegd;
- interne overplaatsingen van minder naar meer technische gebieden.

Het bestaande programma voor de wijziging van de bedrijfscultuur MAD (Make A Difference) zal dienst doen als katalysator.

2.5.3. Inzetbaarheid

GRI 401-1 – GRI 401-2

Werknemers van Elia genieten een gezinsvriendelijke werkomgeving en krijgen de kans om een evenwicht tussen werk en privéleven te vinden.

De vroegtijdige herkenning en preventie van beroepsziekten en de mogelijkheid om inzetbaar te blijven, maken bij Elia ook integraal deel uit van veiligheid en gezondheid op het werk. Met het oog hierop garandeert Elia voldoende arbeidsgeneeskundige voorzorgen, met de nadruk op individuele bescherming en individuele preventie van gezondheidsrisico's.

Daarnaast organiseert Elia regelmatig binnen het bedrijf medische consultaties, inentingen en informatiesessies over ergonomie op de werkplek voor alle werknemers. Bij problemen in verband met individuele stress, conflicten of verslavingsproblemen wordt steeds voorzien in een gekwalificeerde externe consultatiedienst, in alle vertrouwelijkheid.

De werknemers van Elia kunnen bovendien deelnamen aan verschillende openbare sportevenementen, zoals de "20 km door Brussel", het inter-TSO-voetbaltoernooi en de fietstour van Elia.

Berekeningsmethode

- Onder de **nieuwe medewerkers** vallen alle nieuwe werknemers binnen het geplande budget en alle werknemers die werden aangeworven als aanvulling op het oorspronkelijke budget. Veranderingen van functie worden niet in aanmerking genomen.
- Het aantal **vertrekkers** wordt bepaald op basis van alle werknemers die de onderneming verlaten als gevolg van ontslag of vrijwillig vertrek, van 1 januari tot 31 december in het jaar in kwestie. Werknemers die met pensioen gaan, zijn niet in de cijfers opgenomen.

NIEUWE MEDEWERKERS PER LEEFTIJD & GESLACHT

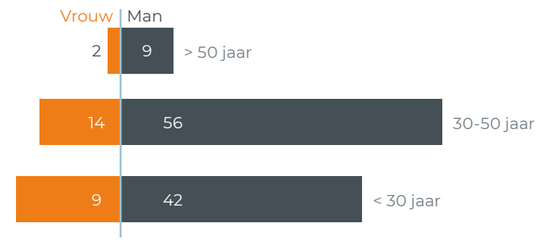

PERSONEELSVERLOOP PER LEEFTIJD EN GESLACHT

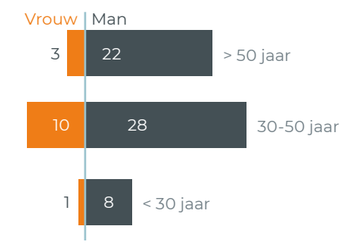

$$\text{Personeelsverloop} = \frac{\#\text{ vertrekkers}}{(\#\text{werknemers begin van het jaar} + \#\text{werknemers einde van het jaar})/2}$$

Na historisch lage vertrekcijfers bewegen de cijfers van Elia zich nu meer naar het gemiddelde van de Belgische privésector.

Voor werknemers die vertrekken vindt er altijd een exitgesprek plaats.

Ons rekruteringsteam heeft zijn rekruteringsmethode wat aangepast en neemt meer attitude- en gedragsgerichte interviews af. Op die manier kan efficiënter gerekruteerd worden.

Potentiële sollicitanten worden uitgenodigd om gebruik te maken van de online-tool "Company Match» om te evalueren of de bedrijfscultuur van Elia overeenstemt met die van henzelf en zo te verzekeren dat zij zullen werken voor een werkgever die goed bij hen past.

Ouderschapsverlof

GRI 401-3

In België heeft iedere werkneemster en werknemer het recht om ouderschapsverlof te nemen. Om voor een kind te kunnen zorgen kan de arbeidsovereenkomst voor een periode van vier maanden volledig opgeschort worden (voltijds ouderschapsverlof); deze periode kan de werknemer naar keuze opsplitsen en hij of zij kan bijvoorbeeld gedurende acht maanden halftijds werken.

N.B. Het is niet mogelijk om te rapporteren over het totale aantal werknemers binnen Elia die recht hebben op dit soort thematisch verlof, aangezien zij dit verlof mogelijk al hebben opgenomen terwijl zij nog bij een ander bedrijf werkten.

In 2019 hebben 112 werknemers en werkneemsters ouderschapsverlof genomen.

		2017		2018		2019	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
TOTAAL	Mannen	56	67%	57	66%	75	67%
	Vrouwen	28	33%	30	34%	37	33%
Voltijds ouderschapsverlof (>=1 maand)	Mannen	33	-	31	-	39	-
	Vrouwen	16	-	16	-	21	-
	Totaal	49	58%	47	54%	60	54%
Ouderschapsverlof als verkorting van voltijdse tewerkstelling	Mannen	23	-	26	-	-36	-
	Vrouwen	12	-	14	-	16	-
	Totaal	35	42%	40	46%	52	46%

RETIREMENT

G4-EUS-EU15

Percentage werknemers dat in de komende 5 en 10 jaar met pensioen kan gaan (Met een veronderstelde pensioenleeftijd van 65 jaar voor vrijgestelden en 63 jaar voor niet-vrijgestelden)

	5 jaar	10 jaar
Vrijgestelden	2,86%	8,75%
Niet-vrijgestelden	10,12%	24,71%

N.B.: Gegevens berekend voor kalenderjaar 2018, bij te werken in het volgende jaarverslag.

2.5.4. Werknemersenquête

In 2019 is binnen Elia een werknemersenquête, de Sonar Survey, uitgevoerd. De resultaten daarvan zullen in de komende jaren worden geanalyseerd en gebruikt om ons HR-beleid te verbeteren. Ze worden ook gebruikt op het gebied van gezondheid en veiligheid om kwesties met betrekking tot het welzijn van de medewerkers aan te pakken.

De volgende werknemersenquête wordt georganiseerd in 2020.

2.5.5. Opleidingen

GRI 404-1

Elia kan haar doelstellingen enkel bereiken als haar werknemers hooggekwalificeerd zijn en goed op de hoogte zijn van de recente ontwikkelingen. We bieden onze werknemers dan ook de keuze tussen maatopleidingen, diverse scholingsmogelijkheden en relevante bijkomende kwalificaties. Bij Elia is het team Talentmanagement verantwoordelijk voor de gepaste ontwikkeling en ontplooiing van talent.

Het opleidingsaanbod bij Elia kan worden opgedeeld in drie hoofdcategorieën:

- Technische competenties; Veiligheidscompetenties: competenties die nodig zijn voor het uitvoeren van specifieke taken binnen onze kernactiviteit (opleidingen die gericht zijn op veiligheid worden beschreven in 2.6.2.).
- Soft skills:

Programma's voor het verbeteren van de vaardigheden van werknemers en voor loopbaantransitiebegeleiding (o.a. innovatie, change management, externe onderwijsprogramma's).

Alle medewerkers nemen regelmatig deel aan functionerings- en loopbaan-ontwikkelingsgesprekken.

GEMIDDELDE OPLEIDINGSUREN PER JAAR PER WERKNEMER

	2017	2018	2019
Mannen	59	58	43
Vrouwen	48	40	18

De meeste van de aangeboden opleidingen zijn verplichte opleidingen betreffende technische en veiligheidscompetenties voor de technische medewerkers op het terrein, waar het percentage mannen erg hoog is. Dat verklaart het lage cijfer wanneer het om het aantal opleidingsuren van vrouwen gaat.

N.B. In ons duurzaamheidsverslag van 2018 werden op pagina 24 de grafieken voor mannen en vrouwen voor 2016 en 2018 verwisseld.

2.5.6. Remuneratiebeleid

GRI 102-35 – GRI 102-38, GRI 405-2

Het remuneratiebeleid van Elia is vooral gericht op het aantrekken en behouden van onze beste talenten, het belonen van prestaties en het ondersteunen van de cultuur van feedback en continue ontwikkeling waar mogelijk. De remuneratiesystemen worden zo nodig verder verfijnd, zodat we ook in de toekomst een aantrekkelijke werkgever kunnen blijven. Voor de niet-vrijgestelde[15] werknemers onderhandelt Elia samen met de energiesector over onze collectieve arbeidsovereenkomsten. Voor de vrijgestelde werknemers is onze beloningspraktijk gebaseerd op interne billijkheid in combinatie met competitiviteit op de markt, maturiteit in de rol, respect voor de bedrijfswaarden en leiderschap op het gebied van veiligheid, en de performantie, ongeacht het geslacht. De verloning wordt aangevuld met een competitief pakket extralegale voordelen, ziekteverzekeringen en het aanbod van een bedrijfspensioenregeling. Daarnaast hebben medewerkers de mogelijkheid om deel te nemen aan het succes van het voorgaande boekjaar in het kader van een aankoopplan van aandelen voorbehouden aan werknemers. Via dit plan kunnen de medewerkers tegen een gereduceerde prijs aandelen van Elia kopen.

Elia geeft met het oog op transparantie de totale vergoeding van de directieleden in de geconsolideerde jaarrekening weer, zoals gevraagd door de Belgische Corporate Governance Code. Vermeld worden de vaste en variabele globale vergoeding, evenals de bedrijfspensioenen en eventuele andere voordelen voor de leden van de directie van Elia. De bijzonderheden van de vergoedingssystemen worden toegelicht in de corporate-governanceverklaring.

Elia is bereid om haar jaarlijkse totale compensatieverhouding [16] vrij te geven (zoals ook 50Hertz dat doet); we werken intern aan de berekeningsmethode en doen er alles aan om deze zo spoedig mogelijk te optimaliseren.

2.5.7. Incentivesystemen

Het vergoedingssysteem houdt rekening met succes- en prestatiefactoren. Die stimuleren het bereiken van doelen op bedrijfsniveau en de daarmee gepaard gaande individuele objectieven.

Enkele van die doelen hebben betrekking op duurzaam bedrijfsmanagement zoals het volgen van richtlijnen voor gezondheid en veiligheid op het werk.

2.5.8. Sociaal overleg en sociale dialoog

GRI 402-1

Het sociaal overleg bij Elia verzekert informatie, dialoog en onderhandeling via de wettelijke overlegorganen zoals de ondernemingsraad, het comité voor preventie en beveiliging op het werk (CPBW) en de vakbondsafvaardiging. Deze organen bestaan uit vertegenwoordigers van de werknemer en de werkgever. Elk orgaan heeft een adviserende rol over bepaalde onderwerpen, en een beslissende rol over bepaalde andere onderwerpen. In de Europese ondernemingsraad van Elia groep vinden uitwisselingen over de hele groep plaats met vertegenwoordigers van Elia en 50Hertz.

Naast deze wettelijke organen betrekken we onze sociale partners bij het sociaal overleg en de sociale dialoog buiten deze wettelijke organen via deelname in werkgroepen om samen de verwezenlijking van onze strategie voor te bereiden en hen op deze manier te betrekken bij de toekomst van onze organisatie.

15. (Niet-)vrijgesteld verwijst naar het recht op uitbetaling van overuren. De bedienden zijn niet-vrijgesteld en hebben recht op uitbetaling, de directe leidinggevenden, senior managers en directieleden zijn vrijgesteld.
16 Verhouding van de jaarlijkse totale compensatie voor de bestbetaalde persoon van de organisatie in elk land met belangrijke activiteiten, en de gemiddelde jaarlijkse totale compensatie voor alle werknemers (uitgezonderd de bestbetaalde persoon) in hetzelfde land.

2.6. Veiligheid

GRI 403-1 – GRI 403-2 – GRI 403-3

2.6.1. Managementbenadering

Elia beheert infrastructuren waar ongelukken, defecte installaties of aanvallen van buitenaf mensen schade kunnen berokkenen. De veiligheid en het welzijn van eenieder (zowel van het personeel van Elia en haar dochterondernemingen als van derden) is een topprioriteit voor alle ondernemingen binnen Elia en haar dochterondernemingen. Elia groep heeft een gezondheids- en veiligheidsbeleid ingevoerd en voert regelmatig veiligheidsanalyses uit. In alle ondernemingen van Elia groep wordt voortdurend in de ontwikkeling van een veiligheidscultuur geïnvesteerd.

In het kader van ons engagement op het vlak van veiligheid streeft Elia groep naar nul ongevallen voor alle soorten arbeidsongevallen, en niet alleen voor de elektrische risico's.

Elke werknemer wordt erop gewezen dat hij zich van gevaren bewust moet zijn, deze onmiddellijk moet rapporteren en suggesties kan doen om veilige en gezonde werkomstandigheden te bevorderen. In 2019 was gezondheid en veiligheid op het werk opnieuw een van de belangrijkste projecten in het businessplan van Elia.

Gezondheid en veiligheid op het werk en de ziekte- en ongevallenpreventie zijn dan ook verankerd in onze bedrijfsstrategie. Elia groep hanteert de strengste veiligheidsnormen voor onze eigen werknemers, onze aannemers en iedereen die in contact komt met onze infrastructuur.

In België moet het veiligheidsprogramma *Go For Zero* (begonnen in 2015 en gepland tot eind 2019) de veiligheidscultuur verankeren binnen Elia en bij onze aannemers.

Na initieel te hebben gewerkt aan opleidingen, tools en procedures, was onze belangrijkste doelstelling in 2019 de verankering van de reeds geboekte vooruitgang via acties op het gebied van operationele dialoog en continue verbetering.

Ondersteund door *Make A Difference*, ons programma voor een cultuurwijziging binnen de onderneming, benadrukken we voortdurend het belang van drie cruciale handelingen: "feedback geven en krijgen", "het verschil maken" en "één stem".

Met onze campagne "Hou afstand!" willen we ook het grote publiek en bepaalde doelgroepen, zoals de bouwsector en de omwonenden van onze installaties, beschermen aan de hand van signalisatie, brochures en informatiecampagnes.

Naast de sectorspecifieke risico's pakken we ook de risico's aan die samenhangen met het welzijn van onze medewerkers. Daarvoor hebben we het programma *Care4Energy* ontwikkeld dat hun welzijn waarborgt door zich te richten op de mentale, fysieke, emotionele en persoonlijke ontwikkeling.

In 2019 hebben we ook een 2 jaar durend partnerschap gesloten met VIAS, het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid, om de veiligheid op de weg te promoten bij onze medewerkers en hen bewust te maken van de risico's, maar ook van de goede praktijken als weggebruikers (automobilisten, fietsers en voetgangers) tijdens onze professionele en privé-verplaatsingen.

Welzijnsenquête

In november werd een enquête uitgevoerd om de vooruitgang te meten die we met ons programma Care4Energy hebben gemaakt. Op basis van de resultaten wordt een actieplan opgesteld om het mentaal welzijn binnen Elia verder te verbeteren.

Veiligheidsweken

Elia organiseert elk jaar twee Veiligheidsweken voor haar personeelsleden om hen te sensibiliseren voor het belang van veiligheid. Tijdens de veiligheidsweken staan verschillende informatiesessies, opleidingen en teamoefeningen op het programma. Zo willen we iedereen betrekken bij dit initiatief en ervoor zorgen dat al onze medewerkers de boodschap duidelijk begrijpen. In mei 2019 lag de focus op welzijn, in september hebben we ingezoomd op "Safety Leadership" en ging het om bepaalde gedragingen die we binnen ons bedrijf absoluut moeten vermijden.

2.6.2. Opleidingen (en informatie)

Elia voorziet voortdurend in opleidingen voor haar medewerkers. Er is een verplicht trainingstraject voor alle medewerkers op het terrein dat regelmatig wordt geactualiseerd. Elia stelt ook opleidingsmateriaal, opleidingen en tests ter beschikking van haar aannemers.

Zes keer per jaar wordt een nieuwsbrief met veiligheidsinformatie naar onze aannemers verstuurd.

De zogenaamde "Safety Flashes" worden ad hoc verzonden wanneer Elia specifieke risico's identificeert die verband houden met het gebruik van specifiek gereedschap. Ze worden ook gebruikt om regelmatig te herinneren aan onze goede praktijken.

2.6.3. Inspecties

Gezondheid en veiligheid op het werk beperkt zich uiteraard niet alleen tot onze eigen werknemers. De strenge normen van Elia gelden ook voor bedrijven die in onderaanneming actief zijn op de bouwplaatsen van Elia. Tijdens het aanbestedingsproces en nadien wordt erop toegezien dat de leveranciers voldoen aan de strenge veiligheidseisen van Elia.

Zowel het Safety-team als het management voeren regelmatig inspecties uit.

AANTAL VEILIGHEIDSINSPECTIES

	2017	2018	2019
door het Safety-team	153	153	384
door het management	1.444	1.151	940

2.6.4. Ongevallen (arbeidsletsels)

Het is vermeldenswaardig dat door grote infrastructuurprojecten (o.a. de netversterking in de haven van Antwerpen) het aantal gewerkte uren door onze aannemers in 2019 aanzienlijk is toegenomen.

Veiligheid is altijd de eerste prioriteit van Elia. We gaan voor nul ongevallen, niet alleen voor onze eigen medewerkers, maar ook voor onze aannemers, de distributienetbeheerders en iedereen die zich in de buurt van onze installaties bevindt. Daarom geven we de cijfers weer voor zowel onze eigen medewerkers als voor de aannemers:

In 2019 waren er geen dodelijke ongevallen.

GEWERKTE UREN (MILJOEN UREN)

			2017	2018	2019
Bedienden	# gewonde werknemers met minstens 1 dag arbeidsongeschiktheid	Mannen	6	4	4
		Vrouwen	1	2	0
	# werkgerelateerde dodelijke ongevallen	Mannen	0	0	0
		Vrouwen	0	0	0
	Ongevallenpercentage (1)		3,6	2,9	1,9
	TRI-percentage (Total Recordable Injuries) (2)		7,7	7,3	5,7
	Ernst van het ongeval (3)		0,10	0,11	0,05
	Dodelijke ongevallen	Nr.	0	0	0
Aannemers	# ongevallen (met of zonder arbeidsongeschiktheid)	Totaal	51	44	41
	Ongevallenpercentage (1)		9,8	5,6	3,4
	TRI-percentage (Total Recordable Injuries) (2)		15,1	11,1	7,7
	Dodelijke ongevallen	Aantal	1	1	0

(1) Aantal arbeidsongevallen met verloren tijd (>1 dag) x 1.000.000/aantal gepresteerde uren
(2) Aantal arbeidsongevallen x 1.000.000/aantal gepresteerde uren
(3) Aantal verloren dagen door arbeidsongevallen in kalenderdagen x 1.000/aantal gepresteerde uren

Derde partijen

In 2019 waren er geen dodelijke ongevallen. Alle werkzaamheden in de nabijheid van hoogspanningsinstallaties dienen verplicht gemeld te worden aan Elia, zodat het Contact Center (zie "2.8.3. Stakeholderdialoog") de aanvragers kan informeren over de risico's en de te respecteren afstanden om veilig te kunnen werken. Derde partijen die werken uitvoeren nabij hoogspanningsinstallaties zijn zich niet steeds bewust van de gevaren die van deze installaties uitgaan. Alleen al het binnendringen in de gevarenzone rond hoogspanningsgeleiders kan een fatale vlamboog veroorzaken, zelfs zonder dat er direct contact wordt gemaakt.

Ondanks uitgebreide sensibiliseringscampagnes de voorbije jaren, worden nog steeds werken uitgevoerd zonder voorafgaande melding aan Elia. Elia breidt zijn campagnes uit en werkt ook aan nog meer preventieve maatregelen.

2.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde

2.7.1. Leveranciers en uitgaven in de eurozone

SDG 12, GRI 102-9, GRI 204-1

2.7.1.1. Beheer van de toeleveringsketen

GRI 308-1 – GRI 308-2 – GRI 414-1

Elia moet de Europese aanbestedingsregels respecteren. De toepassing van deze regels en andere interne richtlijnen garandeert dat elke leverancier op een niet-discriminerende en transparante manier wordt behandeld, en dat de meegedeelde informatie vertrouwelijk wordt behandeld. De selectieprocedure voor leveranciers en de gunning van de verschillende contracten steunen op de evaluatie van diverse criteria. De blootstelling aan sociale of ecologische risico's wordt beperkt door het feit dat elke aankoop gebeurt in samenwerking met een multifunctioneel team, inclusief vertegenwoordigers op het gebied van milieu en/of veiligheid. De selectie- en gunningscriteria worden specifiek afgestemd op elke aankoop, om te garanderen dat de geselecteerde leverancier zich bewust is van en volledig beantwoordt aan de doelstellingen en waarden van Elia.

Er worden bovendien diverse aspecten met betrekking tot duurzaamheid geintegreerd in het aanbestedingscontract en in de algemene voorwaarden die worden ondertekend door de leveranciers.

Elia past haar strenge ethische principes toe op het aankoopproces en wil met haar aankopen een positieve impact hebben op haar ruimere omgeving. Zo kunnen we risico's vermijden die voortvloeien uit de niet-naleving van bepaalde regels en normen in de toeleveringsketen.

In 2018 heeft Elia een Gedragscode voor leveranciers opgesteld, met daarin internationaal aanvaarde principes aangaande ethisch gedrag, gezondheid en veiligheid, en milieu- en sociale aspecten. Deze code maakt nu systematisch deel uit van de documenten voor Europese aankoopprocedures.

Om de vooropgestelde principes in te zetten als een hefboom voor de positieve impact van onze toeleveringsketen, hebben we gekozen voor een benadering die steunt op risicoanalyse. Voor alle aankoopcategorieën worden de gebruikelijke risico's en de duurzaamheidsrisico's van de toeleveringsketen geanalyseerd. Er wordt ook een matrix opgesteld om de prioriteiten te bepalen voor het engagement van de leveranciers.

Om het beheer van de middelen en de impact te rationaliseren, hebben we beslist om ons te focussen op de meest relevante leveranciers qua impact. In 2019 hebben we hen gevraagd om digitaal te bevestigen dat ze de bepalingen van de gedragscode voor leveranciers aanvaarden. We hebben de interne vragenlijst voor zelfevaluatie met betrekking tot duurzaamheid voorgelegd aan leveranciers met een hoog risico en enkele leveranciers met een middelhoog risico. Zo hopen we gedetailleerde informatie te ontvangen over de punten die vatbaar zijn voor verbetering.

2.7.1.2. Aantal leveranciers – eurozone versus niet-eurozone

De gegevens verwijzen naar de volgende bedrijven binnen Elia groep: ESO, EA, EE, EI en EGI[17] België.

	2017	2018	2019
Aantal leveranciers eurozone	2.374	2.305	2.271
Aantal leveranciers niet-eurozone	92	116	109
Aantal niet-Europese landen met Elia-leveranciers	12	19	16

Het aantal leveranciers voor Elia België buiten de eurozone neemt toe en wordt steeds diverser, maar blijft beperkt tot 5 %.

17. ESO: Elia System Operator, EA: Elia Asset, EE: Elia Engineering, EI: Eurogrid International, EGI: Elia Grid International

2.7.1.3. Verdeling van de jaarlijkse uitgaven – eurozone versus niet-eurozone

GRI 204-1

VERDELING VAN DE JAARLIJKSE UITGAVEN – EURO VS NIET-EURO

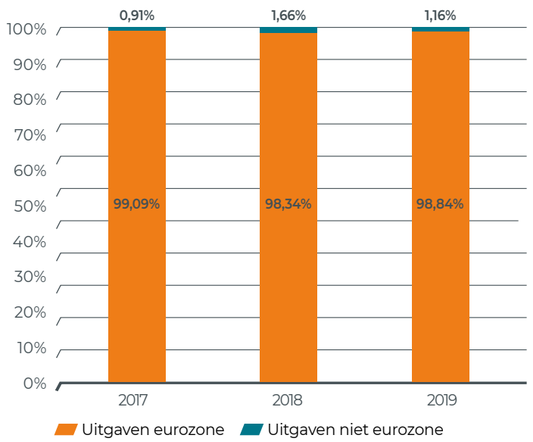

In de voorbije drie jaar was er een aanzienlijke toename van de totale uitgaven (39 %) ten gevolge van de nieuwe offshore activiteiten.

De uitgaven buiten de eurozone blijven beperkt tot 1,2 % van het totale bedrag. Deze uitgaven blijven geconcentreerd in dezelfde drie landen als vorig jaar, hoewel de percentages wat veranderd zijn: het Verenigd Koninkrijk ligt met 67 % nog steeds op kop, maar de Verenigde Staten staan nu met 12 % op de tweede plaats, gevolgd door Zwitserland met minder dan 1 %.

Het aantal aankopen buiten de landen van de eurozone is vandaag erg beperkt en de gunningscriteria houden rekening met de milieueffecten. Dit betekent dat Elia beantwoordt aan de strenge Europese en Belgische normen op het gebied van milieu, maatschappelijk verantwoord ondernemen en personeelswelzijn.

De veiligheidsaspecten worden bovendien afzonderlijk geëvalueerd, omdat Elia het erg belangrijk vindt om samen te werken met leveranciers die dezelfde waarden delen wanneer het gaat om het belang van veiligheid.

2.7.2. Mensenrechten

GRI 414-1

Elia uit zijn engagement voor het naleven van de mensenrechten en respecteert vanzelfsprekend het recht op privacy, persoonlijke veiligheid, vrijheid van meningsuiting en eigendomsrechten van zijn werknemers, de omwonenden en klanten. Elia neemt ook haar verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de sociale normen in de toeleveringsketen. Daarom is Elia niet alleen lid van het UN Global Compact maar leeft het ook de fundamentele arbeidsnormen na van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).

Wat de schending van mensenrechten betreft, is de impact slechts beperkt, aangezien de activiteiten van Elia hoofdzakelijk in Europa plaatsvinden. Het merendeel van de aankopen buiten Europa gaat naar IT en consultancy.

Ons engagement in deze materie komt ook tot uiting in een van de lighthouse-initiatieven voor duurzaamheid met betrekking tot compliance en ethiek (zie 1.3.3).

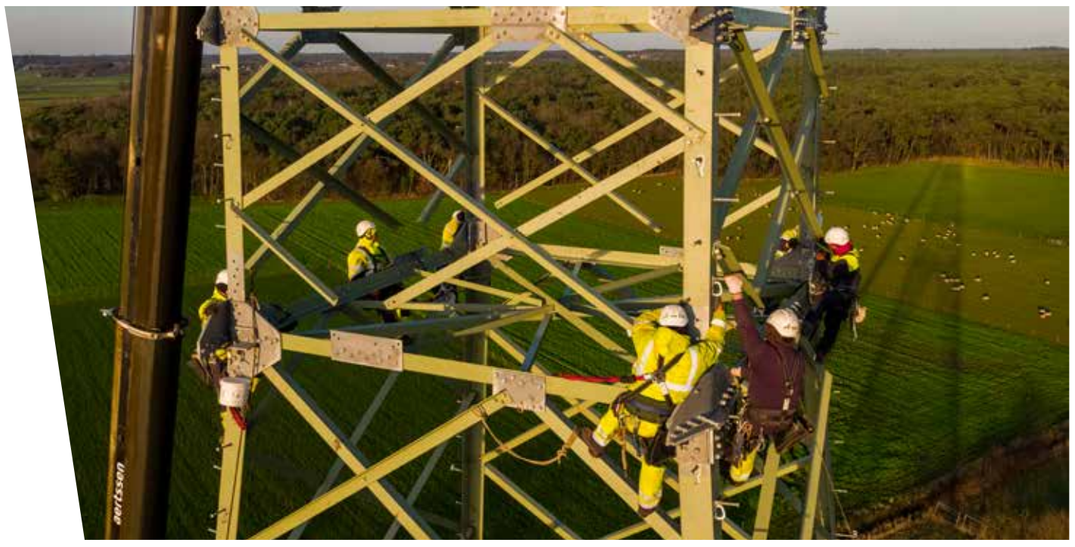

2.8. Stakeholderengagement

2.8.1. Managementbenadering

GRI 102-40

Door de betrokkenheid van de stakeholders kunnen de infrastructuurprocessen ten voordele van de samenleving versneld worden. Elia heeft regelmatig contact met verschillende stakeholdergroepen en wisselt informatie met hen uit. Als onderdeel van het materialiteitsanalyseproces werd de stakeholderomgeving van Elia geanalyseerd en gedefinieerd. Naargelang de specifieke strategische thema's heeft Elia contacten met overheidsinstanties en openbare besturen, politieke partijen, lokale burgers, de civiele samenleving (verenigingen die opkomen voor ecologische, economische, landbouw- of andere belangen) en klanten die rechtstreeks op haar netwerk aangesloten zijn.

GRI 102-42, GRI 413-1

Er werd binnen de onderneming een Corporate Reputation Committee opgericht, dat wordt voorgezeten door de Chief External Relations Officer. Het comité moet voor bepaalde thema's de verschillende contacten met stakeholders opvolgen die georganiseerd worden door de betrokken afdelingen binnen Elia.

Elia organiseert heel wat initiatieven voor haar stakeholders. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de methode en de frequentie van onze inzet voor elke stakeholdergroep en het verband met de kernthema's.

Stakeholdergroep	Manier van samenwerking	Frequentie	Hoofdonderwerpen / verwachtingen
Werknemers	– Performance management – Intranet – Donaties	– Regelmatig	– Werknemers – Persoonlijke ontwikkeling – Werknemers - welzijn – Maatschappelijke betrokkenheid
Klanten	– Klanttevredenheidsonderzoek – Users' Group /Werkgroepen – Elia extranet – Jaarlijks	– 4 tot 6 keer per jaar	– Transmissiediensten – Milieu – Eerlijke bedrijfsvoering
Samenleving	– Sociale evenementen – Engagement via eigen medewerkers	– Regelmatig	– Maatschappelijke betrokkenheid
Aandeelhouders	– Aandeelhoudersvergadering	– Regelmatig	– Algemene prestaties van de onderneming incl. bijdrage aan de samenleving
Regulatoren	– Rapporten – Communicatie	– Regelmatig	– Eerlijke bedrijfsvoering

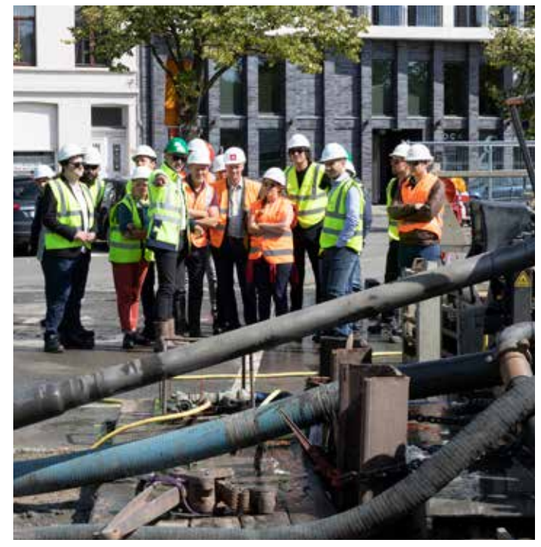

2.8.2. Publieke acceptatie

GRI 102-29, GRI 102-43, GRI 102-44,
G4 EUS Stakeholder Participation

Elia is ervan overtuigd dat vroegtijdige betrokkenheid van alle stakeholders van cruciaal belang is voor het succes van de energietransitie en voor de enorme projecten die vereist zijn om een duurzame netuitbreiding te realiseren. Deze aanpak geeft alle partijen de kans om hun gezichtspunten uiteen te zetten, verbetert de informatiestroom en zorgt voor vertrouwen.

Een transparante en consequente benadering om in de mate van het mogelijke aan maatschappelijke vereisten te voldoen en tegemoet te komen aan de verwachtingen van de gemeenschap zal de aanvaarding van onze projecten aanzienlijk verbeteren. Bovendien moet deze benadering vanaf het begin van de projecten duidelijk aan de verschillende stakeholders worden gecommuniceerd, zodat heel wat zorgen en angsten snel kunnen worden aangepakt.

Om dit te bereiken heeft het departement Community Relations een geïntegreerde methodologie voor communicatie en publieke acceptatie ontwikkeld, waarbij stakeholdersparticipatie en communicatieacties systematisch worden geïntegreerd in de ontwikkeling van het net. Zo kunnen we niet alleen het risico op hogere kosten en vertragingen beheren, maar kunnen we ook het beste project uitwerken in het belang van de maatschappij.

Al vanaf de conceptfase werken we nauw samen met alle stakeholders zoals lokale gemeenschappen, verenigingen, ngo's en diverse overheidsinstanties. Met deze benadering bouwen we duurzame relaties met hen op en is er meer interactie, begrip, ondersteuning en betrokkenheid.

Voor de twee meest belangrijke projecten in Wallonië en Vlaanderen startte Elia ook een proces van vroege participatie op met de stakeholders die de civiele samenleving vertegenwoordigen en enkele regionale deskundigen. Het doel was om het best mogelijke project te definiëren en hun aanbevelingen te vragen, gestoeld op hun verschillende expertises.

Voor een aantal onderwerpen, zoals technologie, hebben we ook participatie opgezet met academici om de beste technologische keuzes te maken voor beide projecten.

Elia voert ook een transparant communicatie- en samenwerkingsbeleid doorheen het hele ontwikkelingsproces. Naast de wettelijk verplichte voorafgaande informatievergaderingen voor het publiek (VIV) in het kader van de planning van infrastructuurprojecten, organiseren we een reeks infomarkten voor omwonenden.

Daarnaast hebben we een publiek referentiekader uitgewerkt om de impact van nieuwe infrastructuurprojecten te verzachten en de resterende impact te compenseren.

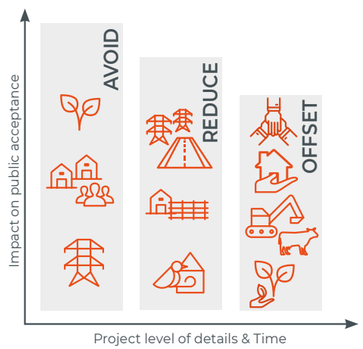

Vermijden - We geven systematisch de voorkeur aan het scenario dat geen impact heeft op het publiek, het landschap of de natuurlijke omgeving. Bij de ontwikkeling van het net streeft Elia er altijd naar om de bestaande corridors te gebruiken door het bestaande net te versterken of het nieuwe net praktisch op dezelfde plaats te bouwen als het oude.

Beperken - Onvermijdelijke gevolgen zijn beperkt in intensiteit/omvang en/of worden hersteld. Wanneer de bouw van nieuwe infrastructuur noodzakelijk is, tracht Elia zo snel mogelijk de potentiële impact te beperken door zich zo ver mogelijk te verwijderen van bewoonde of beschermde gebieden (natuur, landschap, erfgoed) en door bestaande infrastructuur te gebruiken. Onafhankelijke externe bureaus en interne deskundigen van Elia wegen verschillende alternatieve scenario's af en identificeren beperkende maatregelen.

Vergoeden - Resterende impact die niet kan worden vermeden, verminderd of hersteld, wordt, voor zover mogelijk, gecompenseerd of verzacht om een positieve impact te hebben op een andere locatie.

We zijn verschillende initiatieven gestart met gouverneurs en burgemeesters, die cruciaal zijn voor het samenbrengen van alle belanghebbenden.

2.8.3. Stakeholderdialoog

GRI 102-21

De Users' Group van Elia

Elia organiseert regelmatig vergaderingen en werkgroepen voor de Users' Group. De Users' Group biedt een platform waarmee Elia de dialoog met haar belangrijkste klanten en partners levendig kan houden.

Elk jaar worden er een viertal plenaire vergaderingen van de User's Group gepland om de marktdeelnemers en stakeholders te informeren over belangrijke en strategische onderwerpen met betrekking tot ons bedrijf. Ter ondersteuning van die plenaire vergaderingen zijn er ook drie werkgroepen. De werkgroepen komen gewoonlijk vier keer per jaar samen (of vaker indien nodig). Hieronder volgt een overzicht:

- **De werkgroep System Operation & European Market Design** behandelt thema's in verband met het beheer van het hoogspanningsnet en de berekening van de capaciteit, evenals initiatieven en ontwikkelingen met betrekking tot de Europese integratie van de elektriciteitsmarkten.
- **De werkgroep Belgian Grid** behandelt onderwerpen in verband met het Elia-net en de gerelateerde mechanismen, producten en diensten die van belang zijn voor de klanten van Elia.
- **De werkgroep Balancing** houdt zich voornamelijk bezig met operationele, technische en marktgerelateerde vraagstukken en wil Elia voorbereiden op de uitdagingen waarmee de balancingmarkt van Elia in de komende jaren geconfronteerd zal worden.

Onder de WG Balancing en de WG Belgian Grid zijn er vier taskforces. De taskforces worden ad hoc samengesteld om indien nodig specifieke thema's te behandelen. Momenteel zijn er twee taskforces actief:

- **De Taskforce Implementation of Strategic Reserves** informeert de marktspelers en stakeholders en wisselt informatie uit over alle relevante onderwerpen in verband met de implementatie van de strategische reserves.
- **De Taskforce CIPU Redesign (iCAROS)** bespreekt onderwerpen in verband met de toekomstige coördinatieprocedures met de relevante stakeholders.

User' Group	Sessie
Plenaire vergaderingen	14/02/2019 - Tariefvoorstel 2020-23: openbare raadpleging
	09/04/2019 - Clean Energy Package
	06/05/2019 – Internet of Energy (IoE)
	28/06/2019 - Adequacy and Flexibility Study
	19/09/2019 - Clean Energy Package - 70%-regel
	03/12/2019 - Future-proofing the EU Energy System towards 2030

Klanttevredenheidsonderzoek

Om de twee jaar meet Elia de klanttevredenheid bij haar belangrijkste stakeholders (distributienetbeheerders, netgebruikers, producenten, toegangsverantwoordelijken, User's Group, enz.). Dit tevredenheidsonderzoek moet in de eerste plaats een overzicht bieden van de kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening en de evolutie van deze parameters doorheen de tijd.

De laatste enquêtes werden gehouden in 2018 en peilden naar de mening van 250 stakeholders. De gemeten KPI's waren de Elia Satisfaction Index (een algemene beoordeling van de producten en diensten van Elia), de Customer Effort Score (het gemak van zakendoen met Elia) en de klanttevredenheid rond onder meer het accountbeheer en het imago. De sterke en zwakke punten in de enquête geven aan hoe we onze klantenrelaties kunnen optimaliseren in de toekomst.

Elia scoorde 66 % op de Elia Satisfaction Index, wat betekent dat de kwaliteit van onze producten en diensten hoog wordt ingeschat. De meerderheid van de stakeholders ervaart de samenwerking met Elia nog altijd als 'vlot'. In vergelijking met 2016 zien we een status quo voor de evaluatie van de Key Account Managers van Elia. Qua imago behaalde Elia stabiele resultaten voor expertise en communicatie en was er een aanzienlijke toename van de mate waarin Elia innoveert.

De enquête legde niet alleen onze prioriteiten vast om de klanttevredenheid nog te verbeteren, maar bepaalde ook welke sterke punten we zeker moeten behouden.

Het volgende klanttevredenheidsonderzoek zal plaatsvinden in 2020.

Contact Centers

De twee Contact Centers van Elia ontvangen en behandelen verzoeken om informatie van omwonenden, overheden, aannemers, ingenieursbureaus, nutsbedrijven of projectontwikkelaars, om er maar enkele te noemen. Omwille van de specifieke risico's die met werken in de nabijheid van hoogspanningsinstallaties gepaard gaan, is iedereen die werken wil uitvoeren in de nabijheid van hoogspanningslijnen, hoogspanningsmasten, ondergrondse kabels of hoogspanningsstations verplicht de geplande werkzaamheden aan Elia te melden. Wij kunnen de persoon in kwestie dan voorzien van de relevante plannen waarop de ligging van de hoogspanningsstructuren is aangeduid en geven instructies mee over de veiligheidsmaatregelen die tijdens de werkzaamheden in acht moeten worden genomen.

AANTAL VERZOEKEN OM INFORMATIE

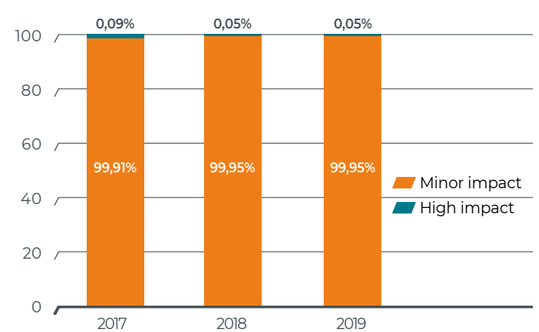

Er zijn wettelijke termijnen waarbinnen Elia de verzoeken moet beantwoorden (binnen de zeven werkdagen na ontvangst).

In 2019 kregen onze Contact Centers 70.881 verzoeken. Daarvan werd 99,95 % binnen de gestelde termijn beantwoord.

Op verzoek via het Contact Center of elk ander communicatiekanaal biedt Elia gratis elektromagnetische veldmetingen aan voor eigenaars van terreinen en gebouwen in de buurt van Elia-infrastructuur. In 2019 werden 108 metingen uitgevoerd.

2.8.4. Samenwerkingen

SDG 11, GRI 203-2

LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE / ONDERSTEUNING VAN LOKALE INITIATIEVEN

De voorbije drie jaar heeft Elia een structureel partnerschap opgezet met de stichting van openbaar nut Be Planet[18] om burgerinitiatieven voor ecologische transitie te ontwikkelen en te ondersteunen in de gemeenten waar infrastructuurprojecten van Elia lopen. In die drie jaar heeft Elia 22 projecten gesteund.

In het rapporteringsjaar heeft Elia haar samenwerking met Be Planet vernieuwd. Via deze samenwerking zetten we een fonds op en ontwikkelen we een methodologie (oproep voor burgerprojecten) om de gemeenten te vergoeden voor de impact van hoogspanningslijnen.

WE GOT HEART

Elke Elia-werknemer die zich inzet voor een gemeenschaps- of liefdadigheidsproject kan bovendien een bijdrage van Elia aanvragen. In 2019 gaven wij negentien projecten een duwtje in de rug, goed voor een totaalbedrag van 10.000 EUR. Daarnaast heeft Elia zo'n 12.000 EUR gedoneerd aan diverse initiatieven, zoals financiële steun voor onder meer liefdadigheidsprojecten in de derde wereld en sportevenementen.

Net als in 2017 en 2018 hebben we 5,2 ton hardware (laptops, laadstations, printers, schermen en draaghoezen) een tweede leven gegeven, voornamelijk in scholen.

GESCHONKEN HARDWARE (TON)

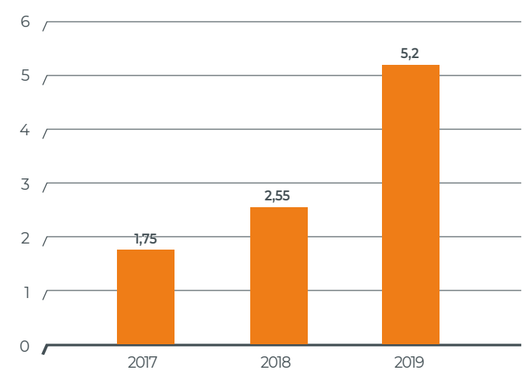

18. https://www.beplanet.org/

2.9. Milieuaspecten

2.9.1. Managementbenadering

GRI 102-11

Duurzaamheid, maar ook een duidelijk engagement voor milieu- en klimaatbescherming en het behoud van natuurlijke hulpbronnen maken onlosmakelijk deel uit van de bedrijfsstrategie van Elia.

Bij de ontwikkeling en uitbouw van ons net streven we er altijd naar om sociaal verantwoordelijke en economisch efficiënte oplossingen te vinden. Daarom proberen we het bouwen van nieuwe infrastructuur te vermijden door zo veel mogelijk de voorkeur te geven aan de optimalisering en opwaardering van de bestaande infrastructuur.

We streven ernaar de impact van onze bedrijfssites en bouwplaatsen en van onze andere activiteiten op mensen en de natuurlijke habitat tot een absoluut minimum te beperken. Elia respecteert flora, fauna en biodiversiteit, springt zuinig om met natuurlijke hulpbronnen en houdt het energieverbruik en de uitstoot die door haar activiteiten worden veroorzaakt zo laag mogelijk.

De uitdaging die met de energietransitie gepaard gaat is om onze infrastructuur aan te passen met behoud van een duurzame aanpak op het gebied van milieueffecten.

Met het oog op een zo gering mogelijke impact op het milieu hebben we een aanpak volgens het principe 'vermijden - beperken - vergoeden' ontwikkeld (zie 2.8.2.).

We volgen het voorzorgsprincipe om mogelijke negatieve gevolgen te voorkomen of te verminderen door onderzoeken uit te voeren (bv. EMV-studies), door onze koolstofbalans te berekenen en door klimaatrisico's te integreren in het algemene risicobeheer.

Een milieueffectrapportage is wettelijk verplicht en wordt in de beginfase van de planning van elk project uitgevoerd om de effecten op de fysieke omgeving en de sociale, culturele en gezondheidseffecten te identificeren, te voorspellen en te analyseren.

Het departement Community Relations is verantwoordelijk voor de juiste afhandeling en uitvoering van alle taken met betrekking tot milieu- en natuurbescherming, kwaliteitszorg en het beheer van gerelateerde taken. Binnen dit departement brengt het team Environment & CSR advies uit op het vlak van procescontrole en zorgt voor de strikte uitvoering van de milieu- en kwaliteitsstrategie en de naleving van de wettelijke voorschriften.

De gedragscode voor leveranciers van Elia is bindend voor alle leveranciers en bevat bijkomende principes met betrekking tot milieubescherming en een zuinig gebruik van middelen.

Hoewel de kernactiviteiten van Elia niet de oorzaak zijn van bodemverontreiniging, is vastgesteld dat een belangrijk deel van de Belgische bodem historisch gezien verontreinigd is als direct gevolg van nabijgelegen of in situ industriële activiteiten (al dan niet uit het verleden) of door het aanvullen met verontreinigde grond.

Op onze sites zijn verschillende saneringsacties gestart. De bodemwetgeving is inmiddels in alle drie Belgische gewesten in voege. Elia heeft een plan ontwikkeld om de bodemtoestand op haar eigen terreinen in kaart te brengen om de interventieprioriteiten te kunnen afstemmen met de bestaande en nieuwe bodemwetgeving.

In 2019 werd 1.370.000 EUR besteed aan onderzoeken, opvolging en de uitvoering van saneringswerken.

Budget (miljoen euro)	2017	2018	2019
TOTAAL	1,1	1,2	1,4

De sites waar in 2018 een aanzienlijke bodemverontreiniging werd vastgesteld (zoals vermeld in het verslag van vorig jaar), zullen in 2020 gesaneerd worden. Dit gebeurt op basis van een actieplan dat in 2019 door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd goedgekeurd.

2.9.2. Biodiversiteit en integratie in het landschap

SDG 14
GRI 304-1 – GRI 304-2 – GRI 304-3
G4-EUS-EN12

Het landgebruik van Elia kan in de volgende categorieën worden onderverdeeld:

- zones onder luchtlijnen (meestal op privéterreinen);
- zones boven ondergrondse lijnen (meestal op openbaar domein, zoals wegen) + het mariene gebied in de Noordzee;
- zones onder masten (soms is Elia eigenaar van het perceel waarop de mast staat);
- zones die nodig zijn voor de bouw en het onderhoud van hoogspanningsstations (het grind moet om veiligheidsredenen vrij van onkruid worden gehouden).

De totale lengte van onze nutsvoorzieningen in Natura 2000-gebieden (op land en in zee) bedraagt 665 km.

De modulaire aanpak van het MOG-ontwerp maakte het mogelijk om het aantal onderzeese kabels te beperken. Dat verlaagde niet alleen de kost voor de samenleving maar verminderde ook de impact op het mariene milieu.

Elia ondertekende in 2019 de Marine Grid Declaration van het Renewables Grid Initiative (RGI), waarin normen zijn vastgelegd voor het vroegtijdig betrekken van stakeholders en voor het behoud van natuur en dier- en plantensoorten bij de ontwikkeling van het offshore net. Deze normen gaan verder dan de wettelijke vereisten.

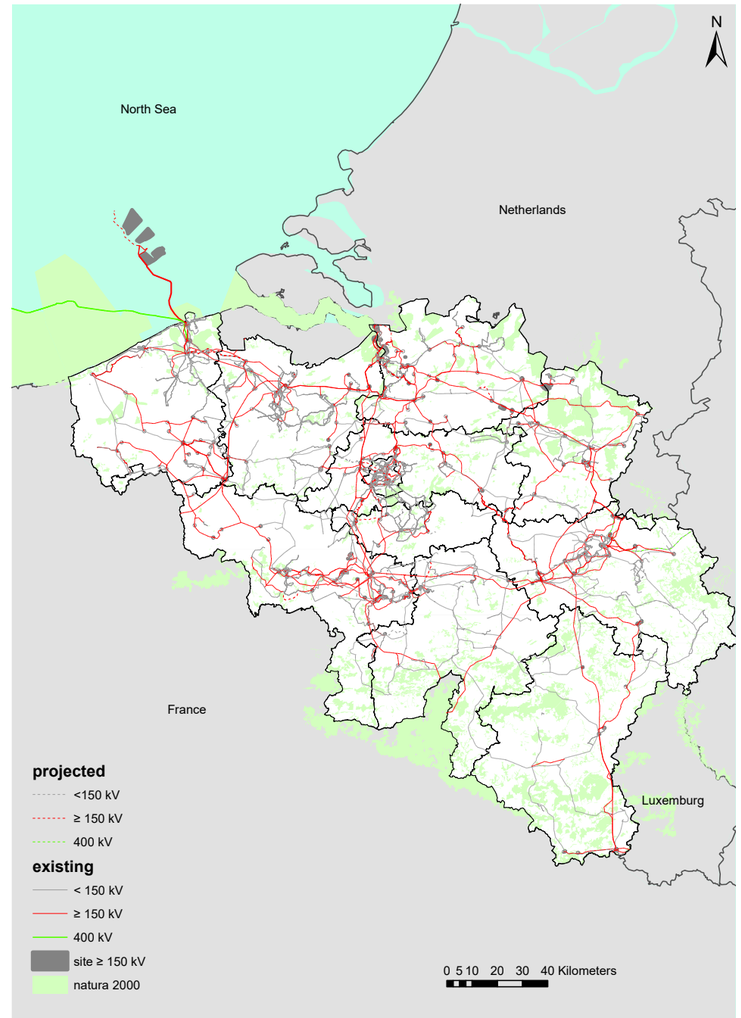

Bron:
http://natura2000.eea.europa.eu/#

2.9.2.1. Compensatiemaatregelen/Risicobeperkende maatregelen

Elia bezit enkele stukken land in de buurt van beschermde gebieden waar zij aan natuurbeheer doet, zoals een moeras (Merelbeke Flora, Ville-sur-Haine) waar Elia de nodige inspanningen doet om amfibieën te beschermen door vijvers aan te leggen en te onderhouden.

Andere maatregelen zijn gericht op het beperken van de impact op het landschap, bijvoorbeeld door de aanplanting van bomen en struiken. De aanplanting van groene schermen moet bijdragen aan een betere landschapsintegratie van bepaalde installaties van Elia. Deze aanpak werd in het kader van het Stevin-project (in West- en Oost-Vlaanderen) van 2015 tot 2018 gebruikt, waar meer dan 26 km met groene schermen werden beplant. In 2020 worden vergelijkbare maatregelen genomen voor het infrastructuurproject Oostlus (in het oosten van de provincie Luik).

2.9.2.2. Ecologisch beheer van corridors

Om veiligheidsredenen mogen er geen bomen staan in de buurt van hoogspanningsluchtlijnen, omdat omvallende bomen korstsluiting kunnen veroorzaken. Tot voor kort bepaalde het standaard onderhoudsbeleid voor dergelijke luchtlijnen dat een corridor van ongeveer 50 meter breed onder de lijnen elke vijf, zes, zeven of acht jaar met behulp van een bosmaaier vegetatievrij werd gehouden. Deze aanpak is inmiddels veranderd. Nu laat men laaggroeiende vegetatie onder de lijnen groeien, wat indirect gunstig kan zijn voor specifieke ecosystemen met een grote ecologische waarde. Zo worden de heidevelden (aanwezig in het natuurreservaat van de Hoge Venen) beter beschermd in de corridors onder onze hoogspanningslijnen, omdat de rest van de natuurlijke heidevelden zijn beplant met bomen voor de houtproductie en gedraineerd werden. Wat het beheer van corridors onder luchtlijnen betreft was Elia in 2011 een voorloper door de deelname aan het project LIFE dat in 2017 werd voltooid. (Zie activiteitenverslag 2019, p. 84)

Dit Europese project had tot doel de stroken land onder bovengrondse hoogspanningslijnen in bebost gebied om te vormen tot ecologische corridors, en dit over een lengte van 130 km. In plaats van bosmaaiers te gebruiken, zorgde Elia onder de lijnen voor een stabielere natuurlijke omgeving (door de aanleg van veengronden en graasweides, de aanplanting van struiken, enz.). Gezien het succes van het project heeft Elia in 2018 besloten om de actie met vijf jaar te verlengen, ditmaal zonder subsidies. In het kader van “Life2” wordt de ontwikkeling van de ecologische corridors en het onderhoud ervan opgevolgd. Extra aandacht wordt besteed aan het beheren en verwijderen van invasieve planten.

Elia tekende als een van 110 bedrijven en organisaties de “Green Deal Bedrijven en Biodiversiteit», een initiatief van het Vlaamse Departement Omgeving, Natuurpunt, Agentschap Natuur & Bos en natuurstudiebureau Corridor. Dit initiatief bestaat uit vrijwillige afspraken tussen de Vlaamse Regering en privépartners, die zich ertoe verbinden de biodiversiteit op hun sites de komende drie jaar te vergroten. Tegen 2021 zullen 1250 hectaren industriegrond in dit gewest worden ontwikkeld om biodiversiteit te promoten. Als deelnemende onderneming beloofde Elia om tussen 2018 en 2021 verschillende acties op touw te zetten.Vogelbescherming.

GREEN DEAL
BEDRIJVEN EN BIODIVERSITEIT

19. Vlaamse onafhankelijke vrijwilligersvereniging die zorgt voor de bescherming van de kwetsbare en bedreigde natuur.

2.9.2.3. Vogelbescherming

In gebieden met luchtlijnen en bij hoogspanningsstations (waar de lijnen zakken) bestaat er een risico op aanvliegen door vogels, waarbij deze soms geëlektrocuteerd worden. Elia plaatst daarom vogelkrullen en nesten om haar impact te verkleinen en bepaalde bedreigde soorten te beschermen. Met de steun van de belangrijkste milieuverenigingen in België heeft Elia 130 zones met luchtlijnen geïdentificeerd die het grootste gevaar vormen voor vogels. Het gaat in totaal om 200 kilometer, en deze zones zullen over een periode van 10 jaar (vanaf 2016) geleidelijk worden voorzien van vogelbeschermingsmaatregelen. Als er in de aangeduide zones werken gepland staan, zullen er onmiddellijk vogelkrullen worden aangebracht. Als er geen werken gepland staan, zullen de vogelkrullen op de geleiders of aardingsdraden tijdens latere interventies worden aangebracht.

Vogelkrullen	2017	2018	2019
Totale lengte van met vogelkrullen uitgeruste HS-lijnen	**13,62**	**26,24**	**37,59**

Sinds 2016 heeft Elia over een lengte van 37,6 km vogelkrullen op haar hoogspanningslijnen geïnstalleerd.

Firefly

In 2019 bevestigde Elia een nieuw type vogelbakens (zogenaamde ‘fireflies’) op haar hoogspanningslijnen om deze beter zichtbaar te maken voor vogels.

De bakens werden in Noordschote (West-Vlaanderen) over een afstand van 3 kilometer op de hoogspanningslijn geïnstalleerd. Dit is een van de gevaarlijkste punten voor vogels in België.

Natuurpunt en Elia werken sinds 2012 samen om het probleem van vogelsterfte langs onze elektriciteitslijnen op te lossen.

Firefly-bakens zijn 11 tot 15 cm lange plaatjes met 2 reflectoren op beide kanten. Deze worden om de 30 meter geplaatst. In totaal zullen er meer dan 500 fireflies worden opgehangen.

De firefly-bakens worden met een klem aan de hoogspanningslijnen bevestigd en bewegen in de wind. De reflectoren weerspiegelen het licht, zodat de lijn beter zichtbaar is voor vogels. Ze zijn vooral ‘s ochtends en ‘s avonds nuttig, wanneer vogels het meest actief zijn.

2.9.3. Waterbescherming

GRI 306-5

Elia zet zich in voor een doeltreffende waterbescherming. Aangezien voor de activiteiten van Elia niet veel water wordt gebruikt, is het niet zozeer onze verantwoordelijkheid om minder water te verbruiken, maar wel om enerzijds rekening te houden met waterbronnen in de grond tijdens onze infrastructuurprojecten en anderzijds water- en bodemvervuiling door gevaarlijke stoffen te voorkomen. Onder de transformators in hoogspanningsstation zijn er complexe constructies voorzien om te voorkomen dat er iets in de bodem sijpelt.
Deze systemen worden regelmatig door onderhoudstechnici gecontroleerd en indien nodig gereviseerd of vervangen. Afvalwater wordt alleen afgevoerd met de juiste toelating van de waterschappen.

In het kader van haar offshore projecten levert Elia een grote bijdrage om de Noordzee veilig te maken voor mens en milieu. Bij elke projectvoorbereiding wordt onder andere niet ontplofte munitie, zogenaamde UXO (UneXploded Ordnances) uit de twee wereldoorlogen geruimd.

2.9.4. Energieverbruik

GRI 302-1, SDG7, SDG13

Elia gebruikt in en naast haar kernactiviteiten verschillende energiebronnen.

De twee meest recent gebouwde administratieve sites, Monnoyer in Brussel en Crealys in Wallonië, kregen een milieucertificering volgens BREEAM20 (Crealys in 2019). Zoals vereist door de Belgische gewesten, werden er in enkele van onze administratieve gebouwen energieaudits uitgevoerd.

Het electriciteitsverbruik van Elia kan worden onderverdeeld in twee categorieën:

- **Core**: energie die wordt gebruikt door alle infrastructuren die in direct verband staan met onze kernactiviteit, d.w.z. alle hoogspanningsstation enz.
- **Non Core**: energie die verbruikt wordt door ondersteunende diensten, administratieve centra e.d.

ELEKTRICITEITSVERBRUIK BINNEN DE ORGANISATIE

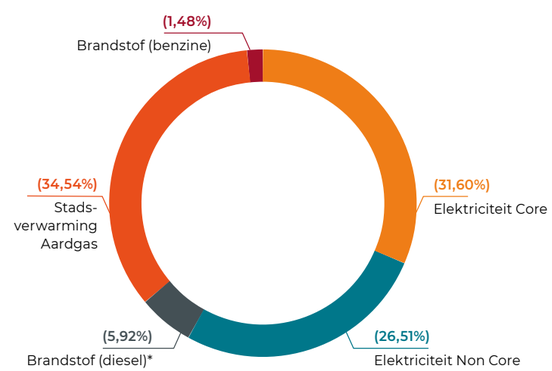

De impact van het energieverbruik van onze activiteiten wordt in de volgende paragraaf nader besproken.

N.B.: in het vorige verslag (duurzaamheidsverslag 2018) was de gemelde eenheid voor stroomverbruik megawattuur (MWh) en niet kilowattuur (kWh).

2.9.5. Uitstoot

SDG 13, SDG7 , GRI 201-2, GRI 305-1 – GRI 305-2 – GRI 305-3

Uitstoot van broeikasgassen en koolstofbalans

Elia steunt de doelstellingen van de EU en de federale regering om de CO_2-uitstoot te beperken. We doen dit vooral door het net uit te breiden, waardoor het aandeel van koolstofneutrale energiebronnen toeneemt.

Om haar eigen uitstoot van broeikasgassen te kunnen beoordelen, maakt Elia sinds 2010 een koolstofbalans op om een beter beeld te krijgen van de directe en indirecte uitstoot die haar activiteiten in België genereren, en neemt de nodige maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen bij haar activiteiten te beperken.

Sinds 2017 maakt Elia deel uit van het CDP, een internationale non-profitorganisatie die voorziet in een globaal systeem voor bedrijven, investeerders en steden om milieueffecten te meten, vrij te geven, te beheren en te delen. Met het oog op klimaatverandering is de score van ons bedrijf gebaseerd op twee factoren:

- het detailniveau en de uitgebreidheid van de maatregelen;
- de kennis van de onderneming over klimaatkwesties en beheersmethodes, en haar vooruitgang op het vlak van acties tegen de klimaatverandering.

Elia voert deze koolstofbeoordeling uit voor de uitstoot van Elia System Operator (nu Elia Transmission Belgium), Elia Assets en Elia Engineering. De totale uitstoot voor 2018 bedraagt 282.219 ton CO_2-equivalent en (tCO_2eq). In 2019 behaalde Elia bij het CDP een rating van B- voor het jaar 2018.

N.B.: In het vorige duurzaamheidsverslag hebben we aangekondigd dat de omvang van de koolstofbalans zou worden herzien om de emissies van 50Hertz in Duitsland op te nemen. Dit is nog niet gebeurd, maar we streven ernaar om de Duitse cijfers in de koolstofbalans in het volgende duurzaamheidsverslag op te nemen.

20. Building Research Establishment Environmental Assessment Method - de Britse standaard voor duurzame gebouwen.

Berekeningsmethode: Om de koolstofvoetafdruk van de emissies van een bedrijf te berekenen, worden deze emissies in drie categorieën opgesplitst:

Scope 1: Rechtstreekse uitstoot van broeikasgassen uit eigen of beheerde bronnen. Deze worden voornamelijk gegenereerd door SF_6-lekkages (zie hieronder) en aardgasverbruik voor verwarming.

Scope 2: indirecte uitstoot van broeikasgassen door de opwekking van aangekochte of verkregen en door de organisatie verbruikte energie

Deze uitstoot is voornamelijk te wijten aan netverliezen, die onvermijdelijk zijn bij de transmissie van elektriciteit en waarop Elia geen rechtstreekse invloed heeft.

Scope 3: alle andere indirecte uitstoot van broeikasgassen (niet inbegrepen in scope 2) die zich voordoet in de waardeketen (buiten onze onderneming), met inbegrip van stroomopwaartse en -afwaartse uitstoot (door het aankopen van goederen en diensten, voor pendelende werknemers, zakenreizen enz.).

Deze uitstoot is vooral afkomstig van de constructie en ontmanteling van onze assets en ons net.

GHG emissions 2019

Uitstoot van broeikasgassen in 2019 in tCO_2-equivalent*		
DIRECT (SCOPE 1)		
SF_6-lekkage	5.875,00	1,89%
Verwarmin	782,00	0,25%
Wagenpark	4.165,00	1,34%
Overige	118,00	0,04%
Totaal Scope 1	**10.940,00**	**3,51%**
INDIRECT (SCOPE 2)		
Elektriciteitsverbruik	1.467,00	0,47%
Netverliezen	257.766,00	82,73%
Totaal Scope 2	**259.233,00**	**83,20%**
INDIRECT (SCOPE 3)		
Assets	35.744,00	11,47%
Overige	5.669,00	1,82%
Totaal Scope 3	**41.413,00**	**13,29%**
TOTAAL	**311.586,00**	**100,00%**

*Emissiefactoren: ADEME en IPCC 5th Assessment (AR5)

Het berekende cijfer voor de koolstofvoetafdruk komt overeen met 219 tCO_2eq persoon met inbegrip van netverliezen, en 38 tCO_2eq per persoon zonder netverliezen (basis, personeelsbezetting 2019: 1424 werknemers).Graph + table

Focus op SF_6 (Scope 1)

SF_6-gas wordt al meer dan dertig jaar gebruikt als elektrische isolator in hoogspanningsapparatuur, inclusief gasgeïsoleerde schakelapparatuur (GIS, Gas Insulated Switchgear). Zowel de chemische als de fysische eigenschappen (o.a. inert, onbrandbaar) maken dit gas bijzonder geschikt voor gebruik in hoogspanningsapparatuur. GIS wordt vaak gebruikt in dichtbevolkte gebieden, omdat het heel wat compacter is dan traditionele schakelapparatuur met lucht als isolator (AIS, Air Insulated Switchgear).

Daar staat tegenover dat SF_6 een zwaar broeikasgas is waarvan het opwarmend effect zeer sterk is (ongeveer 23.000 keer zo sterk als dat van CO_2). Daarom wordt SF_6 in schakelapparatuur in een gesloten circuit gebruikt, d.w.z. dat de uitstoot naar het milieu vrijwel wordt geëlimineerd. De drukkamers worden permanent technisch bewaakt op mogelijke lekkages. Ondanks al deze beschermende maatregelen kan natuurlijke lekkage echter niet voor 100 procent worden vermeden vanwege de afdichtingstechniek en de noodzakelijke verwerking van het gas.

Elia heeft een investerings- en onderhoudsbeleid uitgewerkt om het risico op SF_6-lekken zo klein mogelijk te houden. Producenten van SF_6 moeten gedurende de volledige levensduur van de installaties een erg strikt maximumpercentage van SF_6-verlies garanderen. Het onderhoudsbeleid is gericht op het zoveel mogelijk beperken van activiteiten waarbij compartimenten gevuld met SF_6 worden gebruikt.

Het totale volume aan geïnstalleerd SF_6-gas op het net van Elia (36 kV tot en met 380 kV, exclusief het Nemo Link conversiestation) is 119 ton. Het verbruik van SF_6-gas (als vervanging en als bijvulling in geval van een lek) wordt nauw gemonitord via een systeem dat elke SF_6-cilinder controleert. De SF_6-lekverhouding was in 2019 voor alle Elia-installaties samen 0,25 %.

2.9.6. Elektromagnetische velden (EMV)

SDG 3, GRI 416-1

De elektrische transmissie- en distributiesystemen in Europa werken voornamelijk met wisselspanning met een frequentie van 50 Hz. Ze creëren dus elektrische en magnetische velden (EMV) met een extreem lage frequentie, zoals dat ook het geval is voor alle toepassingen van elektriciteit, inclusief huishoudelijke apparaten.

Hoewel er geen oorzakelijk verband kan worden aangetoond tussen de blootstelling aan magnetische velden van de elektriciteitstransmissie-infrastructuren en menselijke gezondheid, neemt Elia dit onderwerp erg serieus – voor elk project dat wordt uitgevoerd op het elektriciteitsnet én voor wetenschappelijke studies om de kennis over het onderwerp uit te breiden.

Elia draagt al vele jaren jaarlijks EUR 370.000 bij aan de vooruitgang van de wetenschappelijke kennis. Het ondersteunt ook verschillende onderzoekscentra en universiteiten in België die in de Belgian BioElectroMagnetics Group (BBEMG) gegroepeerd zijn en waarvan de wetenschappelijke onafhankelijkheid is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Op internationaal niveau heeft Elia ook een onderzoekscontract gesloten met het Electric Power Research Institute (EPRI - een non-profitorganisatie die onderzoek doet op het gebied van energie en milieu). Dankzij dit contract heeft Elia toegang tot de resultaten van internationale onderzoeken op dit gebied.

Elia zet volledig in op transparante communicatie over dit onderwerp. We stellen dan ook verschillende instrumenten ter beschikking: een speciale website, informatiefiches, een brochure, nieuwsbrieven, informatiesessies (eventueel met de aanwezigheid van een onafhankelijke deskundige). Bovendien voert Elia op verzoek van de omwonenden gratis metingen van elektrische en magnetische velden uit via haar Contact Centers (zie 2.8.3. Stakeholderdialoog).

De preventieve studie van magnetische velden is een van de criteria die in het kader van onze infrastructuurprojecten worden geanalyseerd. Zowel in het Vlaamse als in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in deze materie het voorzorgsprincipe gehanteerd. In overeenstemming met dit principe beoordeelt Elia de verwachte blootstelling aan magnetische velden aan de hand van specifieke berekeningen (modellering). Waar nodig worden beperkende/reducerende maatregelen toegepast.

2.9.7. Lawaai

SDG 3

Elia moet uiteraard voorkomen dat haar installaties geluidsoverlast veroorzaken. Deze materie wordt geregeld door akoestische normen, die van gewest tot gewest verschillen. Ze moeten worden gerespecteerd om elke vorm van geluidsoverlast in de buurt van de installaties van Elia te vermijden. De transformatoren van onze hoogspanningsposten, van de hoogspanningslijnen en -masten kunnen weleens lawaai genereren. Onze ondergrondse kabels produceren daarentegen geen lawaai.

Elia voert vóór de realisatie van haar infrastructuurprojecten altijd zogenaamde soundscape-studies (studies van de geluidsomgeving) uit om ervoor te zorgen dat de akoestische normen niet worden overschreden. Als we ondanks deze preventiemaatregelen toch klachten ontvangen, wordt elk afzonderlijk geval onderzocht (zie ook Contact Centers).

AANTAL SOUNDSCAPE-STUDIES

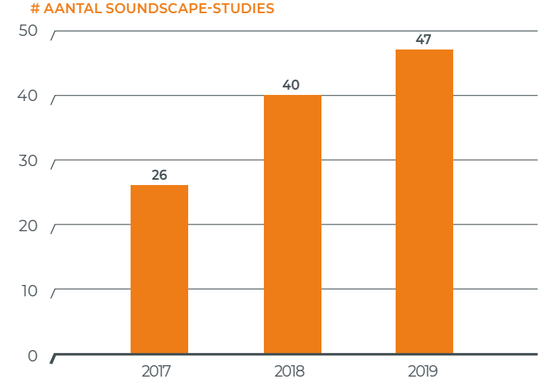

Soundscape-studies die in 2017, 2018 en 2019 in het kader van infrastructuurprojecten werden uitgevoerd.

Er werden acht geluidsmetingen op aanvraag uitgevoerd.

2.9.8. Afval

GRI 306-2

Elia produceert tijdens haar activiteiten verschillende afvalstromen, waaronder recyclebaar en gevaarlijk afval.

Dit afval ontstaat bij onderhoudswerkzaamheden of infrastructuurprojecten, in de administratieve centra en in onze Service Centers.

Elia heeft een afvalbeheerbeleid opgezet om haar afval in te zamelen, te sorteren en te verwerken.

Op onze technische sites wordt al het ter plaatse geproduceerde afval (inclusief gevaarlijke stoffen) opgeslagen in containerparken, zodat een optimale en gerichte opslag verzekerd is. Uiteindelijk wordt het afval op geregelde tijdstippen of op verzoek verwijderd door bevoegde bedrijven die gespecialiseerd zijn in de ophaling, het transport en de recyclage van gevaarlijk en niet-gevaarlijk afval. Op onze bouwplaatsen moeten de aannemers de milieuwetgeving naleven en zorg dragen voor de sortering van het afval dat ze tijdens de uitvoering van de werkzaamheden produceren.

Totaal gewicht (ton)	Niet-gevaarlijk afval	Gevaarlijk afval
Gerecycleerd	2434,13	23,02
Verwijderd	0,00	15,46
Total	**2434,13**	**38,47**

De sorteerregels en -procedures zijn identiek, ongeacht de locatie, ook al kan de regelgeving per gewest enigszins verschillen.

Of afval gevaarlijk is, wordt bepaald op grond van de Europese afvalstoffenlijst.

Het ophaalbedrijf geeft Elia informatie over de manier van afvalverwerking (en bijbehorende attesten), zoals in België bij wet verplicht.

3. 50Hertz in Duitsland

3.1. NET 46

3.2. DUURZAAMHEIDSBEHEER 48

3.3. ENERGIE: MARKT EN INTEGRATIE VAN HERNIEUWBARE ENERGIE 52

3.4. BETROUWBAARHEID VAN HET NET 54

3. 5. HUMAN RESOURCES 55

3. 6. VEILIGHEID 59

3. 7. LEVERANCIERS, MENSENRECHTEN EN LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE 60

3. 8. STAKEHOLDERENGAGEMENT 62

3.9. MILIEUASPECTEN 65

3.1. Net

3.1.1. Kaart van het net

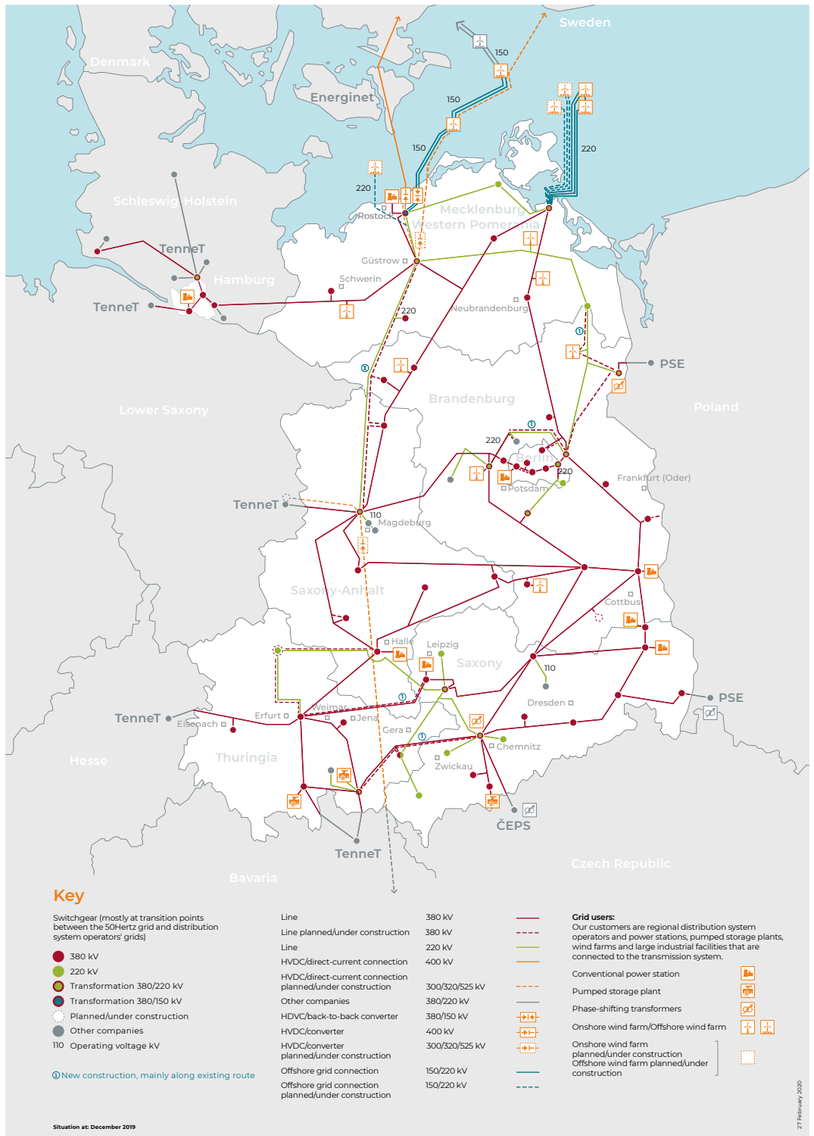

3.1.2. Totale lengte van de hoogspanningslijnen

G4-EUS-EU4

	Ondergrondse kabels (km)	Verschil	Luchtlijnen (km)	Verschil
400 kV (DC)	15 km	0	0 km	0
380 kV	55 km	0	7.250 km	0
220 kV	293 km	+100 km	2.607 km	0
150 kV	270 km	0	0 km	0
Totaal	**633 km**		**9.857 km**	

3.1.3. Hoogspanningsstations, convertors en schakelstations

	2017	2018	2019	Verschil
Hoogspanningsstations	65	65	65	0
Schakel-stations	7	8	9	+1
Totaal	**72**	**73**	**74**	

3.2. Duurzaamheidsbeheer

3.2.1. Businessmodel

GRI 102-1, GRI 102-2, GRI 102-6, GRI 102-7,.GRI 102-9, SDG9

50Hertz beheert een van de modernste elektriciteitstransmissienetten in Europa in het noorden en oosten van Duitsland en voorziet 18 miljoen mensen de klok rond van elektriciteit. 50Hertz fungeert op tien locaties als interface tussen energieproducenten enerzijds en distributienetbeheerders en grootverbruikers anderzijds. Met 1.120 medewerkers zorgt 50Hertz ervoor dat de elektriciteitsbevoorrading is gewaarborgd. 50Hertz beheert 10.490 kilometer aan luchtlijnen en ondergrondse kabels. 50Hertz coördineert de spelers op de elektriciteitsmarkt binnen zijn netzone, beheert en coördineert balancinggroepen en plaatst elektriciteit van hernieuwbare energie die niet meteen verkocht wordt op de elektriciteitsbeurs. Om een geslaagde energietransitie te bevorderen, ontwikkelt 50Hertz innovatieve oplossingen voor de integratie van variabele hernieuwbare energie in het systeem en in de markt.

Met het transmissienet heeft 50Hertz binnen zijn netzone een zogenaamd 'natuurlijk monopolie': in het gebied in het noorden en oosten van Duitsland is het bedrijf de enige beheerder van het zeer-hogespanningsnet. Dit betekent dat 50Hertz onderhevig is aan regulatorisch toezicht door de Duitse regelgevende instantie, de federale regulator *Bundesnetzagentur* (BNetzA). Het regulatorische systeem heeft een aanzienlijke impact op het businessmodel. De BNetzA bepaalt ook de jaarlijkse Revenue Cap (inkomstenlimiet) voor de berekening van de nettarieven voor 50Hertz.

3.2.2. Locaties

GRI 102-3, GRI 102-4

3.2.3. Lidmaatschappen

GRI 102-12, GRI 102-13, SDG17

50Hertz ondersteunt diverse verenigingen, organisaties en initiatieven met bijzondere aandacht voor hernieuwbare energie, klimaat en milieubescherming, mensenrechten en de harmonisatie van de Europese elektriciteitsmarkt. Bijvoorbeeld:

	Energie	Klimaat	Milieu	Mensenrechten
AVEU Arbeitgeberverband Energie- und Versorgungswirtschaftlicher Unternehmen e.V. [employers' association of energy and utility companies]	✓			✓
BDEW – Federal Association of the Energy and Water Industry	✓			
German committee of CIGRE Conseil International des Grands Réseaux Électriques	✓			
ENTSO-E – European Network of Transmission System Operators for Electricity	✓		✓	
Go15 – Reliable and Sustainable Power Grids (indirect through Elia)	✓		✓	
RGI – Renewables Grid Initiative	✓	✓	✓	
UN Global Compact		✓	✓	✓
VDE-Elektrotechnischer Verein e.V. [electrotechnical association]	✓			
World Energy Council	✓			
Diversity Charter				✓

3.2.4. Waarden, principes, normen en gedragscode

GRI 102-16, GRI 102-17, GRI 102-19, GRI 102-20, GRI 102-26, GRI 102-32, GRI 102-33

Volgens 50Hertz kunnen zakelijke activiteiten op lange termijn alleen succesvol zijn wanneer er zowel in het belang van het bedrijf als in het belang van de maatschappij wordt gehandeld. Dit vindt zijn weerslag in de bedrijfsvisie 'Een succesvolle energietransitie voor een duurzame wereld'. 50Hertz zet zich ten volle in om de energietransitie mogelijk te maken. Het bedrijf heeft voor zichzelf vijf strategische doelstellingen uitgewerkt om deze taak zo efficiënt mogelijk te kunnen uitvoeren. 50Hertz wil een zo hoog mogelijke bevoorradingszekerheid garanderen en tegelijk het transmissienet uitbreiden in overeenstemming met de vraag, een competitief en duurzaam resultaat behalen en nog efficiënter worden. Daarnaast wil het bedrijf een op waarden gebaseerde bedrijfscultuur aanmoedigen, met een sterke klemtoon op veiligheid op het werk.

De soms tegengestelde doelstellingen en belangen van 50Hertz en zijn stakeholders moeten zoveel mogelijk met elkaar verzoend worden. Wij streven naar een zo groot mogelijke transparantie, wat uit dit verslag blijkt.

Met zijn duurzaamheidsprincipes en bedrijfscharter bekrachtigt 50Hertz zijn engagement voor een verantwoord bedrijfsmanagement. Deze principes en dit charter verklaren dat het bedrijf handelt volgens de tien principes van de UN Global Compact met betrekking tot mensenrechten, arbeidsvoorwaarden, milieubescherming en de strijd tegen corruptie. 50Hertz trad in april 2017 toe tot deze globale coalitie van waarden en is actief binnen het Duitse Global Compact Network. Werknemers kunnen ook bedrijfsdocumentatie raadplegen die alle toepasselijke richtlijnen en handleidingen, werkinstructies, proceshandboeken en arbeidsovereenkomsten bevat. Het bedrijfscharter en de richtlijnen omschrijven precies wat wordt bedoeld met correct zakelijk gedrag en benadrukken dat alle werknemers de wet moeten naleven. Deze principes leiden tot organisatorische maatregelen die bindend zijn en van toepassing op de hele onderneming.

Het departement Corporate Development heeft onder leiding van de Chief Financial Officer een duurzaamheidsconcept en een stappenplan uitgewerkt om de duurzaamheidsrapportering voortdurend uit te breiden. Het departement Communications & Public Affairs werkt op zijn beurt verder aan het definiëren van de rapporteringsprocessen.

Het belang van de voortdurende uitbreiding van het duurzaamheidsbeheer wordt geïllustreerd door de opname ervan in het vijfjarige businessplan dat jaarlijks wordt bijgewerkt. Als onderdeel van de duurzaamheidsstrategie worden systematisch doelstellingen, indicatoren en maatregelen ontwikkeld en herzien en vervolgens verankerd in de bedrijfsstrategie. Onder leiding van de Chief Financial Officer en de Chief Human Resources Officer houdt een bedrijfsbreed comité op hoger managementniveau (MVO-raad) toezicht op deze ontwikkeling, vanaf het uitwerken van maatregelen tot en met de verslaggeving. De MVO-raad komt twee keer per jaar bijeen om de doelstellingen en processen te bespreken.

Voor de implementatie van de afzonderlijke maatregelen en het bijhouden van de kerncijfers zijn de verschillende departementen, eenheden en teams van het bedrijf verantwoordelijk. Het MVO-kernteam komt elk kwartaal samen om dit te bespreken. De dataverantwoordelijken leveren kerncijfers aan het centrale transparantiebeheerplatform op een manier die voor iedereen in het bedrijf duidelijk is. Duurzaamheidsrisico's worden in de per kwartaal

bijgewerkte risicoanalyse en tijdens een jaarlijkse risicoconferentie met de directie besproken en geëvalueerd. Daarnaast wordt er binnen de kerndomeinen van MVO ook gebruikgemaakt van gecertificeerde beheersystemen, zoals ISO 45001 voor gezondheid en veiligheid op het werk en ISO 27001 voor informatiebeveiliging, of interne beheersystemen gebaseerd op erkende standaarden, zoals milieubeheer (overeenkomstig ISO 14001) en vroege publieke acceptatie (overeenkomstig de Duitse richtlijn VDI 7000).

3.2.5. Relevant wettelijk kader

50Hertz is steeds op de hoogte van de toepasselijke wetgeving en leeft deze zonder uitzondering na. De zakelijke activiteiten van de onderneming zijn onderhevig aan heel wat nationale en Europese wettelijke regelgevingen. In de toekomst zal de wet inzake klimaatbescherming, die in oktober 2019 werd aangenomen, een verdere invloed hebben op onze zakelijke activiteiten. Meer informatie over de wetten en regelgevingen die relevant zijn voor onze zakelijke activiteiten is beschikbaar op onze website. (CSR.50Hertz.com)

3.2.6. Anticorruptie

GRI 205-2

Het bedrijfscharter en de richtlijnen voor het voorkomen van corruptie stipuleren wat 50Hertz verstaat onder correct ethisch gedrag en maken het duidelijk dat de onderneming alle wetten naleeft en geen corruptie duldt. Deze principes vormen de basis van organisatorische maatregelen die bindend zijn voor de hele onderneming.

In 2019 werd Corporate Governance versterkt met de positie van een manager voor compliance en interne controlesystemen. De richtlijnen voor interne controlesystemen werd goedgekeurd door het managementteam. Ze beschrijven de doelstellingen en bindende normen voor het effectief en correct opzetten van interne controlesystemen. Sinds 2010 heeft 50Hertz de richtlijnen aangenomen die het een klokkenluiderbeleid regelen en die ook de aanstelling van een intern compliancecomité en een externe ombudsman voorschrijven. Het compliancecomité bestaat uit een medewerker van het departement Legal, een medewerker van het departement Human Resources en een compliancecoördinator. De ombudsman informeert het compliancecomité één keer per jaar in een verslag over hoe vaak men beroep op hem/haar heeft gedaan en het aantal ontvangen meldingen. Als de ombudsman een gerechtvaardigde melding communiceert aan 50Hertz, komt het compliancecomité onmiddellijk samen om de kwestie te behandelen en indien nodig verdere interne acties te ondernemen. Het comité brengt jaarlijks – en indien nodig ad hoc – verslag uit aan de directie van 50Hertz. 50Hertz bestudeert momenteel of het bestaande systeem op andere vlakken kan worden toegepast, zoals discriminatiebestrijding en het naleven van de mensenrechten. In 2019 ontving de ombudsman geen aanwijzingen van corruptie. Tijdens boekjaar 2019 kreeg 50Hertz geen noemenswaardige boetes met rechtsgevolg met betrekking tot zijn algemene zakelijke activiteiten of met projecten voor het bouwen van hoogspanningslijnen of andere bedrijfsactiviteiten. De rapporteringsdrempel voor administratieve inbreuken werd vastgelegd op 25.000 EUR. Bovendien biedt 50Hertz regelmatig een geactualiseerde opleiding aan voor alle medewerkers die betrokken zijn bij het aankoopproces over de basisprincipes van de aankoop, anticorruptie en correct gedrag. Sinds 2016 werden er voor 250 werknemers doorheen het bedrijf en op de verschillende sites 23 opleidingen georganiseerd. Voor werknemers op managementniveau, bij het departement aankoop en bij projectbeheer werden de opleidingen rond compliance en anticorruptie in 2019 afgerond. Bijkomende opleidingen worden ad hoc georganiseerd, bijvoorbeeld voor nieuwe werknemers.

3.2.7. Risicobeoordeling

GRI 102-30, GRI 102-11

Als onderdeel van het systematische risicobeoordelingsproces monitort en evalueert 50Hertz regelmatig de volgende risicogebieden:

- Bescherming van lijf en leden
- Winst en verlies
- Liquiditeit
- Reputatie
- Bevoorradingszekerheid.

50Hertz wil uiteraard de risico's voor het voortbestaan van het bedrijf vermijden, risicoposities indien mogelijk maximaal voorkomen en het risico-/opportuniteitsprofiel optimaliseren. In een risicorichtlijn is vastgelegd hoe risico's elk kwartaal systematisch worden geïdentificeerd, geregistreerd, geëvalueerd en gemonitord. Jaarlijkse wordt een risicoconferentie gehouden waar alle departementshoofden (tweede managementniveau) in de hoedanigheid van risico-eigenaars en de Risk Manager samen met de directie de belangrijkste risico's en risicogerelateerde kwesties bespreken. In de context van duurzaamheid werden verschillende risico's toegewezen aan de ecologische, sociale en governancegerelateerde (ESG) gebieden. Dit omvat onder meer risico's met betrekking tot bedrijfsveiligheid, milieubescherming en gegevensbeveiliging en -transparantie. 50Hertz ontwikkelt voortdurend zijn beheer van ESG-risico's. De risicoconferentie in februari 2020 zal bijvoorbeeld voor het eerst een aparte cluster van dergelijke risico's bespreken. 50Hertz plant een samenwerking met de belangrijkste delen van het bedrijf om mogelijke gevolgen van klimaatverandering op zijn bedrijfsactiviteiten te evalueren op basis van richtlijnen met langetermijnscenario's. Op het niveau van projectbeheer werd een uitgebreid proces voor de geïntegreerde, systematische organisatie van budget- en risico- en planbeheer ingevoerd.

3.2.8. Veiligheid

G4-EUS-DMA Desaster/Emergency Planning and Response

Als beheerder van kritieke infrastructuren moet 50Hertz de veiligheid van informatie garanderen in het kader van de Duitse wet inzake IT-beveiliging (*IT-Sicherheitsgesetz – IT-SiG*). Informatie moet zo verwerkt, opgeslagen en gecommuniceerd worden dat de beschikbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit van de informatie en de systemen afdoende beschermd is.

Het beheersysteem voor informatiebeveiliging overeenkomstig ISO 27001 werd in 2019 opnieuw gecertificeerd. IT-risico's worden systematisch geïdentificeerd en aangepakt aan de hand van het geïmplementeerde beveiligingsproces. Tijdens het rapporteringsjaar werden geen cyberaanvallen tegen 50Hertz geregistreerd en werd geen schade veroorzaakt als gevolg van informatiebeveiligingsincidenten.

Binnen het kader van de basisverordening inzake gegevensbescherming (*Datenschutz-Grundverordnung - DSGVO*) en met het oog op toekomstige digitaliseringsprojecten werd het beheersysteem voor gegevensbescherming (DSMS) herzien en werd de positie van Data Protection Manager ingevoerd. Samen met de externe Data Protection Officer vormen ze het Data Protection Team van 50Hertz en ontwikkelen ze voortdurend het beheerssysteem voor gegevensbescherming verder. Dit omvatte ook een opleidings- en bewustmakingsprogramma voor alle interne en externe werknemers. Rechtstreekse contactpersonen binnen de departementen die verantwoordelijk zijn voor gegevensbescherming ontvingen een aparte en intensieve opleiding.

Voor 50Hertz gaat veiligheid verder dan de grenzen van de eigen onderneming. Crisisbeheer en -communicatie met interne en externe stakeholders zijn bijvoorbeeld het onderwerp van regelmatige crisisteamoefeningen. Niet alleen de bestaande structuren, processen en rapporteringskanalen worden herzien en voortdurend verbeterd, maar ook de vaardigheden van de leden van het crisisbeheerteam en de werknemers worden intensief bijgeschoold over hoe ze moeten omgaan met onverwachte, stressvolle gebeurtenissen en snel de juiste beslissingen voor crisisbeheer kunnen nemen. Deze en andere maatregelen zijn bedoeld om de veerkracht van 50Hertz voortdurend en op een integrale manier te verbeteren. Naast het opleidingsscenario voor alle leden van het crisisteam omvat dit ook de herziening van de concepten voor eigendomsbescherming en de verdere ontwikkeling van de algemene bedrijfsbeveiliging.

3.2.9. Politieke invloed

GRI 102-16, GRI 415-1

Aangezien wettelijke of regelgevende activiteiten een grote impact hebben op de zakelijke activiteiten van 50Hertz, stelt het bedrijf zijn posities transparant en openbaar voor tijdens het politieke proces. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij het departement Communications & Public Affairs. Er werden ook ethische principes opgesteld voor politieke lobbypraktijken. Deze richtlijn, die bindend is voor de hele onderneming en door de directie werd goedgekeurd, regelt de procedures binnen een politieke omgeving. De richtlijn bepaalt dat 50Hertz geen schenkingen doet aan politici, politieke partijen of politieke instellingen, en weloverwogen en evenwichtig handelt bij een eventuele sponsoring. De verantwoordelijkheid voor schenkingen aan partijstichtingen en -verenigingen is centraal verankerd in het departement Communications & Public Affairs. In combinatie met specifieke opleidingsprogramma's garandeert 50Hertz dat werknemers die actief zijn op het vlak van ons sociaal en energiebeleid zich laten leiden door duidelijk omschreven principes in hun mededelingen en handelingen. Bovendien staat 50Hertz in het transparantieregister van de EU en leeft de onderneming de bijbehorende gedragscode na. In 2019 deed 50Hertz geen schenkingen aan politici of politieke partijen.

3.3. Energie: markt en integratie van hernieuwbare energiebronnen

3.3.1. Geïnstalleerde capaciteit

SDG7, GRI 302-2

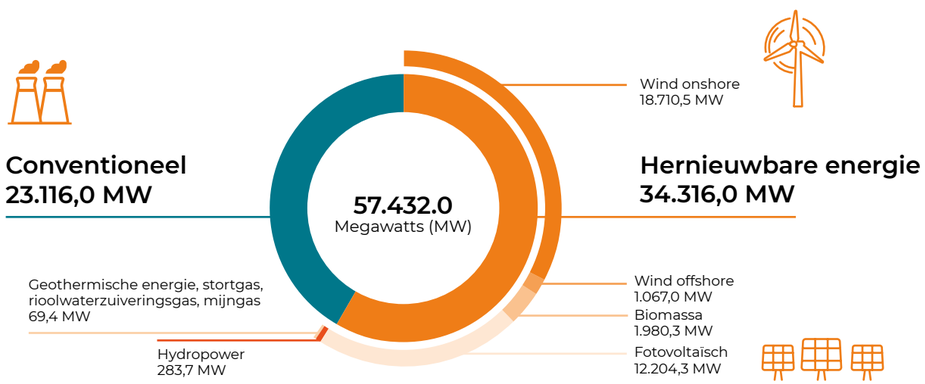

3.3.2. Evolutie

VERANDERING IN HET AANDEEL VAN HERNIEUWBARE ENERGIE IN HET ELEKTRICITEITSVERBRUIK

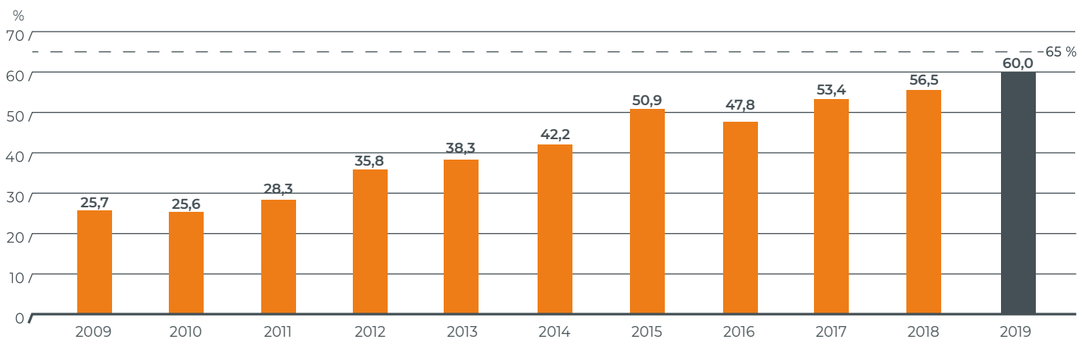

Gemiddeld werd in 2019 al 60 procent van de elektriciteit die in het 50Hertz-net wordt verbruikt, opgewekt met hernieuwbare energieën. 50Hertz is bereid om extra inspanningen te leveren om de politieke doelstelling van 65 procent hernieuwbare energie in 2030 in Duitsland te bereiken. Dit vereist een betrouwbaar en duurzaam regelgevend kader.

3.3.3. Import en export van energie

GRI 102-6, GRI 302-2

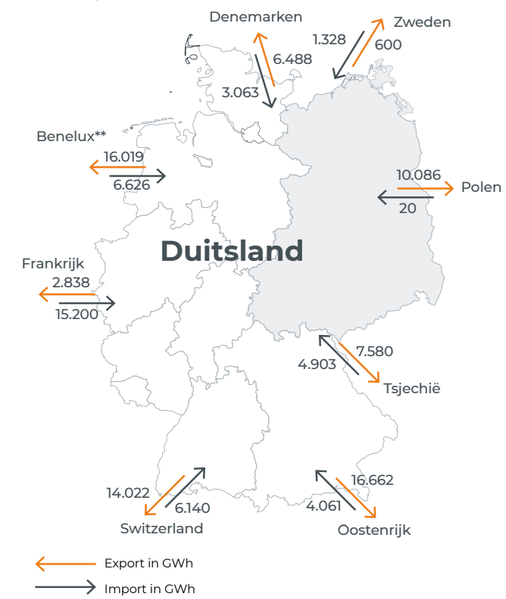

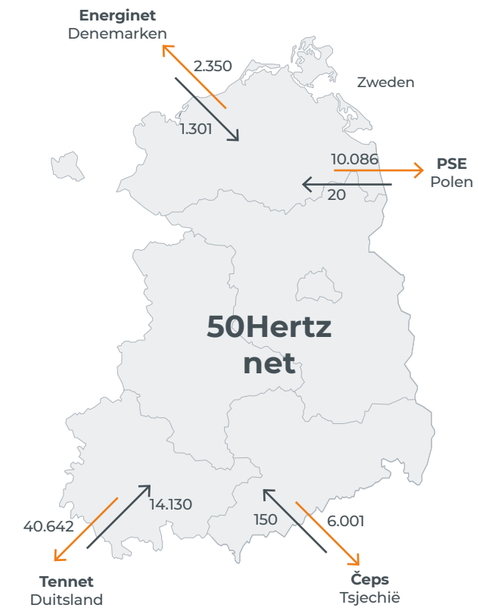

** De interconnector met België is momenteel in aanbouw en zal in 2020 klaar zijn.

Totaal export in 2019:	59.079 GWh
Totaal import in 2019:	15.602 GWh
Netto export in 2019:	**43.478 GWh**

VERANDERING IN DE IN- EN UITVOER IN HET 50HERTZ-CONTROLEGEBIED

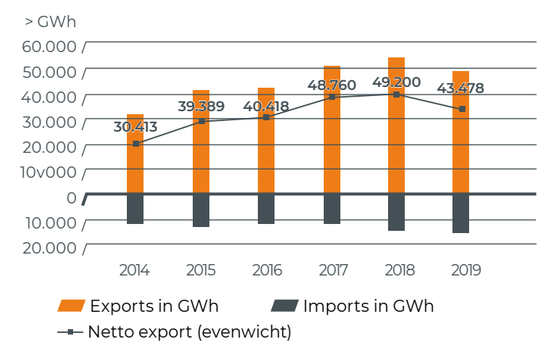

VERANDERING IN DE IN- EN UITVOER AAN DE LANDSGRENZEN VAN DUITSLAND

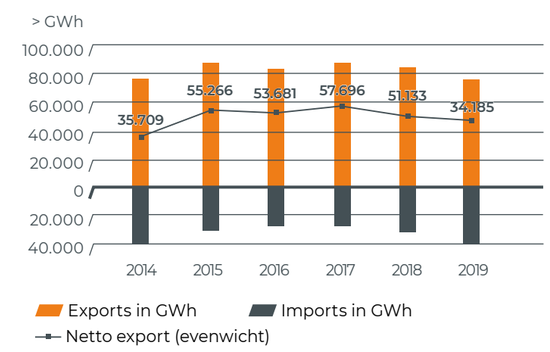

3.3.4. Energieverbruik

Binnen de netzone van 50Hertz blijft het jaarlijkse elektriciteitsverbruik stabiel met 99 TWh in 2019 (96,8 TWh in 2018 en 96 TWh in 2017 en 2016).

3.3.5. Netverliezen

G4-EUS-EU12

Bij het overbrengen van elektriciteit zijn energieverliezen onvermijdelijk. Deze verliezen treden zowel op in de vorm van warmteverliezen op transmissielijnen, in transformators en andere systeemelementen als in de vorm van lekkages en coronaverliezen. In 2019 bedroegen de netverliezen van 50Hertz in totaal 2,3 TWh. De netverliezen voor het zeer-hogespanningsnet bedroegen 1,9 TWh en 0,4 TWh voor het transformatieniveau. 50Hertz heeft tussen Saksen-Anhalt en Beieren de SuedOstLink gepland. Dit is de eerste 525 kV-transmissielijn voor hoogspanningsgelijkstroom (HVDC) binnen zijn netzone. Deze technologie is geschikter dan conventionele driefasige wisselstroomtechnologie om grote hoeveelheden elektriciteit te transporteren, met minder netverliezen en een optimale beheersbaarheid over grote afstanden. Om de verliezen met grotere nauwkeurigheid te voorspellen en regelenergie aan een betere prijs op de elektriciteitsmarkt te kunnen kopen, ontwikkelde 50Hertz een nieuw prognosemodel op basis van artificiële intelligentie (AI). 50Hertz ontwikkelde het netverliesmodel in samenwerking met het onderzoeksinstituut 'Fraunhofer-Institut für Optronik, Systemtechnik und Bildauswertung' (IOSB) in Ilmenau. Daarnaast overweegt 50Hertz om samen met Elia een evaluatieproject uit te voeren, met als doel om netverliezen met hernieuwbare energie te compenseren en zo de koolstofvoetafdruk in Scope 2 te verminderen.

3.4. Betrouwbaarheid van het net

G4 EUS Security of Supply

3.4.1. Beschikbaarheid van het net en onderbrekingen

50Hertz had in 2019 een betere betrouwbaarheid van het net in Duitsland, in vergelijking met de andere TNB's op basis van het aantal onderbrekingen.

VERSTORINGEN / 100 KM LIJNLENGTE

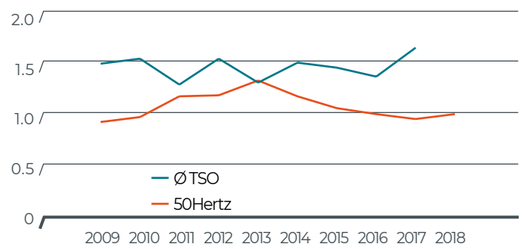

3.5. Human Resources

3.5.1. Managementbenadering

GRI 102-8, GRI 103-2, GRI 103-3, GRI 402, GRI 405-1, GRI 405-2, SDG5, SDG8

50Hertz heeft zijn succes volledig te danken aan het succes van zijn werknemers. Het is de verantwoordelijkheid van de onderneming om hen te helpen hun vaardigheden te ontwikkelen, hun gezondheid en inzet te bevorderen, hen te betrekken bij beslissingen en gelijke kansen voor iedereen te garanderen. Het onderhouden en ontwikkelen van de op waarden gebaseerde bedrijfscultuur is een van de hoofddoelstellingen van de onderneming en vormt het strategische fundament voor alle beslissingen met betrekking tot het personeel. De Chief Human Resources Officer maakt deel uit van de directie en is verantwoordelijk voor alle kwesties met betrekking tot de personeelsstrategie.

Een jaarlijks bijgewerkt vijfjarig businessplan doet dienst als kader voor een kwalitatieve en kwantitatieve personeelsplanning. 50Hertz voldoet aan internationale richtlijnen die verder gaan dan de collectieve arbeidsovereenkomsten en bedrijfsakkoorden, zoals de fundamentele arbeidsnormen van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO C87, C98 en C135) en werknemersrechten in de UN Global Compact.

De gemiddelde leeftijd van de werknemers bij 50Hertz blijft met 43,1 jaar min of meer ongewijzigd ten opzichte van het vorige jaar.

Bij 50Hertz is het beschermen van de gezondheid en veiligheid de allerhoogste prioriteit. Dit wordt ook onderstreept door de richtlijn voor gezondheid en veiligheid op het werk, die bindend is voor alle werknemers. In 2019 werd het vorige beheerssysteem, overeenkomstig OHSAS 18001, omgezet naar ISO 45001 en werd de eerste certificering toegekend. Deze verandering heeft de governance- en dialoogvormen versterkt en gezondheidszorg op het werk gekoppeld aan bedrijfsveiligheid.

Als blijk van zijn overtuiging en in overeenstemming met verdrag nr. 111 van de IAO zet 50Hertz zich in voor het bevorderen van diversiteit en veroordeelt scherp alle mogelijke vormen van discriminerend gedrag in alle aspecten van het beroepsleven. Al onze werknemers genieten gelijke rechten ongeacht hun etnische afkomst, leeftijd en geslacht, seksuele geaardheid, religieuze gezindheid, politieke overtuiging, nationale of sociale herkomst of eender welke andere factoren.

50Hertz engageert zich om alle medewerkers en hun talenten op dezelfde manier naar waarde te schatten, ongeacht hun individuele identiteit.

Daarom is 50Hertz lid van het Duitse diversiteitscharter, een initiatief uit de bedrijfswereld om de diversiteit in bedrijven en instellingen te bevorderen. Tijdens het rapporteringsjaar nam 50Hertz voor het eerst deel aan de nationale Dag van de diversiteit met een programma om werknemers beter te informeren en sensibiliseren.

De doelstelling van gelijke kansen voor mannen en vrouwen is verankerd in het gelijkheidshandvest van de Duitse vakbond voor mijnbouw, chemie en energie IG BCE (*Industriegewerkschaft Bergbau, Chemie, Energie*), dat 50Hertz ondertekend heeft.

Het interne vrouwennetwerk '50:50 – das Frauennetzwerk' stelde zichzelf als doel om de ontwikkeling van persoonlijke en professionele vaardigheden en de aanwezigheid en invloed van vrouwen bij 50Hertz te bevorderen. In 2017 stelde 50Hertz zijn eerste verslag over gelijkheid en gelijke remuneratie voor in de bijlage bij het managementverslag. Het percentage vrouwen in de raad van toezicht van 50Hertz Transmissie blijft onveranderd tegenover vorig jaar (17 procent). In het uitgebreide directiecomité steeg het percentage vrouwen van 0 procent op 31 december 2018 naar 17 procent een jaar later.

Op 7 augustus 2017 besloot de directie van 50Hertz Transmission dat het percentage vrouwen op het eerste en tweede managementniveau (directeurs en departementshoofden) onder het management moest stijgen tot 10 procent en op het derde managementniveau (onder de departementshoofden) tot 16 procent tegen juni 2022. Op 31 december 2019 werd het doel van 10 procent op het eerste en tweede managementniveau onder het directieniveau overschreden met net geen 11 procent, terwijl het doel van 16 procent op het derde managementniveau exact werd behaald.

Het aanwerven en bevorderen van vrouwelijke managers is een belangrijk deel van de HR-strategie van 50Hertz. Op de middellange termijn wil 50Hertz Transmission een zogenaamde 'billijke verdeling' met betrekking tot de talentenmarkt behalen of overstijgen, m.a.w. een representatieve vertegenwoordiging van het percentage vrouwen buiten het bedrijf in beroepen die bij 50Hertz voorkomen.

Bij 50Hertz houdt het bevorderen van diversiteit en gelijke kansen ook in dat mensen met gezondheidsbeperkingen dezelfde kansen krijgen als mensen zonder beperkingen. In 2013 hebben we een inclusieakkoord gesloten met de ondernemingsraad, de vertegenwoordigingscommissie en het medezeggenschapsorgaan voor werknemers met een beperking bij 50Hertz. Dit akkoord omvat maatregelen om mensen met een beperking te ondersteunen in hun beroepsleven. Een intern inclusieteam is verantwoordelijk voor de implementatie en opvolging van het akkoord. Tijdens het boekjaar bedroeg het aandeel van werknemers met een ernstige beperking en vergelijkbare werknemers 2,3%. In totaal waren er tijdens het boekjaar tien werknemers met een beperking aan de slag bij 50Hertz. Dit aandeel zal geleidelijk toenemen in overeenstemming met specifieke werkplekvereisten in commerciële en technische afdelingen. Daarom werd er een samenwerking opgezet met het opleidingscentrum 'Annedore-Leber-Berufsbildungswerk', om het voor jonge mensen met een beperking makkelijker te maken om een job te vinden. Tijdens het rapporteringsjaar werd de eerste stagiair aangeworven met een voltijds leercontract en startte nog een andere haar stage. Bovendien werd de samenwerking met AfB gGmbH voortgezet voor de recycling van IT-hardware. Als erkend bedrijf met een inclusie- en participatiebeleid stelt AfB gGmbH mensen met een beperking tewerk en helpt het bijkomende CO_2-uitstoot te vermijden door IT-apparatuur te herstellen en te verkopen.

Er waren geen gevallen van discriminatie in 2019.

3.5.2. Personeelsbezetting

GRI 401-1, GRI 401-2

Total number of employees

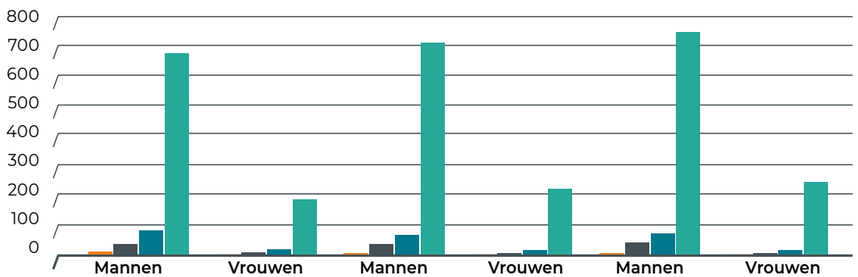

	2017 Mannen	2017 Vrouwen	2018 Mannen	2018 Vrouwen	2019 Mannen	2019 Vrouwen
Directeur	4	0	4	0	4	0
Senior Manager	32	5	35	4	38	5
Directe leidinggevenden	76	15	65	14	68	13
Bedienden	674	187	706	217	749	243
Totaal	786	207	810	235	859	261

3.5.3. Inzetbaarheid

Werknemers van 50Hertz profiteren van een gezinsvriendelijke werkomgeving en krijgen de mogelijkheid om een beter evenwicht tussen werk en privéleven te vinden. Om ouders de flexibiliteit te bieden die nodig is om voor hun kinderen te zorgen, is er een bedrijfsakkoord dat de verenigbaarheid van werk en gezinsleven bevordert. Dit akkoord regelt zaken als ouderschapsverlof, ondersteunende diensten, flexibele werkuren, buitengewoon verlof en sabbatsverlof evenals professioneel welzijn en emotionele ondersteuning. In het hoofdkantoor 50Hertz Netzquartier is een kinderdagverblijf ingericht voor de kinderen van onze werknemers, waar ook kinderen uit de buurt terechtkunnen. Bovendien hebben we een ouder-kind-kantoor voorzien om op korte termijn een oplossing voor kinderopvang te bieden.

De tijdige herkenning en preventie van arbeidsziektes en de mogelijkheid om inzetbaar te blijven zijn ook belangrijke onderdelen van gezondheid en veiligheid op het werk bij 50Hertz. Met het oog hierop garandeert 50Hertz voldoende arbeidsgeneeskundige voorzorgen, met de nadruk op individuele bescherming en individuele preventie van gezondheidsrisico's. Daarnaast organiseert 50Hertz regelmatig binnen het bedrijf medische consultaties, inentingen en informatiesessies over ergonomie op de werkplek voor alle werknemers. In geval van individuele stress, conflicten of verslavingsproblemen staat een gekwalificeerde vertrouwenspersoon van een externe dienstverlener ter beschikking van de medewerkers. Werknemers kunnen ook deelnemen aan verschillende openbare sportevenementen, zoals de estafetteloop 'Berliner TEAM-Staffel', de 'Rennsteig-Herbstlauf' in Thüringen of de teammarathon 'Ostsee StaffelMarathon' in Mecklenburg-Voor-Pommeren.

AANTAL PERSONEN DAT HET BEDRIJF VERLAAT VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

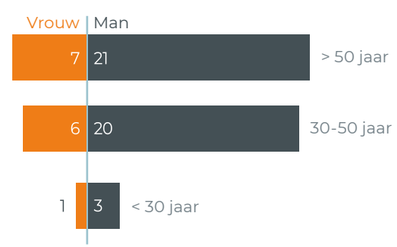

AANTAL NIEUWE WERKNEMERS VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

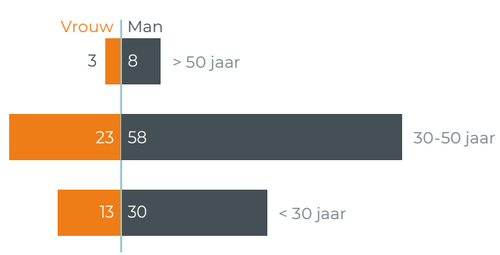

Samen met de algemene ondernemingsraad en de vakbond IG BCE werd een akkoord gesloten om de inzetbaarheid van onze werknemers te bevorderen en te behouden. Dit akkoord biedt de basis voor een personeelsbeleid dat ons moet helpen om de gevolgen van de demografische veranderingen aan te pakken. Het is de bedoeling dat onze werknemers hun activiteiten zonder beperking kunnen uitoefenen tot ze de normale pensioenleeftijd bereiken.

Het bedrijfsakkoord inzake de blijvende inzetbaarheid werd in 2019 met nog eens vijf jaar verlengd.

GEMIDDELDE LEEFTIJD

LEEFTIJD	JAAR
Werknemers die onder een collectieve arbeidsovereenkomst vallen	42,6
Werknemers die niet onder een collectieve arbeidsovereenkomst vallen	48,3
Leidinggevenden	51,7
Management	52

UITTREDINGEN

G4 EUS 15

PERCENTAGE WERKNEMERS DIE IN DE VOLGENDE VIJF JAAR MET PENSIOEN GAAN	M	V
Totaal 50Hertz Transmission	6,1%	1,5%
Directeurs	0%	0%
Senior managers	14,29%	0%
Directe leidinggevenden	6,17%	1%
Bedienden	5,78%	1,62%

OUDERSCHAPSVERLOF

OUDERSCHAPSVERLOF	
Aantal werknemers met ouderschaps- of zorgverlof	13
Waarvan mannen	0
Waarvan vrouwen	12
Aantal werknemers met ouderschapsverlof (1 Januari 2019-31 December 2019)	74
Waarvan mannen	50
Waarvan vrouwen	24

3.5.4. Werknemersenquête

Er bestaan verschillende manieren voor de regelmatige uitwisseling van informatie met werknemers (zie hoofdstuk over stakeholdersparticipatie) zoals de regelmatige werknemersenquête. De volgende werknemersenquête zal plaatsvinden in 2020.

3.5.5. Opleidingen

GRI 404-1, GRI 404-2

50Hertz kan zijn doelstellingen alleen maar bereiken als zijn werknemers hooggekwalificeerd zijn en steeds op de hoogte zijn van de huidige ontwikkelingen. We bieden onze werknemers dan ook de keuze tussen maatopleidingen, diverse scholingsmogelijkheden en relevante bijkomende kwalificaties. Een systematische opvolgingsplanning garandeert dat er voldoende potentieel geschikte werknemers beschikbaar zijn voor alle managementfuncties en dat we vacatures op elk moment vanuit het bedrijf zelf kunnen invullen. In dit kader selecteren en ontwikkelen we actief talent, onder meer via programma's voor 'Young Professionals' die in samenwerking met Elia groep worden ontwikkeld en aangeboden. 50Hertz vindt gekwalificeerd nieuw talent via een intern opleidingsprogramma, een stageprogramma van 24 maanden en door stagiairs van buitenaf te ontvangen en doctoraatsproefschriften en bachelor- en masterscripties te begeleiden in samenwerking met universiteiten en hogescholen. In 2018 werkten in totaal 73 student-werknemers en zes stagiairs voor 50Hertz. Momenteel zijn 28 jonge mannen en vrouwen bezig aan een industriële of zakelijke praktijkopleiding, wat overeenkomt met een stagepercentage van 2,4 %. Naast de regelmatige veiligheidsopleidingen kreeg elke werknemer gemiddeld 16,29 uren opleiding in het rapporteringsjaar. Daarnaast worden aan leidinggevenden specifiek op 50Hertz afgestemde opleidingsmodules aangeboden om hun individuele leiderschapscompetenties te ontwikkelen.

3.5.6. Remuneratiebeleid

GRI 102-38, GRI 102-41

Een billijk loon en aantrekkelijke voordelen voor werknemers zijn vanzelfsprekend bij 50Hertz. De remuneratiesystemen worden wanneer nodig verder verfijnd, zodat we ook in de toekomst een aantrekkelijke werkgever kunnen blijven. De vakbond IG BCE onderhandelt samen met de werkgeversorganisatie voor energie- en nutsbedrijven (*Arbeitgeberverband Energie- und versorgungswirtschaftlicher Unternehmen e.V. – AVEU*) onze collectieve arbeidsovereenkomsten. De billijke verloning op basis van vereisten en prestaties ongeacht het geslacht wordt aangevuld met een uitgebreid pakket extralegale voordelen en de mogelijkheid tot een bedrijfspensioenregeling. Daarnaast kunnen werknemers ervoor kiezen om te delen in het succes van het vorige boekjaar in het kader van het aandelenprogramma van Elia groep. In 2019 werden aan elke werknemer voor de zevende keer aandelen aangeboden aan verminderde prijs. 50Hertz vermeldt in detail de totale vergoeding van de directie in de geconsolideerde jaarrekening. Het bedrijf doet dit vrijwillig met het oog op transparantie en vermeldt niet alleen de vaste en variabele algemene vergoeding, maar ook de bedrijfspensioenen en alle andere voordelen die de directie van 50Hertz geniet. De bijzonderheden van de vergoedingssystemen worden toegelicht in de corporate-governanceverklaring.

De compensatiefactor van de bestbetaalde werknemer tegenover de gemiddelde jaarlijkse totale compensatie voor alle werknemers bedraagt 6,8.

3.5.7. Incentivesystemen

Het vergoedingssysteem houdt rekening met succes- en prestatiefactoren. Die stimuleren het bereiken van doelen op bedrijfsniveau en de daarmee gepaard gaande individuele doelen. Enkele van die doelen hebben betrekking op duurzaam bedrijfsmanagement, zoals het volgen van richtlijnen voor gezondheid en veiligheid op het werk of een succesvolle sociale dialoog.

3.5.8. Medezeggenschap

GRI 102-41, GRI 402

50Hertz zet zich niet alleen in voor vrijheid van vereniging, collectieve sectorovereenkomsten en de bescherming van werknemersvertegenwoordigers, maar hecht ook veel belang aan een vertrouwensvolle en constante samenwerking met alle medezeggenschapsorganen. De raad van toezicht van 50Hertz bestaat uit zes leden en staat, zoals contractueel gegarandeerd door wettelijke vereisten, boven de gelijke vertegenwoordiging van de werkgevers- en werknemersbelangen. De raad van toezicht kwam in 2019 drie keer bijeen en werd aan de hand van schriftelijke verslagen en mondelinge presentaties door het management op de hoogte gehouden van onze bedrijfsgezondheid, onze economische situatie en onze risicobalans. Deze thema's werden vervolgens uitvoerig besproken. Een vertegenwoordigingscommissie met recht op informatie en raadpleging vertegenwoordigt de belangen van onze directieleden. Onze ondernemingsraad is verantwoordelijk voor de vertegenwoordiging van alle werknemers die onder collectieve arbeidsovereenkomsten vallen en alle niet-loonschaalwerknemers bij 50Hertz. In de Europese ondernemingsraad van Elia groep vinden uitwisselingen over de hele groep plaats. Tijdens gemeenschappelijke activiteiten met de IG BCE, zoals het 'Industriegruppenausschuss Elektrizitätswirtschaft' (Groepscomité elektriciteitsindustrie) en de 'Arbeitsgruppe Netzer' (Werkgroep Netbeheerders) (), promoten we actief de werknemersbelangen in de sector van infrastructuurnetwerken. Daarnaast sturen we regelmatig gastsprekers en -docenten naar educatieve evenementen van de IG BCE. Om het vakbondsengagement van onze werknemers te ondersteunen, bieden we hen oriënteringsevenementen en informatiesessies aan, zoals onze 'Schnupperkurse Mitbestimmung' (proefcursussen rond medezeggenschap). Onze vertegenwoordiging voor jongeren en stagiairs (Jugend- und Auszubildendenvertretung – JAV), die in december 2016 werd opgericht en voor een termijn van twee jaar werd verkozen, verdedigt de belangen van onze jonge werknemers in het hele bedrijf. De JAV werkt nauw samen met de andere medezeggenschapsorganen.

3.6. Veiligheid

3.6.1. Managementbenadering

GRI 403-1

Gezondheid en veiligheid zijn, samen met de preventie van letsels en ziekte op het werk, verankerd in onze bedrijfsstrategie. Alle werknemers brengen deze benadering in de praktijk bij de uitvoering van hun dagelijkse taken. Elke werknemer wordt erop gewezen hoe hij alert moet zijn voor gevaren, deze onmiddellijk moet rapporteren en suggesties kan doen om veilige en gezonde werkomstandigheden te bevorderen. In het rappoerteringsjaar was gezondheid en veiligheid op het werk opnieuw een van de belangrijkste projecten in het businessplan van 50Hertz.

De campagne 'gib8', die in 2018 werd gelanceerd, werd voortgezet om werknemers en leveranciers van 50Hertz te blijven sensibiliseren op het gebied van gezondheid en veiligheid op het werk. Als deel van de campagne werden de doelstellingen uitgebreid en werd er een aantal maatregelen met gedragsregels voor een veiligheidscultuur ontwikkeld. Werknemers met technische functies krijgen zesmaal per jaar een opleiding, terwijl de werknemers in de engineering- en commerciële departementen eenmaal per jaar een opleiding krijgen. De bestaande instructies werden uitgebreid naar andere gebieden, bijvoorbeeld een speciale opleiding voor werken op hoogte voor transformators. Eén keer per jaar wordt er ook een wedstrijd rond veiligheid op het werk gehouden om het personeel verder te sensibiliseren en motiveren. Hierbij wordt rekening gehouden met de ongevallencijfers van de individuele sites van vorig jaar, en de kennis over bedrijfsveiligheid wordt beoordeeld en verankerd in een praktisch deel dat van jaar tot jaar verschilt.

De persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) van onze werknemers worden altijd up-to-date gehouden, nieuwe PBM worden op slijtage getest en de catalogus wordt aangepast naargelang de specifieke vereisten.

3.6.2. Opleidingen

Werknemers in de technische sector krijgen zes keer per jaar een opleiding, terwijl werknemers in de ingenieurs en commerciële sector één keer per jaar een opleiding krijgen. De bestaande instructies zijn uitgebreid naar andere gebieden, bijvoorbeeld een specifieke op maat gemaakte hoogtetraining voor transformatoren.

3.6.3. Inspecties

GRI 403-2

Gezondheid en veiligheid op het werk beperkt zich uiteraard niet alleen tot onze eigen werknemers. De strenge normen van 50Hertz gelden ook voor bedrijven die in onderaanneming actief zijn op de bouwplaatsen van 50Hertz. Al tijdens het aanbestedingsproces en later via IT-ondersteunde werfopvolging door speciaal daartoe opgeleide 50Hertz-medewerkers garanderen we dat ook onze leveranciers voldoen aan onze strenge veiligheidsnormen. Dit is transparant en bindend geregeld in een speciale praktijkrichtlijn om de veiligheid op het werk te garanderen wanneer externe bedrijven worden ingezet binnen het transmissienetgebied van 50Hertz. Hoe wordt omgegaan met incidenten op het gebied van veiligheid op het werk en milieubescherming die verband houden met externe opdrachten, is vastgelegd in een procedure. Deze procedure werd verbeterd als onderdeel van de implementatie van ISO 45001. Een deel hiervan is een escalatiemodel voor de ontwikkeling van de getroffen leverancier en de verbetering van voorzorgsmaatregelen. De overeenkomst voor kwaliteitsborging op bouwplaatsen bij 50Hertz maakt deel uit van de overeenkomst voor nieuwe contracten. Dit houdt ook in dat 50Hertz het onbeperkte recht heeft om inspecties door te voeren. In het rapporteringsjaar werden 1.260 inspecties op bouwplaatsen uitgevoerd. In 2018 werden er in totaal 1.159 inspecties op het terrein uitgevoerd.

3.6.4. Ongevallen

GRI 403-2

Tijdens rapporteringsjaar 2019 werden er vijf ongevallen gemeld bij 50Hertz. Dit betrof ongevallen tijdens het woon-werkverkeer. Er waren geen werkgerelateerde ongevallen op onze sites. De doelstellingen voor het aantal en de ernst van arbeidsongevallen in 2019 werden bereikt. Om toekomstige arbeidsongevallen te voorkomen, werd elk ongeval intensief geëvalueerd en werden veiligheidsmaatregelen uitgewerkt en ingevoerd. Met een totaal van 18 ongevallen bij derden (aannemers) nam het aantal ongevallen toe in vergelijking met vorig jaar (11 ongevallen). Zestien ongevallen betroffen kleine verwondingen (snijwonden, verwondingen ten gevolge van struikelen of vallen). In het rapporteringsjaar waren er geen dodelijke ongevallen.

ONGEVALLENCIJFERS

	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
Arbeidsongevallen bij 50Hertz (met minstens twee dagen van afwezigheid)	6	3	**0**
Frequentiepercentage[1]	4,5	2,0	**0,6**
Ernstgraad[2]	0,23	0,02	**0,00**
Aantal ongevallen in gecontracteerde bedrijven	**16**	**11**	**13**

1. Aantal arbeidsongevallen met afwezigheid als gevolg (≥ 1 dag) x 1.000.000.000/ Aantal daadwerkelijk
2. Aantal verloren dagen door arbeidsongevallen in kalenderdagen x 1.000/ Aantal werkelijk gewerkte uren.

3.7. Leveranciers, mensenrechten en lokale toegevoegde waarde

3.7.1. Leveranciers en uitgaven in eurozone

GRI 102-9, GRI 204-1

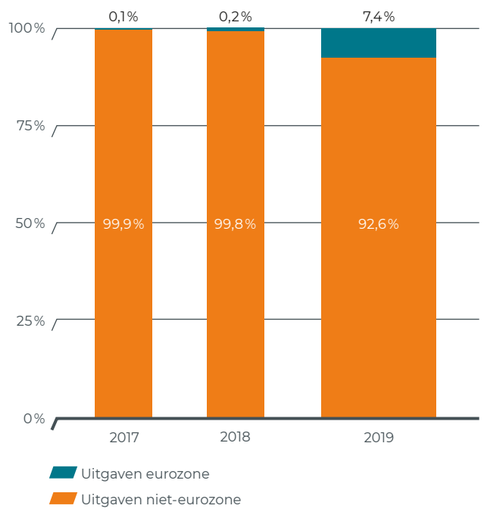

3.7.2. Mensenrechten

GRI 205-1, GRI 308-1, GRI 308-2, GRI 414-1

50Hertz zet zich in voor het naleven van de mensenrechten en respecteert vanzelfsprekend het recht op privacy, persoonlijke veiligheid, vrijheid van meningsuiting en eigendomsrechten van zijn werknemers, de omwonenden en klanten. 50Hertz neemt ook zijn verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de sociale normen in de toeleveringsketen. Daarom is 50Hertz niet alleen lid van het UN Global Compact, maar leeft ook de fundamentele arbeidsnormen na van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).

Om ervoor te zorgen dat ook zakenpartners de internationale regels met betrekking tot mensenrechten naleven – zoals het verbod op dwang- en kinderarbeid – zijn duurzaamheid en ethiek essentiële factoren bij het beoordelen van toeleveranciers en dienstverleners. Sinds 2019 is een gemeenschappelijke gedragscode van Elia groep voor haar leveranciers een bindend onderdeel van alle toeleveringscontraten van 50Hertz. 50Hertz wil zijn leveranciers via regelmatige vergaderingen bewustmaken van duurzame bedrijfsvoering, om aldus het belang van het naleven van ethische principes en richtlijnen van duurzame ontwikkeling te communiceren. Alle orders worden centraal geplaatst. In dit verband worden alle bedrijfslocaties van 50Hertz gecontroleerd op de naleving van de mensenrechten en anticorruptie.

Het is de bedoeling om het beheer van de toeleveringsketen gaandeweg uit te breiden, zodat het in de komende jaren ook thema's rond duurzaamheid omvat. In 2018 werd een eerste risicoanalyse over duurzaamheidskwesties en mensenrechtsrisico's voor de 20 grootste leveranciers doorgevoerd. In het rapporteringsjaar werd een diepgaandere analyse gemaakt van mogelijke risico's van schendingen van de mensenrechten in de directe en indirecte toeleveringsketen. De analyse was gebaseerd op de due diligence voor het naleven van de mensenrechten zoals die in het Duitse Nationale Actieplan (NAP) staan beschreven. Op die manier werden vier risico's op vlak van mensenrechten bij 50Hertz en de toeleveringsketen als prioritair.

- Gezondheid en veiligheid op het werk
- Milieuzorg en gezondheid
- Arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden
- Vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging en vergadering.

De geïdentificeerde risico's zullen in het komende rapporteringsjaar grondiger worden geanalyseerd en er zullen passende maatregelen uit worden afgeleid.

3.7.3. Lokale toegevoegde waarde

BELASTINGBELEID EN TOEGEVOEGDE WAARDE

GRI 203-1, GRI 203-2, GRI 204-1, GRI 201-1, GRI 413-1

50Hertz en zijn dochterondernemingen zijn belastingplichtig. Belastingen worden gebruikt om de maatregelen en lopende uitgaven van regionale overheidsorganen te financieren. De verschillende regionale overheidsorganen hebben vervolgens recht op de inkomsten uit de verschillende soorten belastingen. Als werkgever betaalt 50Hertz de loonbelasting voor zijn werknemers aan de belastingdiensten. Deze loonbelasting wordt opgenomen onder de personeelskosten. De federale regering heft vooral inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting en belasting over de toegevoegde waarde (btw). Via een complex stelsel voor financiële gelijkstelling tussen de regionale overheidsorganen, dat is vastgelegd in het financiële reglement van de Duitse grondwet, gaat een deel van deze belastingen onrechtstreeks naar de regionale overheidsorganen van de deelstaten en gemeenschappen in de netzone van 50Hertz. In 2019 betaalde 50Hertz 64,7 mln. EUR (jaar voordien: 40,9 mln. EUR) aan vennootschapsbelasting. Daarnaast werd 1.050,9 mln. EUR (jaar voordien: 1.158,3 mln. EUR) btw en 1.029,9 mln. EUR (jaar voordien: 1.053,0 mln. EUR) voorbelasting (input-btw) betaald. In het rapporteringsjaar waren er geen juridische geschillen in verband met fiscale kwesties. Naast deze federale belastingen heffen de gemeentes ook belastingen op vastgoed en handel. Deze belastingen gaan rechtstreeks naar de gemeentes. Dit betekent dat dit deel van de toegevoegde waarde van 50Hertz rechtstreeks gebruikt kan worden in de gemeentes van de netzone van 50Hertz, via hun huishoudens om hun kosten te financieren. In het rapporteringsjaar heeft 50Hertz groep 0,4 mln. EUR (jaar voordien: 0,4 mln. EUR) aan onroerende voorheffing en 60,8 mln. EUR (jaar voordien: 47,9 mln. EUR) aan bedrijfsbelasting betaald. In de bepalingen die het management heeft goedgekeurd, heeft 50Hertz zich ertoe verbonden geen 'agressief belastingbeleid' te voeren en zijn belastingen tijdig en in overeenstemming met de wet te betalen. Door deze vrijwillige verbintenis aan te gaan in de gebieden waar 50Hertz zijn invloed kan uitoefenen, heeft het bedrijf een kader gecreëerd om op duurzame wijze de toegevoegde waarde te verdelen die wordt voortgebracht. De voornaamste begunstigden hiervan zijn structureel zwakke regio's in de netzone van 50Hertz. In 2019 heeft 50Hertz voor een totaal van 707,5 mln. EUR aan goederen en diensten aangekocht bij bedrijven met een hoofdzetel in Duitsland. Van dit bedrag ging 346,9 mln. EUR naar bedrijven in de netzone van 50Hertz. Dit komt overeen met een aandeel van ongeveer 49 procent.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN EN LOKALE TOEGEVOEGDE WAARDE

50Hertz steunt tal van projecten in zijn netzone. Dit zijn vooral vormingsinitiatieven rond cultuur, energie en milieu, naast jeugdaangelegenheden en sociale zaken. Er zijn duidelijke beheers- en organisatiestructuren opgezet voor de implementering van onze vele sociale activiteiten. Ons departement Communications & Public Affairs is verantwoordelijk voor onze betrokkenheid bij dergelijke zaken. Het departement bepaalt in coördinatie met de directie de doelstellingen, coördineert de activiteiten en onderzoekt in samenwerking met departement Legal en het compliancecomité de aanvragen voor de ondersteuning van projecten. Onze richtlijn voor schenkingen en sponsoring bepaalt op een transparante en consistente manier de algemene ondersteuningsprincipes, de beoordelingscriteria en het organisatieproces, en is bindend voor alle werknemers. Bij het toekennen van schenkingen en sponsoring wordt altijd geverifieerd of het doel in lijn ligt met onze bedrijfswaarden, of het op duurzaamheid gericht is, of het een werkelijke toegevoegde waarde biedt voor de maatschappij en het algemene publiek, en of het verloopt volgens de nauwkeurig omschreven procedure.

In de omgeving van het hoofdkantoor 50Hertz Netzquartier beschouwt 50Hertz zichzelf als een goede buur en een onderneming die maatschappelijk verantwoord tewerk gaat en een actieve bijdrage levert om de nieuwe woon- en werkbuurt 'Europacity' aantrekkelijk te maken voor de buurtbewoners. De kinderopvang 'Energiebündel' verwelkomt naast kinderen van 50Hertz-werknemers ook kinderen uit de buurt. Sinds de zomer van 2017 vindt jaarlijks de tentoonstelling 'Rundgang 50Hertz' plaats in het Netzquartier. Samen met het Hamburger Bahnhof Museum voor Hedendaagse Kunst in Berlijn werden opmerkelijke werken van afgestudeerden van verschillende kunstacademies in de netzone tentoongesteld. Dit bood getalenteerde jonge kunstenaars een platform om de wereld van de professionele kunstmarkt te betreden, waardevolle contacten te leggen en hun carrière verder uit te bouwen.

Het is daarnaast vooral belangrijk om kinderen en jongvolwassenen te informeren over de energietransitie. De interactieve tentoonstelling 'Energie gemeinsam wenden' (Energie samen veranderen) legt leerlingen spelenderwijs de verschillende aspecten van de energietransitie uit. De tentoonstelling werd in het najaar van 2012 ontwikkeld door 50Hertz, in samenwerking met het 'Unabhängiges Institut für Umweltfragen e.V.' (Onafhankelijk instituut voor milieuzaken). In rapporteringsjaar 2019 bezochten in totaal 890 leerlingen de tentoonstelling.

50Hertz ondersteunt ook een selectie van projecten in zijn netzone die een veelzijdig cultuurlandschap stimuleren. Zo werd er bijvoorbeeld steun verleend aan de IJslandse pianist Víkingur Ólafsson, als onderdeel van het prestigieuze Artist in Residence-programma van het Konzerthaus Berlin. Ook steunden we opnieuw de 'Musikfestspiele Mecklenburg-Vorpommern'.

In 2019 was 50Hertz opnieuw betrokken bij talrijke initiatieven, verenigingen en organisaties in het hele netgebied. Daartoe behoren de herfstcross 'Rennsteig-Herbstlauf' in het Thüringer Woud, de 'Heinz Sielmann Stiftung' voor milieu- en natuurbehoud en de maritieme reddingsorganisatie 'Deutsche Gesellschaft zur Rettung Schiffsbrüchiger'.

3.8. Stakeholdersengagement

3.8.1. Managementbenadering

Als onderdeel van het materialiteitsanalyseproces werd de stakeholderomgeving van 50Hertz geanalyseerd en gedefinieerd. Het bedrijf heeft regelmatig contact met deze stakeholdergroepen en wisselt informatie met hen uit. Interne, projectgerelateerde richtlijnen bepalen de tijdlijnen en de wisselwerking tussen projectplanning, vergunningen, publieksparticipatie en stakeholdermanagement. Dit gaat gepaard met een uitgebreid leerproces op basis van ervaringen uit het verleden. Op die manier kan 50Hertz de gestandaardiseerde 'toolkit' voor publieksparticipatie verder blijven ontwikkelen. 50Hertz neemt ook deel aan het debat over de kwaliteit van publieksparticipatie, bijvoorbeeld in de Alliantie voor Diverse Demokratie van de Bertelsmann Stichting en als lid van de denktank voor dialoog en participatie *DialogGesellschaft e.V.*

3.8.2. Publieke acceptatie

GRI 102-29, GRI 102-43, GRI 102-44, GRI 413-1, G4 EUS Stakeholder Participation

Bij het plannen en uitvoeren van de netuitbreiding kiest 50Hertz voor een benadering van ruime dialoog en inspraak. Voor een duurzame netuitbreiding is de betrokkenheid van relevante stakeholdergroepen immers van vitaal belang. In de eerste plaats worden zowel regionale als lokale stakeholdergroepen nauwkeurig geanalyseerd en worden vragen en zorgen van de omwonenden behandeld. Hiervoor volgt 50Hertz de Duitse richtlijn VDI 7000. Zo kan 50Hertz samen met de regio een participatieplan uitwerken en implementeren op basis van zowel de richtlijn voor vroege publieksparticipatie als de projectspecificaties van ieder project. De behoeften om burgers te informeren en te betrekken lopen uiteen in de regio's waarin bestaande capaciteiten worden uitgebreid of nieuwe hoogspanningsstations en lijnen worden gebouwd. 50Hertz wil zich afstemmen op de specifieke noden en wil lokaal de dialoog aangaan. Dit is de enige manier om de plannen verder te verbeteren, de algemene kennis te integreren die alleen lokaal beschikbaar is en iedereen te betrekken die een impact ondervindt van het project.

De dialoog met relevante stakeholdergroepen begint al heel vroeg in de planningsfase van projecten. Dit omvat onder meer raadplegingen rond plannen voor de netontwikkeling en projecten voor de verbetering en de uitbreiding van het net. De dialoog met de betrokken partijen verloopt volgens duidelijk gedefinieerde vereisten, volgens een vaste indeling en met behulp van een gestandaardiseerde 'toolkit'.

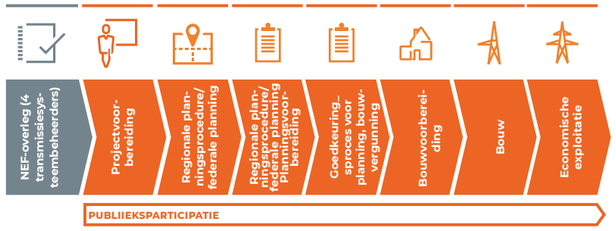

	NEF-overleg (4 transmissiesysteembeheerders)	Projectvoorbereiding	Regionale planningsprocedure/federale planning	Regionale planningsprocedure/federale planning planningsvoorbereiding	Goedkeuringsproces voor planning, bouwvergunning	Bouwvoorbereiding	Bouw	Economische exploitatie
Doelgroepen								
Beleid en bestuur	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Burgerinitiatieven	✓			✓	✓			
Omwonenden		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Organen voor het algemeen belang	✓		✓		✓		✓	
Ngo's	✓		✓	✓				✓
Participatie								
World Café								
Groepsconferenties			✓		✓			
Planningspanels		✓		✓				
DialogMobil		✓	✓	✓	✓	✓		
Een-op-eengesprekken	✓	✓		✓				
Adviesraad		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Dialoog								
Werkgroepen (over alle federale deelstaten)		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Informatiemarkt*	✓*	✓	✓		✓			
Persgesprekken			✓		✓			
Hotline		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Lanceringen								✓
Regionale evenementen		✓	✓	✓	✓			
Projectpresentatie	✓	✓	✓	✓	✓			
Informatie								
Public relations	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Nieuwsbrief			✓	✓	✓	✓	✓	✓
Drukwerk		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Website	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

* In het kader van de raadpleging over het NEP houden de vier transmissiesysteembeheerders informatie- en dialoogbijeenkomsten, waarbij geselecteerde procedures, methoden en gebruikte gegevens worden gepresenteerd voor het eerste ontwerp van het NEP. Vervolgens kan hierover een advies worden gegeven.

3.8.3. Stakeholderdialoog

GRI 102-21, GRI 102-40

	FINANCIËLE			MILIEU/SAMENLEVING									MARKT				
DIALOOG																	
INTERN	Aandeelhouder	Investeerder	Ratingbureaus	Duits federaal netwerkagentschap	Politieke beleidsmakers	NGO's	Burgerinitiatieven	Vakbonden	Publiek	Media	Werknemers	Burgerinitiatieven	Leveranciers	Energie-opwekkers	Distributienetbeheerders	Grote verbruikers	Transmissienetbeheerders
Verslagen	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓					
Persconferenties		✓								✓							
Telefoonconferenties		✓	✓														
Medezeggenschap								✓			✓						
Infosessies		✓									✓		✓				
Conventies/Conferenties														✓	✓	✓	✓
Wetenschappelijke adviesraad												✓					
Samenwerkingen met universiteiten												✓					
Onderzoek												✓					
Netwerk meetings voor bezoekers					✓												
Bezoekers					✓							✓			✓		✓
Culturele evenementen									✓		✓						
Educatieve activiteiten voor kinderen en tieners									✓								
Mediarelaties									✓	✓	✓						
Ondersteunende activiteiten					✓		✓		✓								
Publicaties							✓		✓		✓						
EXTERN																	
Gastlezingen								✓				✓					
Committees					✓			✓									
Netwerkmeetings						✓		✓							✓		✓

Persoonlijk en digitaal: 50Hertz op informatieronde

50Hertz wil de 220 kV-lijn van Bad Lauchstädt in Saksen-Anhalt via Wolkramshausen naar Vieselbach in Thüringen vervangen door een krachtigere 380 kV-lijn. Het project, «Netzanbindung Südharz" (Netaansluiting Zuid-Harz) genaamd, werd voor het eerst gepresenteerd en in het openbaar besproken tijdens zeven informatiebijeenkomsten in de regio. Alleen al voor het zuidelijke deel heeft het planningsteam in vijf dagen zeven locaties bezocht en geïnteresseerde burgers van informatie voorzien. Wat verandert er concreet? Wanneer zijn de details beschikbaar? De burgers hebben talrijke vragen. Het doel van deze infomarkten is om het project bekend te maken bij het publiek. Vooral de uitgebreide berichtgeving in de regionale media en de ondersteuning in de sociale media helpen daarbij.

3.8.4. Samenwerkingen

Actief consortiumbeheer en deelname aan onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten zijn een essentieel onderdeel van het innovatiemanagement van 50Hertz. In diverse samenwerkingen met academische en industriële partners ligt de focus hoofdzakelijk op activiteiten met betrekking tot nieuwe technologieën, energiemarkten en systeemveiligheid, de integratie van hernieuwbare energie en de vereiste ontwikkeling van het elektriciteitssysteem. In totaal werd er in 2019 circa 2 mln. EUR (ongeveer hetzelfde bedrag als het jaar voordien) besteed aan onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten. Daartegenover stond 0,25 mln. EUR (jaar voordien: ongeveer 0,15 mln. EUR) aan overheidssubsidies voor 50Hertz.

Bovendien is 50Hertz de hoofdcoördinator van het gezamenlijke project WindNODE. In het kader van dit project werken meer dan zeventig projectpartners in de modelregio in het noordoosten van Duitsland aan gemeenschappelijke oplossingen om nog grotere hoeveelheden hernieuwbare energie zo efficiënt mogelijk te integreren in het systeem. Naast energieleveranciers, netbeheerders, hightechspecialisten en nutsbedrijven zijn ook bedrijven uit de automobielindustrie, de afvalverwijderingsindustrie, de woningbouw en de detailhandel en diverse universiteiten en onderzoeksinstituten uit de regio bij het project betrokken.

In het project «Connect+» hebben de vier transmissienetbeheerders en zestien distributienetbeheerders in Duitsland hun krachten gebundeld om gezamenlijk de uitdagingen van de uitvoering van de wet op de versnelling van de uitbreiding van het transmissienet (NABEG) aan te gaan. In deze wet wordt bepaald dat in de toekomst alle installaties voor de productie of opslag van elektrische energie met een nominaal vermogen van 100 kilowatt of meer kunnen gebruikt worden om verwachte congesties in het elektriciteitsnet te voorkomen.

Er werd een wetenschappelijke raad opgericht om regelmatige uitwisselingen tot stand te brengen tussen wetenschap en praktijk. Dit vrijwillige comité bestaat uit zestien professoren uit de vakgebieden energietechnologie, economie, recht en energiebeleid. De raad komt een of twee keer per jaar samen om actuele onderwerpen en toekomstige onderwerpen te bespreken die relevant zijn voor 50Hertz. In 2019 stonden de twee vergaderingen in het teken van de onderwerpen «Gevolgen van de uitfasering van steenkool voor de ontwikkeling van het net», «Actief netbeheer», «Assistentiesystemen voor systeembeheer» en «Gebruik van artificiële intelligentie (AI)».

Daarnaast werkt 50Hertz al jarenlang samen met een aantal universiteiten in het netgebied. Het gezamenlijke onderzoek heeft onder meer betrekking op de spanningskwaliteit van zeer-hogespanningsnetten, het werken met driefasestroom en gelijkstroom op één mast, het vaststellen van kritieke omstandigheden op het 50Hertz-net, of de economische, politieke en maatschappelijke gevolgen van de energietransitie. Daarnaast delen we regelmatig onze expertise met universiteiten en onderzoeksinstituten via een reeks praktijkgerichte lezingen en workshops.

Samen met verschillende Europese milieuverenigingen en andere transmissienetbeheerders is 50Hertz een stichtend lid van het Renewables Grid Initiative (RGI). Het RGI steunt enerzijds de uitbreiding van het net voor een efficiënte integratie van hernieuwbare energieën in Europa en stimuleert anderzijds de verspreiding van innovatieve participatiepraktijken (cf. meer lidmaatschappen op p. 49).

Samenwerking met universiteiten en partners

In het project "GreenHydroChem Mitteldeutschland" speelt het materiele gebruik van groene waterstof een cruciale rol. Met het oog hierop wordt op de site in Leuna (Saksen-Anhalt) met behulp van hernieuwbare elektriciteit water gesplitst in waterstof en zuurstof in een elektrolyse-installatie van 50 MW. De waterstof wordt dan bijvoorbeeld in lokale chemische fabrieken omgezet in basismaterialen zoals methanol. In de testfaciliteit "Reallabor Referenzkraftwerk Lausitz" gaat men nog een stap verder. Hier wordt met groene elektriciteit waterstof geproduceerd in een elektrolyse-installatie, beschikbaar gesteld voor transport en industrie en desgewenst weer omgezet in elektriciteit met behulp van de opgewekte warmte. Een waterstoftank, een batterij en een supercondensator voor de opslag van elektriciteit zullen de installatie aanvullen. Beide projecten zijn bedoeld om bij te dragen aan de systeemveiligheid en bevoorradingszekerheid van het net. 50Hertz verwacht dat de projecten vooruitgang zullen boeken in de ontwikkeling van Power-to-X-technologieën, die een belangrijke rol zullen spelen in de energietransitie.

3.9. Milieuaspecten

3.9.1. Managementbenadering

GRI 102-11, GRI 102-26, GRI 308-1, GRI 308-2, G4-EUS-DMA Biodiversity

Ecologische en sociale duurzaamheid, maar ook een duidelijk engagement voor milieubescherming en een zuinig gebruik van middelen maken onlosmakelijk deel uit van onze bedrijfsstrategie. 50Hertz is een koploper op het vlak van integratie van hernieuwbare energie in het volledige elektriciteitssysteem. In 2019 was ongeveer 60% van het bruto elektriciteitsverbruik in de balanceringszone van 50Hertz afkomstig van windenergie of fotovoltaïsche energie, naast biomassa, waterkracht en andere hernieuwbare energiebronnen. Om de alsmaar grotere hoeveelheden hernieuwbare energie over lange afstanden te transporteren, de bevoorradingszekerheid te garanderen en te zorgen voor een efficiënte elektriciteitsmarkt, moet het zeer-hogespanningsnet uitgebreid worden. We streven ernaar de impact van onze installaties en activiteiten op mensen en de natuurlijke habitat tot een absoluut minimum te beperken. Het spreekt dan ook voor zich dat 50Hertz het NOVA-principe volgt. NOVA staat voor: netoptimalisatie (Netz-Optimierung) vóór versterking (Verstärkung) vóór uitbreiding (Ausbau). Eenvoudig gezegd bouwt 50Hertz alleen nieuwe lijnen wanneer alle andere opties voor het verhogen van de netcapaciteit zijn uitgeput.

De planning, het beheer, het onderhoud en de milieuvriendelijke aanpassing en uitbreiding van ons transmissienet in het noordelijke en oostelijke deel van Duitsland gebeurt volgens de nationale en Europese kaders en regels. Deze operationele implementering van milieuvereisten verloopt volgens bedrijfsrichtlijnen en procesinstructies, die voortdurend worden bijgewerkt en aangepast. In zijn richtlijnen voor de organisatie van milieubescherming heeft 50Hertz concrete verplichtingen en taken gedefinieerd. In eerste instantie is de directie verantwoordelijk voor milieubescherming. Het bepaalt de doelen en de organisatie van de inspanningen die het bedrijf levert voor milieubescherming. Binnen de directie oefent de Chief Technical Officer de functie van milieuverantwoordelijke uit. De directie stelt ook verantwoordelijken aan voor gevaarlijke materialen, afval en waterbescherming die op hun beurt de volledige organisatie adviseren over milieukwesties.

Sinds oktober 2019 is de nieuwe afdeling Milieu/Kwaliteitszorg/Business Unit Control verantwoordelijk voor de juiste afhandeling en uitvoering van alle taken met betrekking tot milieu- en natuurbescherming, kwaliteitszorg en het beheer van gerelateerde taken. De afdeling adviseert het stafpersoneel op de verschillende bedrijfslocaties op het vlak van procescontrole en zorgt voor de strikte uitvoering van de milieu- en kwaliteitsstrategie en de naleving van de wettelijke regelgeving.

50Hertz zorgt ervoor dat alle relevante informatie beschikbaar is en dat alle middelen aanwezig zijn om de strategische en operationele doelstellingen met betrekking tot energie-efficiëntie en milieubescherming te behalen. Activiteiten rond milieubescherming worden intern gedocumenteerd in jaarlijkse milieurapporten. Het milieurapport voor het rapporteringsjaar 2019 wordt in maart 2020 gepubliceerd. Sommige van de vermelde cijfers zijn dan ook gebaseerd op schattingen en als dusdanig gemarkeerd.

50Hertz werkt voortdurend en actief aan de verbetering van zijn milieu- en energieprestaties en zijn beheersysteem. Om de operationele milieubescherming en het energiebeheer geleidelijk verder te ontwikkelen, moeten ook de bewustwording en de betrokkenheid van de werknemers worden gestimuleerd. Zij zijn immers gemotiveerd om op een milieuvriendelijke en energie-efficiënte manier te werken. 50Hertz voldoet dan ook aan de wettelijke vereisten betreffende opleidingen. Volgens de wet moeten verantwoordelijken voor waterbescherming en afval elke twee jaar twee dagen opleiding krijgen. Bij 50Hertz krijgen ze jaarlijks één dag opleiding. De opleiding voor werknemers en verantwoordelijken die met gevaarlijke materialen omgaan wordt elke vijf jaar gegeven. Afzonderlijke departementen en afdelingen van het bedrijf zoals Procurement, Facility Management en de projecteenheden, krijgen opleidingen op basis van de behoeften.

De «Overeenkomst inzake kwaliteitsborging op bouwplaatsen» is een essentieel onderdeel van nieuwe contracten met leveranciers en bevat onder meer aandachtspunten met betrekking tot het voorzorgsbeginsel bij de bescherming van het milieu. De naleving van dit principe wordt regelmatig gecontroleerd door middel van IT-ondersteunde inspecties van de bouwplaatsen. In het rapporteringsjaar werden 1.260 inspecties op bouwplaatsen uitgevoerd. De gezamenlijke gedragscode voor leveranciers van Elia Group werd door 50Hertz aangenomen en is bindend voor alle leveranciers. De gedragscode bevat aanvullende beginselen voor de bescherming van het milieu en het behoud van de natuurlijke hulpbronnen.

3.9.2. Biodiversiteit

GRI 304-1, GRI 304-2, GRI 304-3, G4-EUS-DMA, Biodiversity, G4-EUS-EN12, SDG12

3.9.2.1. COMPENSATIEMAATREGELEN

De impact op de natuur en de biodiversiteit tot een minimum te beperken maakt deel uit van het beleid van 50Hertz. Bij de vergunningsprocedures voor de planning van projecten houden we niet alleen rekening met de economische aspecten, de behoeften van de bewoners en de technologische bekommernissen, maar ook met de bescherming van het planten en dieren. Al in de vroegste fases van dergelijke procedures voeren we milieueffectenbeoordelingen uit om eventuele conflicten met betrekking tot natuurbescherming van bij de start zoveel mogelijk te beperken. Vervolgens wordt een geschikte corridor geïdentificeerd, en ten slotte wordt het precieze traject van de lijn door die corridor uitgetekend. Hierbij wordt ook een lijst opgesteld van de noodzakelijke beschermings-, compensatie- en vervangingsmaatregelen. Deze volledige studie wordt uitgevoerd in samenwerking met externe milieuplanners, trajectdeskundigen en indien nodig ook andere specialisten in wetenschap en natuurbehoud. Pas wanneer het volledige evaluatieproces afgerond is, kan het bouwproject van start gaan – onder extern ecologisch bouwtoezicht. De voorbereiding van de bouwplaats en de bouwschema's wordt zo uitgevoerd dat zelfs de kleinste impact op de natuur tot een minimum wordt beperkt, dat er vanaf het begin rekening wordt gehouden met de beschermingsperiodes en -vereisten en dat de bedrijven die in opdracht van 50Hertz als aannemers optreden, verplicht worden om rekening te houden met de milieuaspecten van hun activiteiten. Daarna vindt nog een laatste evaluatie plaats.

Volgens de federale wet op de natuurbescherming (*Bundesnaturschutzgesetz - BNatSchG*) bestaat er een verplichting om schade aan de natuur en het landschap die kan worden voorkomen ook effectief te vermijden of zo beperkt mogelijk te houden. Nieuwe lijnen worden in de mate van het mogelijke gebundeld met bestaande luchtlijnen en infrastructuren, zoals spoorwegbeddingen en snelwegen. Lijntrajecten worden aangepast aan de plaatselijke eigenschappen van de natuur, zodat het landschap niet meer dan nodig wordt aangetast. Waar ingrepen onvermijdbaar zijn, onderneemt 50Hertz maatregelen ter compensatie en vervanging. Die kunnen in zes categorieën worden ingedeeld: aanplantingsmaatregelen, bosbouwmaatregelen, watermaatregelen, soortenbescherming, ontmantelingsmaatregelen en overige maatregelen. Bij het plannen en uitvoeren van compensatie- en vervangingsmaatregelen betrekt 50Hertz al vroeg in het proces de betrokken gemeenschappen, instanties voor natuurbehoud, geïnteresseerde burgers en ngo's. 50Hertz werkt met hen samen als partners om gepaste plannen te ontwikkelen, die vervolgens aan de overheidsinstanties worden voorgelegd als onderdeel van de vergunningsaanvraag. Hiervoor worden regelmatig regionale "ecopools" ingezet. Ecopools zijn bijdragen aan projecten van andere organisaties en ook compensatiebetalingen, die ruimere maatregelen mogelijk maken dan het aanplanten van afzonderlijke vervangingsplanten en daarom doeltreffender, efficiënter en duurzamer zijn. In 2017 heeft 50Hertz richtlijnen goedgekeurd voor een doelgericht compensatiebeheer. Die bepalen de actiegebieden die nodig zijn voor de goedkeuring en succesvolle implementering van de maatregelen. De interne beoordelingscommissie komt elke twee maanden samen om te beslissen over de maatregelen. De gekozen maatregelen worden opgenomen in een vastgoedkadaster. Er zijn momenteel 202 compensatie- en vervangingsmaatregelen gepland in de netzone van 50Hertz, terwijl 566 maatregelen worden geïmplementeerd en onderhouden. Daarmee is het totale aantal compensatie- en vervangingsmaatregelen toegenomen van 710 in 2017 tot 768 in 2018.

Een andere maatregel om de impact op de omgeving consequent te verminderen, is de ontwikkeling van het 'compactLine'-mastontwerp. Lagere masthoogtes, een smaller tracé en een mast met een massieve wand en een kleinere omtrek zijn de karakteristieken van dit innovatieve onderzoeks- en ontwikkelingsproject. In de toekomst moet het mogelijk zijn om de impact van luchtlijnen op het landschap en de natuur in kwetsbare gebieden te kunnen beperken. Het compacte ontwerp biedt de ideale mogelijkheid om een nieuwe lijn van 380 kV te integreren in bestaande 220 kV-lijntrajecten. Na de eenjarige testfase die in augustus 2018 van start ging, werd het project in het rapporteringsjaar geëvalueerd. De resultaten worden in het tweede kwartaal van 2020 verwacht.

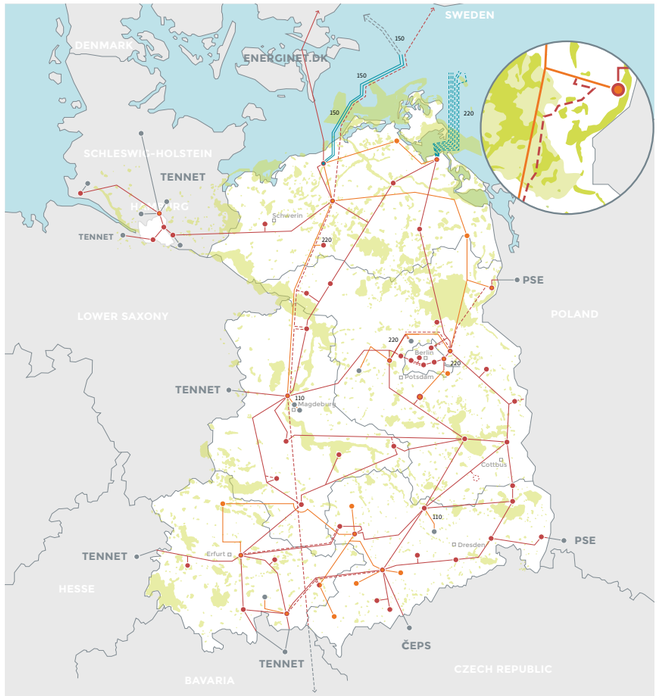

Het controlegebied van 50Hertz heeft veel verschillende beschermingszones, die in een kadaster worden geregistreerd. FFH-beschermingszones, nationale parken en biosfeerreservaten zijn in de figuur weergegeven. Het controlegebied omvat vele ornithologische reserves, die 50Hertz beschermt bij de bouw van nieuwe lijnen.

3.9.2.2. ECOLOGISCH BEHEER VAN CORRIDORS

GRI 304-3

Om luchtlijnen te bouwen in beboste gebieden moeten we gewoonlijk corridors aanleggen, omdat de lijnen voldoende ruimte nodig hebben aan de zijkanten en zich hoog genoeg van de grond moeten bevinden om de nodige veiligheidsafstand te bewaren. Bepaalde delen van die corridors moeten dus regelmatig vrij van bomen worden gehouden. Bomen en struiken zijn echter de habitat van heel wat dieren en planten. 50Hertz wil daarom deze natuurlijke ruimtes op lange termijn zo weinig mogelijk verstoren en de biodiversiteit onder de luchtlijnen op die manier verhogen. Met behulp van een ecologisch beheersysteem voor de corridors (Ökologisches Schneisenmanagement of ÖSM), dat in 2010 werd ontwikkeld in samenwerking met de Hogeschool voor toegepaste wetenschappen van Erfurt, plant en beheert 50Hertz lijntrajecten op een toekomstgerichte en ecologisch verantwoorde manier en met minimale impact. De corridor onder een luchtlijn wordt zo heringericht dat de natuurlijke habitats hersteld worden, zonder dat een veilig gebruik van de lijn in het gedrang komt. Tijdens het project ontwikkelt zich zo een biologisch diverse en waardevolle passage. 50Hertz past het ÖSM-systeem verplicht toe voor de aanleg van nieuwe luchtlijnen en op vrijwillige basis voor de bestaande lijntrajecten. In het rapporteringsjaar werden de verschillende ÖSM-projecten intensief onderzocht op de positieve effecten op de biodiversiteit. Op basis van deze evaluatie willen we de meest efficiënte maatregelen identificeren en deze in de toekomst toepassen.

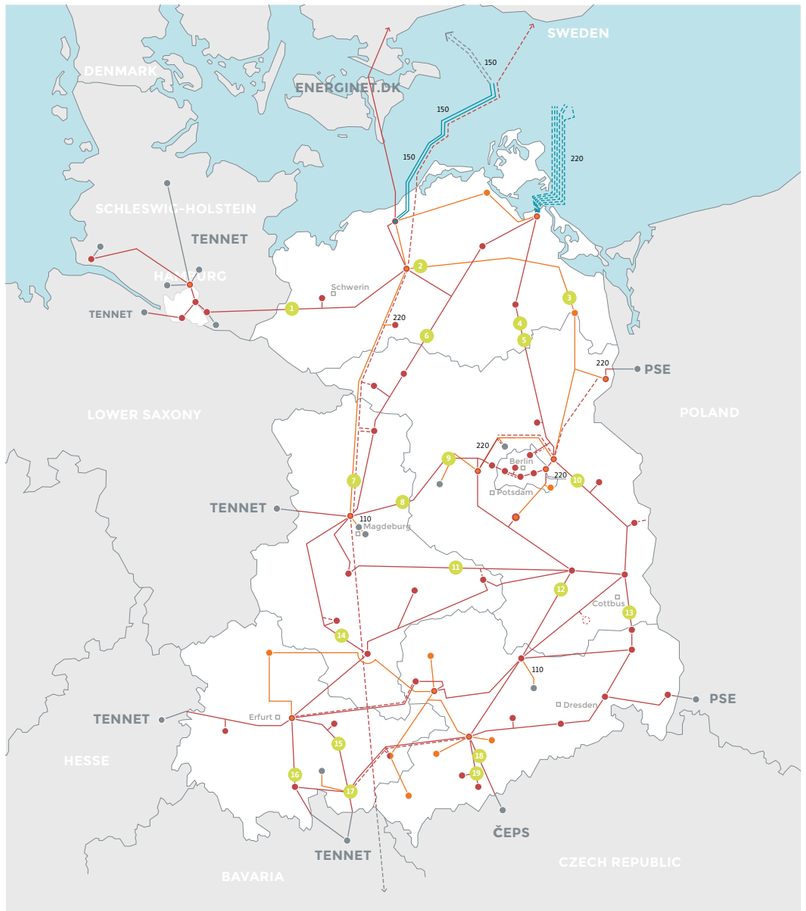

Beheer van ecologische passages

	Maatregelen	Oppervlakte in hectare
1	Bosrand, Kölziner Tannen	1,8 ha
2	Eco-account, Suckower Tannen	14 ha
3	Wildgebied, Bienenweide Schönwalde	5,6 ha
4	Biotoopbeheer, NABU-zone	1,9 ha
5	Eco-account bosrand, Hohenzieritz	2,5 ha
6	Inrichten bosrand, boomgaard in Satow	9,8 ha
7	Graasland, Mahlpfuhler Fenn	6 ha
8	Heggen, Hohenbellin	6 ha
9	NABU-project, Marzahner Fenn	1,8 ha
10	Biotoopbeheer, gemeentebos Altlandsberg	25 ha
11	Bloemenweide, Külsoer Mühle	0,4 ha
12	Vijver bosrand, Rochhauer Heide	13 ha
13	Bosranden, Döbbener Heide	12,6 ha
14	Biotoopbeheer, natuurgebied Harz	3,2 ha
15	Testlijn, Hummelshain	9,1 ha
16	Testlijn, Oberweißbach	1,8 ha
17	Biotoopinrichting, Ruppersdorf	1 ha
18	Flankbeplanting, Burkhardtsdorf	0,3 ha
19	Grasvlakte voor tests met zaden	0,5 ha
		~ 116,3 ha

3.9.2.3. VOGELBESCHERMING

GRI 304-3

Zeer-hogespanningslijnen vormen een bedreiging voor vogels. Daarom levert 50Hertz ook een grote inspanning om vogels te beschermen en de negatieve gevolgen te beperken. In 2019 werden de resultaten van een studie geëvalueerd, die samen met het Milieuagentschap van de deelstaat Brandenburg werd doorgevoerd. Uit de evaluatie van de videobewaking van een deeltraject van een luchtlijn die van vogelkrullen is voorzien, bleek dat ruim 100.000 vogels de lijn hebben gepasseerd en slechts vier aanvliegingen werden opgetekend. Uit deze resultaten blijkt al duidelijk de doeltreffendheid van vogelkrullen. Toch is er nog verder onderzoek nodig om meer gegevens over de installatie en locatie van de vogelkrullen de verzamelen. De gegevens werden ter evaluatie voorgelegd aan de experts van het Renewables Grid Initiative (RGI) en de Duitse organisatie voor natuurbehoud NABU, die samen een meldpunt voor aanvliegingen hebben ingericht. Momenteel zijn er vogelkrullen op ongeveer 300 kilometer luchtlijn geplaatst. In 2020 zal 50Hertz nog meer luchtlijnen van vogelkrullen voorzien.

3.9.3. Waterbescherming

GRI 306-5, SDG14

50Hertz zet zich in voor een doeltreffende waterbescherming. Aangezien voor de activiteiten van 50Hertz niet veel water wordt gebruikt, ligt de nadruk niet zozeer op een vermindering van ons verbruik. We moeten vooral rekening houden met waterbronnen in de grond tijdens infrastructuurprojecten (lijnen en hoogspanningsstations) en water- en bodemvervuiling door gevaarlijke stoffen voorkomen. Zo heeft 50Hertz bijvoorbeeld speciale veiligheidsvoorzieningen geïntegreerd in systemen die olie bevatten. Om de natuurlijke omgeving te beschermen, zijn er onder de transformators in hoogspanningsstations complexe constructies voorzien om te voorkomen dat er iets in de bodem sijpelt. De veiligheidssystemen worden regelmatig door onderhoudstechnici gecontroleerd en indien nodig gereviseerd of vervangen. Afvalwater wordt alleen afgevoerd met de juiste toelating van de voor afvalwater bevoegde instanties en nadat het regelmatig getest werd op gevaarlijke stoffen. Op het vlak van waterbescherming zijn de waterbevoorradingswet (*Wasserhaushaltsgesetz - WHG*) en de voorschriften betreffende gevaarlijke stoffen (*Verordnung über Anlagen zum Umgang mit wassergefährdenden Stoffen - VAwS*) van de verschillende deelstaten van bijzonder belang voor 50Hertz. Werknemers krijgen een opleiding voor de milieuvriendelijke bediening van onze systemen en verantwoordelijken voor waterbescherming worden continu op de hoogte gehouden van alle nieuwe ontwikkelingen. In de netzone zijn de vereisten van de WHG en de VAwS in het bijzonder relevant voor de kustgebieden van Mecklenburg-Vorpommern.

De drie onderzeese kabeltrajecten van het netaansluitingsproject Ostwind 1 in de Baltische Zee bijvoorbeeld lopen ten zuiden van de Cluster Westlich Adlergrund, voorbij het eiland Rügen, door de Greifswalder Bodden tot aan het aankomstpunt aan land nabij Lubmin. In de aankomstzone moeten we boren onder kwetsbare natuurgebieden en waardevolle biotopen. Door de milieuvriendelijke horizontale richtboormethode (HDD, horizontal directional drilling) te gebruiken kan 50Hertz de impact op de fauna en flora in het duinlandschap aanzienlijk beperken. Daarnaast levert 50Hertz een grote bijdrage om de Baltische Zee veilig te maken voor de mens en het milieu. Zo worden bij elke projectvoorbereiding verontreinigde locaties op de bodem van de Baltische Zee geruimd. Dit gaat dan bijvoorbeeld om bommen en mijnen uit de twee wereldoorlogen. Voor het project Ostwind 2, waarvan de twee offshore-windparken in de toekomst ongeveer 725 megawatt zullen genereren, zijn in 2019 de eerste bodemonderzoeken en ruimingen begonnen in het ondiepe water van de Baltische Zee en aan land. Momenteel wordt de aanleg van een kunstmatig rif onderzocht ter compensatie voor de onvermijdelijke ingrepen in de Baltische Zee. Op die manier zou een gebied van 17 hectare met een waterdiepte tot 40 meter kunnen bijdragen aan de biodiversiteit in de Baltische Zee. In 2019 heeft 50Hertz de *Marine Grid Declaration* van het Renewables Grid Initiative (RGI) ondertekend, waarin normen zijn vastgelegd voor het vroegtijdig betrekken van stakeholders en voor het behoud van natuur en dier- en plantensoorten bij de ontwikkeling van het offshore-net. Deze normen gaan verder dan de wettelijke vereisten.

3.9.4. Energieverbruik

GRI 302-1, GRI 302-4, SDG7, SDG13

50Hertz steunt de doelstellingen van de EU en de Duitse regering om de CO_2-uitstoot te beperken. We doen dit vooral door het net uit te breiden, waardoor het aandeel van CO_2-neutrale energiebronnen toeneemt, maar ook door de koolstofvoetafdruk over het volledige bedrijf te optimaliseren. In 2019 werd voor de tweede keer de opdracht gegeven tot een externe energie-audit volgens DIN EN 16247-1 om systematisch het energieverbruik van onze systemen en administratieve gebouwen in kaart te brengen. Het energieverbruik in 2018 werd als basis gebruikt en voor het eerst werd het nieuwe hoofdkantoor, het 50Hertz Netzquartier in de Berlijnse wijk Berlin-Mitte, opgenomen in de verbruikscijfers. Zowel de constructie als het ontwerp van de hoofdzetel gebeurden met het oog op duurzaamheid in termen van energie-efficiëntie, ecologie, gebruiksmogelijkheden en toegankelijkheid. Het 50Hertz Netzquartier werd inmiddels bekroond met de internationaal erkende Gold Standard van de Duitse Vereniging voor Duurzaam Bouwen (*Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen – DGNB*) en de Amerikaanse LEED-norm (*Leadership in Energy and Environmental Design*). Bij nieuwbouw wordt al tijdens de ontwerpfase rekening gehouden met aspecten van duurzaam bouwen op vlak van energieverbruik en worden deze waar mogelijk toegepast.

ENERGIEVERBRUIK

	2019		
	MWH	**%**	**t co_2-EQ**
Elektriciteit	63.627,87	89,82	34.168
Stadsverwarming	1.182,55	1,67	331
Brandstof (benzine)	808,28	1,14	163
Brandstof (diesel)	0,16	0,00	0,04
Aardgas	5.219,39	7,37	1.388
Totaal energieverbruik	**70.838,25**	**100,00**	**36.050,04**

Gegevensbron: Externe energie-audit uitgevoerd volgens DIN EN 16247-1 in 2019.

De uitsplitsing van de totale CO_2-uitstoot toont aan dat elektriciteit met een aandeel van bijna 95 procent duidelijk de koploper is. Een merkbare vermindering van de koolstofvoetafdruk kan enkel in dit segment worden bereikt. Het grootste deel van het elektriciteitsverbruik, namelijk 55.497,65 MWh, komt voor rekening van de hoogspanningsstations van 50Hertz. Alle schakelapparatuur samen die enkel elektrische energie nodig heeft, is goed voor een totaal aandeel van bijna 79 procent. De locaties met administratieve en controletaken, zoals het hoofdkantoor, de regionale centra en het controlecentrum, die ook thermische energie en brandstoffen nodig hebben, zijn goed voor een totaal aandeel van bijna 21 procent. De magazijnen en radiorelaisstations hebben geen significant aandeel in het verbruik. Het totale energieverbruik in verhouding tot de hoeveelheid getransporteerde energie is over het geheel genomen lichtjes gedaald van 0,0629 % in 2014 naar 0,0605 % in 2018.

DISTRIBUTION OF TOTAL ENERGY CONSUMPTION IN 2018

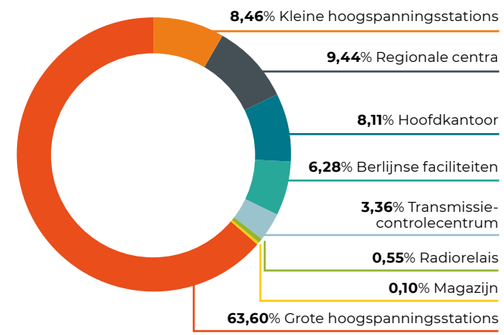

De energie-audit wees op een optimaliseringspotentieel in het hele bedrijf. De haalbaarheid daarvan werd zorgvuldig onderzocht in termen van economische doelmatigheid en duurzaamheid. Dit omvatte bijvoorbeeld isolatiewerkzaamheden in de technische ruimtes van het 50Hertz Netzquartier en in het hoogspanningsstation Teufelsbruch, evenals de afstelling van de temperatuur van de koelsystemen van 21 graden op 26 graden in de technische ruimtes van de administratieve site in Röhrsdorf. Voor de administratieve site in Bad Lauchstädt wordt bovendien een energie-efficiënte renovatie onderzocht.

3.9.5. Uitstoot

GRI 305-1, GRI 305-2, SDG7, SDG13

Naast het elektriciteitsverbruik hebben ook de voertuigen van het wagenpark invloed op de koolstofvoetafdruk. Ze zijn onmisbaar voor de volledige dekking van onze uitgebreide netzone en voor de snelle toegang tot onze sites. Sinds 2019 is er een nieuw locatieconcept uitgevoerd waarbij het aantal regionale centra van zeven naar tien werd verhoogd. Zo worden de rijafstanden korter, en wordt de uitstoot van broeikasgassen verminderd. Daarnaast werden in het kader van het wagenparkbeheer acht dieselvoertuigen vervangen door elektrische voertuigen en werden twee hybride voertuigen besteld. Een grootschalig gebruik van elektrische voertuigen is nog niet gepland omwille van hun actieradius. Als onderdeel van het vervangings- en inkoopproces wordt het wagenpark voortdurend aangepast aan de nieuwste technologische standaarden en efficiëntie. Dankzij deze maatregelen is CO_2-uitstoot van het wagenpark verminderd. In 2019 produceerden die voertuigen 1.521 ton CO_2. In vergelijking met 2018 (1.758 ton CO_2) werd 237 ton CO_2 minder uitgestoten.

We gebruiken vandaag zwavelhexafluoride (SF6) als elektrische isolator in gasgeïsoleerde schakelapparatuur. Dit gas heeft uitstekende elektrische eigenschappen, is niet giftig en chemisch zeer stabiel. Daar staat tegenover dat SF6 een zwaar broeikasgas is waarvan het opwarmend effect ongeveer 23.000 keer zo sterk is als dat van CO_2. Daarom wordt SF6 in schakelapparatuur in een gesloten circuit gebruikt, zodat dat de uitstoot naar het milieu vrijwel wordt uitgesloten. De drukkamers worden permanent technisch bewaakt op mogelijke lekkages. Ondanks al deze beschermende maatregelen kan natuurlijke lekkage niet voor 100 procent worden vermeden vanwege de afdichtingstechniek en de noodzakelijke verwerking van het gas. Volgens een vrijwillige verbintenis van de producenten en gebruikers van SF6 mag het verliespercentage, gemeten op de totale voorraad van SF6 in Duitsland, slechts 0,6 procent bedragen. Bij 50Hertz was dit percentage in het rapporteringsjaar aanzienlijk lager, namelijk 0,1 procent. Tijdens het transport, de opslag en het gebruik gaat 50Hertz uiterst voorzichtig om met dit gas en zoekt naar een alternatieve oplossing. Tot op heden is er echter geen verhandelbaar alternatief voor SF6 voor schakelapparatuur voor spanningsniveaus van 220 en 380 kilovolt. Daarom financiert 50Hertz samen met 13 andere bedrijven een onderzoeksproject van de technische hogeschool ETH Zürich. Dit project heeft tot doel systematisch te onderzoeken of alternatieve gassen geschikt zijn als isolatie- en schakelgassen in schakelapparatuur. Het onderzoeksprogramma duurt drie jaar.

Voor zakenreizen worden verschillende transportmiddelen gebruikt. In het rapporteringsjaar waren vliegreizen goed voor 436 ton CO_2-equivalenten. Daarnaast hebben onze medewerkers in totaal 546,000 kilometer per langeafstandstrein afgelegd. Verplaatsingen per langeafstandstrein worden niet in rekening gebracht, aangezien Deutsche Bahn verklaart 100% groene elektriciteit te gebruiken.

50Hertz beoordeelt momenteel de geleidelijke uitbreiding van zijn klimaatbeheer en de daarmee verbonden mogelijkheid om zijn uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Voor het rapporteringsjaar 2019 werd de volledige CO_2-uitstoot van het luchtverkeer voor het eerst gecompenseerd via de dienstverlener *atmosfair* en werd het eerste windmolenpark in de provincie Rivas in Nicaragua ondersteund. Met een totaal vermogen van 39,9 MW en

een gemiddelde elektriciteitsproductie van 196 GWh per jaar levert het windpark een belangrijke bijdrage aan de productie van groene elektriciteit en aan de bestrijding van het energietekort in het op één na armste land in deze regio. Het project is in overeenstemming met de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals 1, 3, 7, 8, 9, 13 en 17) van de Verenigde Naties.

In het rapporteringsjaar 2018 werden voor het eerst directe en indirecte broeikasgasemissies berekend.

GHG EMISSIONS

Uitstoot van broeikasgassen in 2019 in tCO_2-equivalent		
DIRECT (SCOPE 1)		
SF_6-lekkage	4.256,56	0,38%
Noodgenerator hoofdkantoor*	6,82	0,00%
Wagenpark*	1.758,18	0,14%
Totaal directe uitstoot	5.784,37	0,52%
INDIRECT (SCOPE 2)		
Stadsverwarming*	184,86	0,02%
Elektriciteitsverbruik hoofdkantoor*	2.007,93	0,18%
Netverliezen	1.090.200,00	97,14%
Energieverbruik eigen assets	23.668,87	2,11%
Totaal indirecte uitstoot	1.116.072,54	99,45%
INDIRECT (SCOPE 3)		
Vliegreizen	436,00	0,04%
Treinreizen (lange afstand)	0,00	0,00%
Totaal indirecte uitstoot	436	0,04%
Totaal	**1.122.292,91**	**100,00%**

* De vermelde cijfers zijn schattingen per 31 december 2019. Voor de berekening van de CO_2-equivalenten zijn de volgende berekeningsgrondslagen en emissiefactoren gebruikt: SF6/IPCC Vijfde evaluatierapport (ARS), wagenpark/ direct brandstofverbruik, energie (elektriciteit, stadsverwarming)/Federaal Milieuagentschap 2017
Toepassingsgebied 2 Richtsnoeren, zakenreizen/informatie verstrekt door dienstverleners, Toepassingsgebied 3 Richtsnoeren

Het berekende cijfer voor de koolstofvoetafdruk komt overeen met 1.002 ton CO_2-equivalenten per persoon met inbegrip van netverliezen, en 29 ton CO_2-equivalenten per persoon zonder netverliezen (basis: 1.120 werknemers).

3.9.6. Elektrische en magnetische velden

In Duitsland gelden strenge voorschriften voor elektrische en magnetische velden, die door de federale wet ter bescherming tegen immissie (*Bundesimmissionsschutzgesetz*) worden geregeld. 50Hertz voldoet volledig aan deze wettelijke limieten. 50Hertz neemt de bezorgdheid van de burgers ernstig en voert op verzoek ter plaatse en samen met de betrokken burgers metingen uit, wat getuigt van een voorzorgsbenadering.

3.9.7. Lawaai

Net als op het gebied van elektrische en magnetische velden gelden in Duitsland strenge grenswaarden voor geluidsemissies, die eveneens door de federale wet ter bescherming tegen immissie (*Bundesimmissionsschutzgesetz*) worden geregeld. 50Hertz voldoet volledig aan deze wettelijke limieten.

3.9.8. Afval

GRI 306-2

In zijn afvalbeleid beschouwt 50Hertz preventie als een topprioriteit. De hoeveelheid en samenstelling van het afval dat jaarlijks geproduceerd wordt, hangt echter in hoge mate af van zowel herstructurerings- en ontmantelingsprojecten als compensatie- en vervangingsmaatregelen. Dit onderwerp leent zich dan ook niet tot een vergelijking tussen verschillende jaren. Voor het afval dat we niet kunnen vermijden, hanteren we het principe 'vermijden – hergebruiken – reduceren – recycleren – verwijderen'. Als we een systeem bouwen, ombouwen of ontmantelen, ontdoen we ons op een 'grondstofvriendelijke' manier van eventuele onderdelen die we niet meer nodig hebben.

In vergelijking met het voorgaande jaar hebben projecten voor de constructie of vervanging van infrastructuur in het rapporteringsjaar over het geheel genomen minder afval opgeleverd.

AFVALVERWIJDERING IN 2019

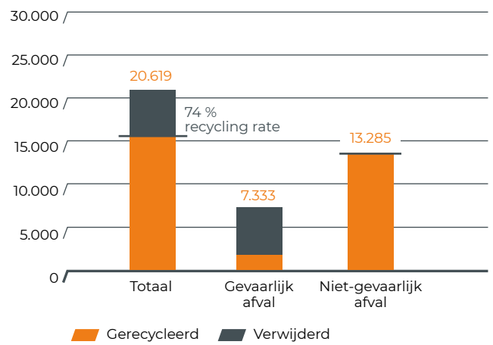

* Schatting/projectie per 31 december 2019

50Hertz slaagde erin om de wettelijke vereisten voor recyclage (recycleren vóór verwijderen) na te leven met een recyclagepercentage van ongeveer 74%.

4. Referentietabel

GRI 102-55

Dit jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met de standaarden van het Global Reporting Initiative (GRI): Core option. Dit tweede geïntegreerde jaarverslag van Elia groep heeft betrekking op de periode van 1 januari 2019 tot 31 december 2019.

Common (C)	Belgium (B)	Germany (G)	GRI number	GRI description	Page
GRI 102: General information 2019					
1. Organisational Profile					
X		X	102-1	Name of the organisation	(C) Activity report p. 12 Sustainability report p. 8 (B) Sustainability Report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
X	X	X	102-2	Activities, brands, products, and services	(C) Activity report p. 13 (B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
	X	X	102-3	Location of headquarters	(B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
	X	X	102-4	Location of operations	(B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
X			102-5	Ownership and legal form	(C) Activity report p. 148
X	X	X	102-6	Markets served	(B) Sustainability report p. 18 (G) Sustainability report p. 48
X	X	X	102-7	Scale of the organisation	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 18, 27 (G) Sustainability report p. 48
	X	X	102-8	Information on employees and other workers	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 27 (G) Sustainability report p. 55
X	X	X	102-9	Supply chain	(C) Activity report p. 4 (B) Sustainability report p. 18 & 33 (G) Sustainability report p. 48 & 60
X			102-10	Significant changes to the organisation and its supply chain	(C) Activity report p. 148
	X	X	102-11	Precautionary Principle or approach	(B) Sustainability report p. 21 & 38 (G) Sustainability report p. 50 & 66
X	X	X	102-12	External initiatives	(B) Sustainability report p. 19 (G) Sustainability report p. 49
X	X	X	102-13	Membership of associations	(B) Sustainability report p. 19 (G) Sustainability report p. 49
2. Strategy					
X			102-14	Statement from senior decision-maker	(C) Sustainability report p. 6 (C) Activity report p. 6
X	X	X	102-15	Key impacts, risks, and opportunities	(C) Activity report p. 6, p. 10, p. 132 (C) Sustainability report p. 12

3. Ethics and integrity

X	X	X	102-16	Values, principles, standards, and norms of behaviour	(C) Activity report p. 93 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 & 22 (G) Sustainability report p. 49 & 51
	X	X	102-17	Mechanisms for advice and concerns about ethics	(C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49

4. Governance

X			102-18	Governance structure	(C) Activity report p. 114
X	X	X	102-19	Delegating authority	(C) Activity report p. 119 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49
	X	X	102-20	Executive-level responsibility for economic, environmental, and social topics	(C) Activity report p. 125 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20, (G) Sustainability report p. 49
X	X	X	102-21	Consulting stakeholders on economic, environmental and social topics	(C) Activity report p. 78 (B) Sustainability report p. 36 (G) Sustainability report p. 64
X			102-22	Composition of the highest governance body and its committees	(C) Activity report p. 116
X			102-23	Chair of the highest governance body	(C) Activity report p. 116
	X	X	102-26	Role of the highest governance body in setting purpose, values, and strategy	(C) Activity report p. 119 (C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49 & 66
X	X	X	102-29	Identifying and managing economic, environmental and social impacts	(C) Activity report p. 72 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 62
X	X	X	102-30	Effectiveness of risk management processes	(C) Activity Report p. 132 (B) Sustainability report p. 21 (G) Sustainability report p. 50
		X	102-32	Highest governance body's role in sustainability reporting	(C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49
		X	102-33	Communicating critical concerns	(C) Sustainability report p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 49
		X	102-38	Annual total compensation ratio	(B) Sustainability report p. 30 (G) Sustainability report p. 57

5. Stakeholder engagement

X	X	X	102-40	List of stakeholder groups	(C) Activity report p. 4 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 64
	X	X	102-41	Collective bargaining agreements	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 27 (G) Sustainability report p. 57 & 58
X	X	X	102-42	Identifying and selecting stakeholders	(B) Sustainability report p. 35
X	X	X	102-43	Approach to stakeholder engagement	(C) Activity report p. 74 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 62
X		X	102-44	Key topics and concerns raised	(C) Activity report p. 74 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 62

6. Reporting principles

X			102-45	Entities included in the consolidated financial statements	(C) Activity report p. 148
	X	X	102-46	Defining report content and topic Boundaries	(C) Sustainability report p. 12
X	X	X	102-47	List of material topics	(C) Sustainability report p. 12
			102-48	Restatements of information	There are no restatements of information provided in previous reports.
			102-49	Changes in reporting	The Annual Report 2019 is the third integrated annual reporting in line with the GRI - Core principles
			102-50	Reporting period	Fiscal year 2019
			102-51	Date of most recent report	Annual report 2019
			102-52	Reporting cycle	Annual reporting cycle
	X	X	102-53	Contact point for questions regarding the Annual Report	(B) **Marleen Vanhecke** External Communications & External Relations marleen.vanhecke@elia.be (G) **Kerstin Rippel** Communication and Public Affairs Kerstin.Rippel@50hertz.com
			102-54	Claims of reporting in accordance with the GRI Standards	This Annual Report has been prepared in accordance with the GRI Standards: Core option
X			102-55	GRI content index	(C) Sustainability report p. 73

GRI 103: Identified Material Aspects and Boundaries

X	X	X	103-1	Explanation of the material topic and its Boundary	(C) Activity report p. 16 (C) Sustainability report p. 12
X		X	103-2	The management approach and its components	(C) Activity report p. 16 (C) Sustainability report p. 12
X		X	103-3	Evaluation of the management approach	(C) Activity report p. 16 (C) Sustainability report p. 12

GRI 201: Economic performance

X			201-1	Direct economic value generated and distributed	(C) Activity report p. 19 Financial report (tbc)
X	X	X	201-2	Financial implications and other risks and opportunities for the organisation's activities due to climate change	(C) Activity report p. 14, 24, 42, 56 (B) Sustainability report p.21 (G) Sustainability report p.41

GRI 203: Indirect economic impacts

X		X	203-1	Development and impact of infrastructure investments and services supported	(C) Activity report p. 30 & 32 (G) Sustainability report p. 61
X		X	203-2	Significant indirect economic impacts, including the extent of impacts	(C) Activity report p. 30 (B) Sustainability report p. 37 (G) Sustainability report p. 61

GRI 204: Procurement practices

	X	X	204-1	Proportion of spending on local suppliers	(B) Sustainability report p. 33 & 34 (G) Sustainability report p. 60, 61

GRI 205: Anti-Corruption

	X	X	205-1	Operations assessed for risks related to corruption	(C) Sustainability p. 9 (B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 60
	X	X	205-2	Communication and training on anticorruption policies and procedures	(B) Sustainability report p. 20 (G) Sustainability report p. 50
X	X	X	205-3	Confirmed incidents of corruption and actions taken	No incidents of corruption occurred during the reporting period.

GRI 206: Anti-competitive behaviour

X	X	X	206-1	Legal actions for anti-competitive behaviour, anti-trust, and monopoly practices	No legal actions pending or completed during the reporting year.

GRI 302: Energy

	X	X	302-1	Energy consumption within the organisation	(B) Sustainability report p. 41 (G) Sustainability report p. 69
	X	X	302-2	Energy consumption outside of the organisation	(B) Sustainability report p. 23 & 24 (G) Sustainability report p. 52 & 53

GRI 304: Biodiversity

X	X	X	304-1	Operational sites owned, leased, managed in, or adjacent to, protected areas and areas of high biodiversity value outside protected areas	(C) Activity report p. 84 (B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66
X	X	X	304-2	Significant impacts of activities, products, and services on biodiversity	(C) Activity report p. 84 (B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66
X	X	X	304-3	Habitats protected or restored	(C) Activity report p. 84 (B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66

GRI 305: Emissions

	X	X	305-1	Direct greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 1)	(B) Sustainability report p. 41 (G) Sustainability report p. 71
	X	X	305-2	Energy indirect greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 2)	(B) Sustainability report p. 41 (G) Sustainability report p. 71
	X		305-3	Other indirect greenhouse gas (GHG) emissions (Scope 3)	(B) Sustainability report p. 41

GRI 306: Effluents and waste

		X	306-2	Waste by type and disposal method	(B) Sustainability report p. 43 (G) Sustainability report p.72

GRI 307: Environmental compliance

X	X	X	307-1	Non-compliance with environmental laws and regulations	The organisation has not identified any significant non-compliance with environmental laws and/or regulations.

GRI 308: Supplier Environmental Assessment

	X	X	308-1	New suppliers that were screened using environmental criteria	(B) Sustainability report p. 33 (G) Sustainability report p. 60 & 66
	X	X	308-2	Significant actual and potential negative environmental impacts in the supply chain and actions taken	(B) Sustainability report p. 33 (G) Sustainability report p. 60 & 66

GRI 401: Employment

	X	X	401-1	Total number and rates of new employee hires and employee turnover	(B) Sustainability report p. 28 (G) Sustainability report p. 56
X	X	X	401-2	Benefits provided to full-time employees that are not provided to temporary or part-time employees	There are no differences between the benefits provided to full-time and part-time employees.
	X	X	401-3	Parental leave	(B) Sustainability report p. 27 & 29 (G) Sustainability report p. 58

GRI 402: Labour/Management Relations (MA)

		X			(G) Sustainability report p. 58

GRI 403: Occupational Health and Safety

X	X	X	403-1	Occupational health and safety management system	(C) Activity report p. 98 (B) Sustainability report p. 31 (G) Sustainability report p. 59
	X	X	403-2	Hazard identification, risk assessment, and incident investigation	(B) Sustainability report p. 31 (G) Sustainability report p. 59
	X	X	403-3	Occupational health services	(B) Sustainability report p. 31 (G) Sustainability report p. 59

GRI 404: Training and Education

X	X	X	404-1	Average hours of training per year per employee by gender, and by employee category	(C) Activity report p. 92 (B) Sustainability report p. 30 (G) Sustainability report p. 66

GRI 405: Diversity and Equal Opportunity

X	X	X	405-1	Diversity of governance bodies and employees	(C) Sustainability report p. 8 (B) Sustainability report p. 27 (G) Sustainability report p. 55
		X	405-2	Ratio of basic salary and remuneration of women to men	(G) Sustainability report p. 55

GRI 406: Non-Discrimination

X	X	X	406-1	Total number of incidents of discrimination and corrective actions taken	The organisation has not identified any incidents of discrimination during the reporting period.

GRI 413: Local Communities

X	X	X	413-1	Operations with local community engagement, impact assessments, and development programmes	(C) Activity report p. 72 (B) Sustainability report p. 35 (G) Sustainability report p. 61, 62

GRI 414: Supplier Social Assessment

	X	X	414-1	New suppliers that were screened using social criteria	(B) Sustainability report p. 33 & 34 (G) Sustainability report p. 60

GRI 416: Customer Health and Safety

X		X	416-1	Assessment of the health and safety impacts of product and service categories	(C) Sustainability report p. 42

GRI 419: Socio-economic Compliance

X	X	X	419-1	Monetary value of significant fines for non-compliance with laws and regulations in the social and economic area	(C) Sustainability report p. 9

G4 - Electric Utilities Specific (EUS)					
Lines & losses & quality of service					
	X	X	EU4	Length of above and underground transmission and distribution lines by regulatory regime	(B) Sustainability report p. 17 (G) Sustainability report p. 47
	X	X	EU12	Transmission and distribution losses as a percentage of total energy	(B) Sustainability report p. 25 (G) Sustainability report p. 54.
Demand management approach					
X			DMA	Demand-side management programmes including residential, commercial, institutional and industrial programmes	(C) Activity report p. 59, 61, 66
	X	X	DMA	Disaster / Emergency Planning and Response	(B) Sustainability report p. 21 (G) Sustainability report p. 50
	X	X	DMA	Disaster / Stakeholder participation	(C) Activity report p. 74 & 78
Biodiversity					
	X	X	EN12	Description of significant impacts of activities, products, and services on biodiversity in protected areas and areas of high biodiversity value outside protected area	(B) Sustainability report p. 38 (G) Sustainability report p. 66 & 70
Health and safety & Human resources					
	X	X	EU15	Percentage of employees eligible to retire in the next 5 and 10 years broken down by job category and by region	(B) Sustainability report p. 29

Reporting parameters

Maatschappelijke zetel

Dit verslag beperkt zich tot Elia System Operator en Elia Asset, die onder de naam Elia als één economische entiteit handelen, en tot 50Hertz Transmission.

De maatschappelijke zetel van Elia System Operator en Elia Asset is gevestigd
Keizerslaan 20
1000 Brussel, België

De maatschappelijke zetel van 50Hertz GmbH is gevestigd
Heidestraße 2
D-10557 Berlin, Duitsland

De maatschappelijke zetel van Eurogrid International is gevestigd
Joseph Stevensstraat, 7
1000 Brussel, België

De maatschappelijke zetel van Elia Grid International is gevestigd
Joseph Stevensstraat, 7
1000 Brussel, België

Verslaggevingsperiode

Dit verslag behelst de periode van 1/1/2019tot 31/12/2019.

Contact

Group Communications and Reputation
Marleen Vanhecke
T + 32 486 49 01 09
Keizerslaan 20
1000 Brussel
info@elia.be
T +32 2 546 72 41

Hoofdzetels Elia groep

Keizerslaan, 20, B-1000 Brussel
T +32 2 546 70 11
F +32 2 546 70 10
info@elia.be

Heidestraße 2
10557 Berlin
T +49 30 5150 0
F +49 30 5150 2199
info@50hertz.com

Concept en eindredactie

Elia Group Communication and Reputation

Grafische vormgeving

www.chriscom.be

Verantwoordelijke uitgever

Pascale Fonck

Ce document est également disponible en français.
This document is also available in English.

We willen iedereen bedanken die meegewerkt heeft aan de samenstelling van dit jaarverslag.